

m:
agazin

PROLJEĆE 2022.
BROJ 32
IZDANJE ZA BIH
BESPLATAN PRIMJERAK

TEMA BROJA
Metavers

TALENTI
**Pobjednici
Regionalnog
app izazova**

SVJETSKI DOGAĐAJI
CES 2022

**Realme GT
Master
Edition 5G**

**12,17 KM
RATA**

**VIVO
Y21s**

**3,13 KM
RATA**

**Xiaomi Mi 11
Lite 5G NE**

**15,93 KM
RATA**

TOP TARIFA

DOŽIVI PROLJEĆE!

Zakoračite u svijet iznenađenja u kojem vas čeka Top tarifa sa top telefonima na rate.

m:tel *imate prijatelje!*

IMATE PRIJATELJE

03

12 **STRANE ZA EKRANE**

Uživajmo u proljeću uz dobre filmove na m:tel IPTV-ju

16 **ZVIJEZDA PONUDE**

Samsung Galaxy S22 i S22+

16

23 **DNEVNIK PRIJATELJSTVA**

M:tel pokrenuo veliki društveno odgovorni projekat "Niste sami, imate prijatelje"

POSLOVNI SVIJET

33

52 **SVJETSKI DOGAĐAJ**

CES 2022

56 **BRENDOVI KOJIMA VJERUJEMO**

Xiaomi 11T za potpunu bioskopsku magiju

56

57

62 **TESTIRAMO**

Lovac na savršene fotografije - Vivo T72

S DRUGE STRANE

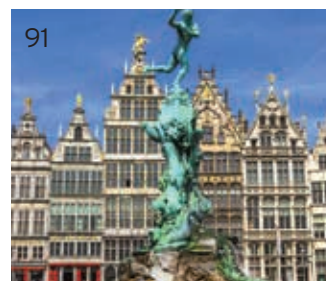
72

74 **U DOBROM DRUŠTVU**

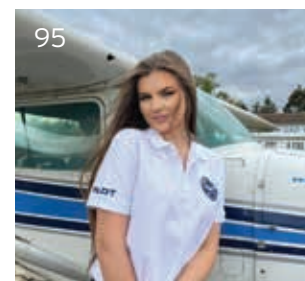
Nikola Pejaković Kolja

91 **U ROMINGU**

Antwerpen

95

95 **INTERVJU MOBILNIM**

Marija Nović

m:agazin

Proljeće je i zvanično tu, a to, između ostalog, znači i da je vrijeme za novi broj našeg i vašeg m:agazina.

U ovom izdanju posebnu pažnju posvetili smo sve aktuelnijoj i sve interesantnijoj temi - metaverzumu. Šta nam donosi i gdje nas vodi, saznaćete na stranicama predviđenim za Temu broja, a tu su i zanimljive priče o brzorastućem tržištu preklopnih telefona, inovativnim materijalima u toj industriji, kao i sve naprednijim tehnologijama brzog punjenja.

Donosimo vam i intervju sa Marijom Nović, najmlađom pilotkinjom u istoriji avijacije BiH, kao i sa svestranim Nikolom Pejakovićem Koljom. Tu su i prikazi stvaralaštva dviju mladih, talentovanih umjetnica - Mile Prosan i Ružice Panić, koje

oduševljavaju svojim radovima, svaka u vlastitom domenu.

Proljeće je pravo vrijeme za to da se otisnete na neku od uzbudljivih destinacija širom svijeta, a mi vas ovaj put vodimo u Antverpen, luku dijamanta, umjetnosti, mode i slasnih delicija, ali prvenstveno grad koji svjedoči o ljepoti suživota pripadnika brojnih naroda i kultura.

Uz sve to, tu su i nezaobilazne preporuke za sjajne uređaje i usluge dostupne u ponudi m:tel kompanije, što će reći da je pred vama još jedan nezaboravni izlet u svijet modernih tehnologija, naprednih i inovativnih ideja, umjetnosti, sporta... i prijateljstva.

m:tim

IMPRESUM

PROLJEĆE 2022.
BROJ 32
IZDANJE ZA BiH
BESPLATAN PRIMJERAK

IZDAVAČ: Mtel a.d. Banjaluka

ZA IZDAVAČA: generalni direktor dr Jelena Trivan, izvršni direktor za marketing i prodaju Milosav Parezanović
m:agazin TIM: Milica Kondić, Sandra Stanić, Željka Milinović, Jelena Maksimović, Vesna Rodić, Andrea Lazić, Vlatka Repac
U OVOM BROJU ZA m:agazin PIŠU: Jelena Maksimović, Predrag Laketa, Milica Kondić, Sandra Stanić, Srđan Bjelić, Mirela H. Mustafić, Danijela Marinković Orlić, Darko Bajić, Tanja Jurić, Rajka Glamočika, Nenad Bosnić, Aleksandra Škrbić, Jelena Pralica

LEKTOR: Saša Četojević

DIZAJN: Mladen Škavić i Andrea Bojanić / Aquarius

PRELOM I PRIPREMA: Mladen Škavić i Andrea Bojanić / Aquarius

KORICA: Mladen Škavić

FOTOGRAFIJE: Shutterstock, Getty Images

ADRESA REDAKCIJE: Vuka Karadžića 2, 78 000 Banjaluka // TELEFON: 051/240-875, 240-250 // FAX: 051/216-110

E-MAIL: magazin@mtel.ba // WEB: mtel.ba

ŠTAMPA: Compex d.o.o, Braće Pišteljića 1, 78 000 Banjaluka

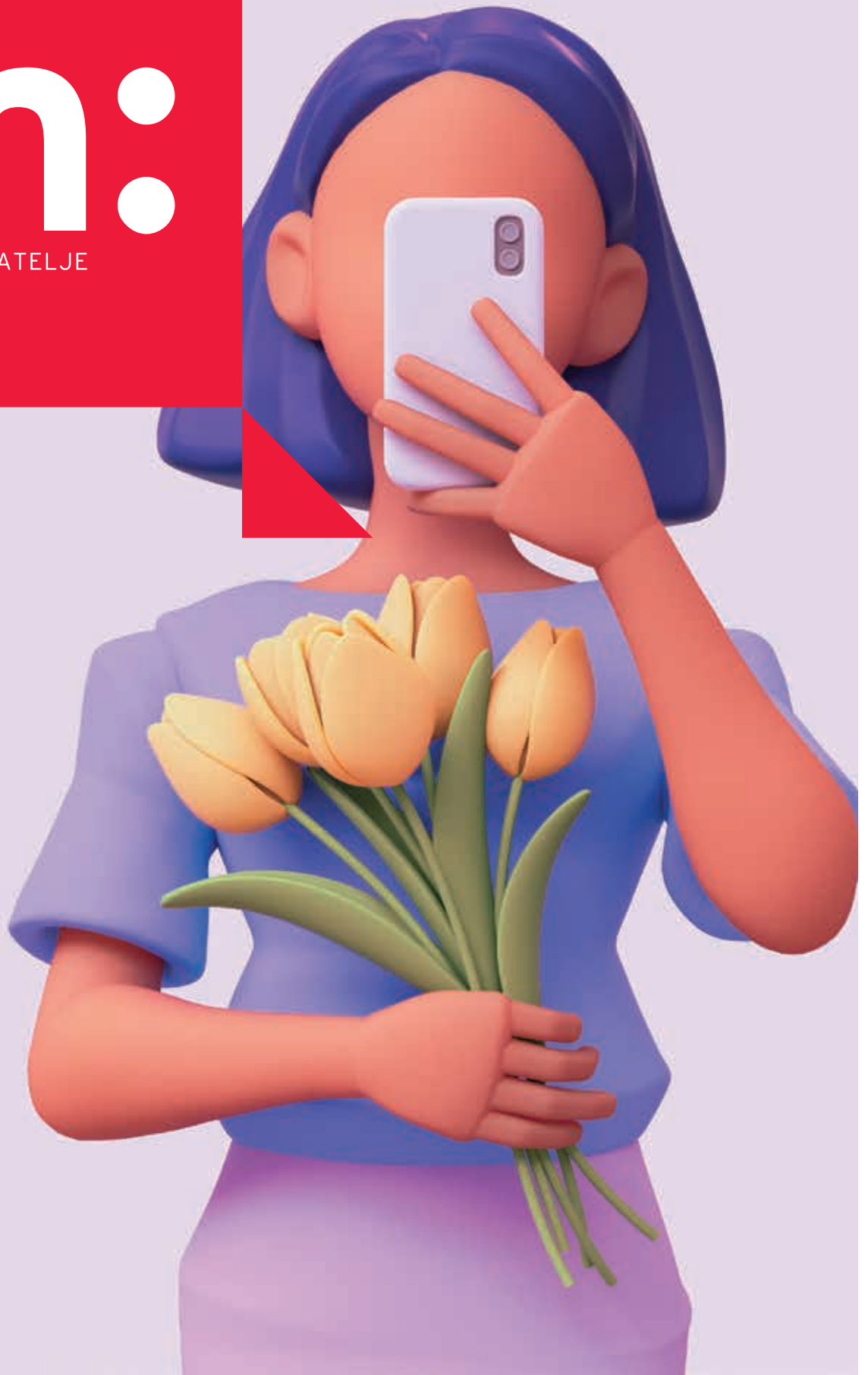
TIRAŽ: 3.000

IZLAZI KVARTALNO

m:

IMATE PRIJATELJE

OnePlus
Nord N10 5G

Be like...whoa.

NUDIMO VAM

BALKAN MYUSIC DOSTUPAN BILO KADA I BILO GDJE

PIŠE: RAJKA GLAMOČIKA

**balkan
myusic**

Preuzimanjem aplikacije Balkan Myusic m:tel korisnici dobijaju besplatnu uslugu prvih mjesec dana od dana prve aktivacije

Slušanje domaće i regionalne muzike sada je moguće bilo kada i bilo gdje.

Ne treba više da se zamarate skidanjem i prebacivanjem vaše omiljene muzike na svaki uređaj koji posjedujete posebno. Pokrenite aplikaciju Balkan Myusic i u promo periodu od 30 dana besplatno slušajte domaće i regionalne izvođače uz koje se sjajno osjećate.

Sa bazom, na desetine hiljada najboljih domaćih hitova najrazličitijih žanrova, aplikacija Balkan Myusic nudi mogućnost da slušate omiljene pjesme domaćih i regionalnih izvođača.

Neka vas na svakom koraku, da li u šetnji, teretani ili

vožnji biciklom, prate „Lapsus band“, Dženan Lončarević, Sergej Četković, Željko Joksimović, „Magazin“, Petar Grašo i ostali izvođači po vašem izboru.

Vrijeme je da se prepustite dobrom zvuku Balkan Myusic-a i uživajte u slušanju svojih muzičkih favorita online ili offline za samo 6,90 KM mjesečno.

Aplikacija Balkan Myusic dostupna je svima, možete je koristiti na mobilnom telefonu, tabletu i računaru.

Prijavite se na portal Moj.mtel.ba, aktivirajte uslugu Balkan Myusic, a m:tel vam za svaki mjesec korištenja poklanja 100 GB mobilnog interneta.

NUDIMO VAM

HBO MAX USKORO DOSTUPAN I M:TEL KORISNICIMA

PIŠE: JELENA MAKSIMOVIĆ

Spremite se za još više premium sadržaja i potpuno novo korisničko iskustvo

HBO Max premium streaming platforma kompanije WarnerMedia, zamijenila je postojeće HBO platforme koje su bile dostupne i korisnicima HBO paketa u okviru m:tel IPTV-ja.

Šta konkretno ove izmjene koje uvodi HBO znače za m:tel korisnike?

Korisnici koji u okviru svojih m:tel IPTV paketa imaju i HBO videoteku ili HBO sadržaje aktiviraju putem dodatnih paketa i videoteka, i dalje će po nepromijenjenoj cijeni moći da pristupe svim postojećim sadržajima HBO videoteke, dok će nove epizode aktuelnih serija i ostale premijerne sadržaje moći da prate isključivo putem HBO kanala. U narednom periodu postojeću videoteku zamijenit će HBO Max, koji će korisnicima ponuditi novu visokokvalitetnu zabavu od voljenih brendova među kojima su Warner Bros., HBO, DC, Cartoon Network, Max Original i mnogi drugi.

HBO Max će biti dostupan na vodećim uređajima i platformama, uključujući odabrane smart televizore (Samsung, LG i Android TV™), uređaje za streaming (Apple TV 4K i Google Chromecast™), igraće konzole (PlayStation®5, PlayStation®4, Xbox One i Xbox Series X|S), mobilne telefone i tablete (iPhone, iPad, iPod Touch i Android™), putem odabranih operatera kao što je m:tel.

HBO Max ponudit će korisnicima unaprijedeno iskustvo gledanja, uključujući mogućnost personalizacije do pet profila, gledanje sadržaja na tri uređaja istovremeno, registraciju neograničenog broja uređaja po pretplati, 5.1. surround zvuk, Dolby Atmos i dostupnost određenih naslova u 4K.

Spremite se na potpuno novo streaming iskustvo omiljenih naslova najbolje svjetske produkcije!

Za više informacija pozovite 0800 50 000.

NUDIMO VAM

TV TO GO – TELEVIZIJA ZA PONIJETI

- BESPLATNA USLUGA UZ
SVAKI M:TEL TV PAKET

PIŠE: MILICA KONDIĆ

Postoji zaista mnogo razloga zašto odabrati m:tel TV pakete. Neki od tih razloga su moderne funkcionalnosti poput premotavanja, vraćanja propuštenog sadržaja i do 72 sata unazad, pauziranja ili snimanja sadržaja, odlične videoteke sa najnovijim epizodama najpopularnijih serija i sati najboljih filmskih ostvarenja.

Pored toga, m:tel TV vam svakodnevno nudi raznovrsne TV sadržaje, od sporta, zabave, dječijih emisija, do informativnih sadržaja, kulinarskih i muzičkih kanala.

A da li znate da sve to možete ponijeti sa sobom kuda god da pođete, na svom mobilnom telefonu, tabletu ili laptopu?

Uz m:tel uslugu TV To Go, koju dobijate besplatno uz svoj odabrani m:tel TV paket, dostupne su vam sve ove funkcionalnosti moderne televizije, u pokretu.

Svoje omiljene televizijske sadržaje možete ponijeti sa sobom i kada idete na put, na izlet s prijateljima, na bazen, dok pijete kafu u dvorištu, a planirate li neki put s porodicom, vaši mališani će biti presrećni što u toku putovanja, dok ste vi koncentrisani na vožnju, bezbrižno prate svoje omiljene crtaće.

TV To Go je odlično rješenje i u trenucima kada ukućani žele da gledaju različite sadržaje u isto vrijeme, jer pored TV ekrana, uz ovu uslugu možete gledati program na uređaju koji sami izaberete na tabletu, računaru ili mobilnom telefonu. Na taj način se situacije kada dio porodice želi da gleda serije, a dio npr. utakmice, uz ovu uslugu lako mogu riješiti.

Unaprijedenu aplikaciju za TV To Go možete preuzeti putem Google Play prodavnice ili App Store-a potpuno besplatno, a rukovanje aplikacijom je krajnje jednostavno i veoma pregledno.

Ono što je dodatno važno jeste i to da uslugu TV To Go dobijate uz bilo koji TV paket kompanije m:tel, mobilni internet saobraćaj koji se koristi u okviru TV To Go usluge se ne tarifira, odnosno - besplatan je, a usluga je dostupna na teritoriji BiH.

Ukoliko još niste isprobali ovu korisnu m:tel uslugu, vrijeme je da to učinite.

Za više informacija pozovite korisnički servis **0800 50 000** ili posjetite **www.mtel.ba**.

NUDIMO VAM

NAJSAVREMENIJE SREDSTVO ZA PRAĆENJE ZDRAVLJA NA VAŠOJ RUCI

PIŠE: DARKO BAJIĆ

Moćne Samsung i Huawei pametne satove potražite u m:tel ponudi

m:agazin

SAT KOJI ZNA SVE O VAMA - GALAXY WATCH 4

Neka Galaxy Watch 4 pametni sat bude vaš saputnik dok brinete o svom zdravlju, sa njim upoznajte svoje tijelo i pratite fitness napredak.

Dizajn Galaxy Watch 4 sata vraća se na početak. Elegantan, neprimjetan, fantastičan, sat dolazi sa pojednostavljenim Armor Aluminum metalnim okvirom. Udoban za nošenje i otporan na znojenje, nudi vam izbor između analognog i digitalnog lica uz mnoštvo pozadina, fontova i boja koje odgovaraju vašem stilu, vremenskim prilikama ili nekom događaju.

Kao prvi pametan sat koji radi na Samsung Wear OS, Galaxy Watch 4 pruža nesmetan pristup omiljenim aplikacijama sa zgloba. Tu vas čeka ogroman izbor, počevši od aplikacija za strimovanje muzike do brojnih zdravstvenih i fitness aplikacija.

Lakše dostignite svoje ciljeve sa prvim pametnim satom za mjerenje tjelesne masti, skeletnih mišića, vode u tijelu, indeksa tjelesne mase i još mnogo toga. Novi Samsung BioActive senzor i najbrži čip donose najveće inovacije u Galaxy Watch do sada. Izmjerite svoju tjelesnu masu BIA metodom za 15 sekundi pomoću samo dva prsta.

Izvicite najbolje iz svakog treninga koji izaberete. Vodite računa o broju koraka koje napravite i utrošenim kalorijama. Galaxy Watch 4 sat upoznaje vašu rutinu, prepoznaje vaše fizičke aktivnosti, a uz podršku za preko 90 različitih vježbi u stanju je da vam dostavi precizan izvještaj sa treninga.

Stavljanjem sata u funkciju za praćenje spavanja dok se odmarate, on prepoznaje fazu ulaska u san i analizira sve njegove faze. Poboľšane opcije mjerenja omogućavaju provjeru nivoa kiseonika u krvi i obrazac hrkanja (ukoliko postoje indicije).

Spoj funkcionalnosti i vrhunske tehnologije, Galaxy Watch 4 lako se povezuje sa Samsung Galaxy uređajima i sigurno će vas oduševiti izgledom i mogućnostima.

NUDIMO VAM

NOVA ERA DIGITALNOG ZDRAVLJA - HUAWEI WATCH GT 3 WATCH 4

Jednim pogledom na svoj Huawei Watch GT 3 pametni sat dobićete mogućnost boljeg izbora onoga što je dobro za vas. Pronađite vrijeme za duboku relaksaciju, nove vježbe, trčanje ili kvalitetan odmor, jer će vas upravo vaš pametni sat podsjetiti kada je pravi trenutak da se pobrinete o sebi.

Pogled na GT 3 je pogled na ljepotu i remek-djelo umjetnosti i tehnologije. Elegantno lice od 42 mm upija svjetlost na akriljenom 3D staklu, dajući blagi sjaj poput vode. Primijenjen je pojednostavljeni dizajn sa završnom obradom visokog sjaja, sa rafiniranim narukvicama za moderan, sofisticiran izgled.

Podesite izgled pozadine sata koji odgovara vašem stilu, birajte između tema svemira, sporta, minimalističkog dizajna i hiljada drugih.

Osim dizajna, još je pet razloga zbog kojih ćete dodatno zavoljeti GT3 pametni sat: izdržljiva baterija, bluetooth pozivi, više od 100 režima vježbanja, cjelodnevno praćenje zasićenosti krvi kiseonikom i kompatibilnost sa iOS i android uređajima.

Unaprijeđeni algoritam poboljšava preciznost zdravstvenih podataka, praćenja otkucaja srca i tokom napornih vježbi kao i preciznu evidenciju vježbanja.

Sa ugrađenim visinskim barometrom, GT 3 prati vazdušni

pritisak u realnom vremenu i upozorava korisnika u slučaju drastičnih promjena prilikom avantura na otvorenom. Ovaj pametni sat može procijeniti korisnikove sportske sposobnosti na osnovu analiziranih podataka o trčanju te mu pružiti profesionalni plan i smjernice bez obzira na to da li je početnik ili napredni trkač.

Preljep spolja, snažan iznutra, Huawei Watch GT 3 može biti vaš lični asistent ili pouzdani partner u svim prilikama. Stvoren je da vam pojednostavi životne obaveze, smanji stres, mjeri puls, bude vodič za vježbanje, analizira kvalitet sna i da na najbolji način prati vaše cjelodnevne aktivnosti.

STRANE ZA EKRANE

UŽIVAJMO U PROLJEĆU UZ DOBRE FILMOVE NA M:TEL IPTV-JU

PRIPREMIO: PREDRAG LAKETA

HBO

O LJUBAVI

U ovim teškim i napetim vremenima, zaboravili smo, između ostalog, na ljubav. U filmu „O ljubavi“, na TV HBO, poznata glumačka postava podsjeća nas na posvećenost i pažnju među ljudima.

Od režiserke Elenor Kopole stižu tri priče koje istražuju ljubav, posvećenost i odanost među parovima i prijateljima. U filmu glume Rita Vilson, Sibil Šeperd, Rozana Arket, Džoen Voli, Kris Mesina, Maja Kazan, Ketij Bejker i mnogi drugi.

HBO 2

GNIJEZDO

„Uspješni biznismen Rori seli se sa porodicom iz Amerike u rodnu Englesku. Međutim, ovaj unosni novi početak prepun je izazova i bračni par će morati da se suoči s neprijatnim istinama koje njihov brak krije.“ Ovo je kraći scenario filma „Gnjezdo“ na TV HBO 2.

„Nije tvoj posao da brineš, ostavi to svom mužu“ savjet je koji Alison (Keri Kun) dobije od majke kada nerado pristane da se preseli iz američkog predgrađa na englesko

selo sa mužem Rorijem (Džud Lo) i njihovih dvoje djece sredinom osamdesetih godina dvadesetog vijeka. Rori, ambiciozni preduzetnik, vjeruje da bi u rodnoj zemlji mogao da zaradi veliki novac. Čvrsto se držeći svojih iluzija, on iznajmljuje prostrano, ali mračno seosko imanje sa prostorom za Alisonine konje. Međutim, porodica se ubrzo suočava s velikim problemom nepriuštivog i izolovanog načina života. Umorni od braka ispunjenog lažima, Rori i Alison hrle ka naizgled neizbježnoj propasti.

CINEMAX

ONA

*Poslije okončanja duge veze, poznati pisac osjeća se slomljeno i počinje da se zanima za novi, napredni operativni sistem dizajniran da zadovolji sve njegove potrebe. Film „Ona“ će nas odvesti u svijet novih ljubavi, književnosti, tehnologije...
TV CINEMAX*

Film „Ona“, smješten u Los Anđelesu u bliskoj budućnosti, prati Teodora Tvomblija (Hoakin Feniks), kompleksnog i osjećajnog čovjeka, koji zarađuje za život pišući dirljiva pisma u ime drugih ljudi. Poslije okončanja duge veze osjeća se slomljeno i počinje da se zanima za novi, napredni operativni sistem, koji obećava da će biti intuitivan entitet, individualan za svakog korisnika. Poslije učitavanja programa, oduševljen je što upoznaje Samantu, veseli ženski glas, pronicljiv, osjećajan i iznenađujuće zabavan. Kako njene potrebe i želje rastu, zajedno sa njegovim, njihovo prijateljstvo se produbljuje i pretvara se u međusobnu ljubav.

CINEMAX 2

RITAM LUDILA

Televizijski kanal CINEMAX 2 u filmskom ostvarenju „Ritam ludila“ vodi nas u svijet traganja za savršenstvom, koje možete da uništi glavne protagoniste ovog fenomenalnog filma.

Endru Nejman je ambiciozni mladi džez bubnjar, odlučan da postane jedan od najboljih na svom elitnom muzičkom konzervatorijumu na Istočnoj obali. Opterećen neuspješnom spisateljskom karijerom svog oca, Endru danonoćno vježba da bi postao jedan od velikana. Terens Flečer, profesor, koji je poznat po svom predavačkom talentu, ali i po zastrašujućim pedagoškim metodama, predvodi najbolji džez orkestar u školi. Flečer otkriva Endrua i prebacuje perspektivnog bubnjara u svoj bend, zauvijek mijenjajući život ovog mladića. Endruova želja da dostigne savršenstvo ubrzo prerasta u opsesiju, dok ga beskrupulozni profesor neprestano gura preko granice njegovih mogućnosti - i zdravog razuma.

Sve filmove i serije iz ponude m:tel IPTV-ja pronađite u nekoj od m:tel videoteka.

STRANE ZA EKRANE

SUPERSTAR PREPORUKE

PRIPREMILA: MIRELA H. MUSTAFIĆ

SERIJA

MOČVARA II

Inspektor Nikola Krsmanović u lošim je odnosima sa bivšom ženom Majom. Ćerku viđa svaki drugi vikend i smeta mu to što je novi Majin partner zauzeo njegovo mjesto. Nakon smrti majke Danice, počinje da traži istinu o sopstvenom porijeklu.

Elena, djevojka koju je Nikola poznao i kojoj je pokušao da

pomogne, pronađena je brutalno ubijena u malom vojvođanskom mjestu, neposredno nakon momačke večeri Srđana Karana, pjevača u usponu, koji treba da se oženi Lidijom Garčević, ćerkom lokalnih moćnika.

Mladi inspektor Atila Seleš, nesrećno zaljubljen u Lidiju, vrši uviđaj i pronalazi krvlju ispisanu poruku „NIKOLA KRSMANOVIĆ“. Atila stupa u kontakt sa Nikolom, koji postaje opsjednut Eleninim slučajem. Nikola

otkriva da je pokojnica izazvala mnoge moćne ljude iz malog vojvođanskog mjesta u kojem je ubijena. Atila prema Nikoli osjeća mješavinu divljenja i odbojnosti, a vremenom obojica shvataju da su slični - izopštenici u potrazi za istinom.

Uloge tumače:

Goran Bogdan, Robert Ožvar, Jana Bjelica, Sara Klimoska, Sonja Kolačarić, Miloš Timotijević i drugi.

SERIJA

BLOK 27

„Blok 27“ je serija od šest epizoda koja, po riječima producenata, pomjera granice srpske i regionalne televizije i donosi uzbudljivu priču, vodeći gledaoce u novi, do sada neistraženi svijet Novog Beograda, koji krije tajne misterioznog (i u stvarnosti nepostojećeg) Bloka 27.

Zaplet ove napete priče počinje nestankom četrnaestogodišnjeg Rastka u blokovima, nakon čega njegova sestra blizanka Milica, uz pomoć prijatelja i vršnjaka Darka i Bogdana, počinje vlastitu istragu o okolnostima njegovog nestanka.

Priča se fokusira na probleme glavnih junaka i opasnu avanturu u koju se upuštaju kako bi otkrili davno zakopanu istinu, dok veoma važna narativna nit priče se seže u daleku prošlost, u šezdesete godine prošlog vijeka, u vrijeme kada je Novi Beograd bio u urbanističkom povoju i izgradnji.

Uloge tumače:

Ema Pendlberi, Veljko Ilinčić i Stefan Lazić, Ivana Mladenović i Aleksandar Saša Gligorić.

SERIJA

TAJNA VINOVE LOZE 2

Da li će opstati ljubav za koju su se Vuk i Vera teškom mukom izborili? U novim epizodama serije „Tajne vinove loze“ pratimo početak njihovog zajedničkog života na jugu. Da li će Verina vinarija Smiljanić, uprkos izgorjelom vinogradu, uspjeti da sprovede berbu na vrijeme i isporuči ogromnu količinu prvoklasnog vina „teodora“ Francuzima?

Vuk ovog puta nije na domaćem terenu, za sjever ga veže imperija koju je izgradio, Jelena, sa kojom se još nije formalno razveo, i njihova zajednička briga za ćerku Anju koja putuje po svijetu kao da hoće da pobjegne od njih... Ruža, koja i dalje čini sve što može kako bi očuvala porodicu, Zoran, koji želi da napravi novo vino, a godine alkoholizma su došle na naplatu, pa nije u stanju da uspostavi zdrav odnos sa ženom i sinom, dok gubi osjećaj za zanat koji najviše voli... I, naravno, Vera, koja primjećuje da Vuka ne drži mjesto i da još nije raskrstio sa prošlošću. Vuk je bio ključna ličnost u vođenju vinarije Tomović. Sada ga nema i pitanje je da li će vinarija bez njega opstati.

Pojavljuju se konkurenti koji žele da otkupe vinariju i unište je.

Vera paralelno otpočinje istragu o roditeljima koje je izgubila kao mala, što će kasnije postati od presudnog značaja za samu proizvodnju „teodore“... Dok se na sjeveru, nad domom porodice Tomović nadvija nova moćna i misteriozna figura, nekadašnji Radulov štićenik, a sada svjetski uspješan biznismen koji se, poslije mnogo godina, vraća iz Njemačke u svoje rodno mjesto - Kosta. On dolazi sa svojom ženom Teom, poznatom muzičkom producentkinjom, koja uzima Ivana pod svoje i pomaže mu u izgradnji karijere. Ko je Kosta, misteriozna ličnost, kontroverzni biznismen, dobrotvor, kako se predstavlja, ili zlotvor, kako Vuk misli?

Ljubav Vere i Vuka stavljena je na najveći test do sada. Oni će morati da pokažu da su najjači onda kad im je najteže, jer ulog ovog puta nije samo njihov odnos, već čitave porodice, kao i vino za koje su se sve ove godine borili...

Uloge tumače:

Vojin Četković, Sloboda Mićalović, Marko Vasiljević, Vanja Nenadić, Nikola Kojo, Nataša Janjić, Milica Zarić, Anita Mančić i drugi.

ZVIJEZDA PONUDE

SAMSUNG GALAXY S22 | S22+

NOVI SAMSUNG GALAXY S22 I S22+ DONOSE REVOLUCIONARNU KAMERU ZA FOTOGRAFISANJE I DANJU I NOĆU

Kreirajte, fotografirajte i podijelite najljepše trenutke uz pomoć profesionalne kamere zasnovane na vještačkoj inteligenciji koju nudi najnovija Galaxy S serija

PRIPREMILA: MILICA KONDIĆ

Samsung Electronics nedavno je predstavio Galaxy S22 i S22+ telefone, dva vodeća uređaja ove kompanije. Galaxy S22 i S22+ posjeduju dinamičke kamere sa naprednom inteligentnom obradom slike kako bi svaki vaš trenutak bio nezaboravan. A smjeli dizajn telefona Galaxy S22 i S22+ posvećen je održivosti, tako da su uređaji istovremeno lijepi i ekološki osviješteni.

Najpametnija Samsung kamera do sada

Ljubitelji fotografije, videa i aktivni korisnici društvenih mreža će obožavati kameru novih Galaxy modela. Galaxy S22 i S22+ dizajnirani su da pruže najnaprednije iskustvo sa kamerom do sada, kako bi korisnici mogli da se povezuju i dijele sadržaj gdje god da se nalaze. Kamera propušta više svjetla, sjajno izvlači detalje i donosi živopisne boje kojima će se vaš sadržaj istaći, čak i pri lošem osvjetljenju. Oba modela napravljena su sa moćnom glavnom kamerom od 50 MP, telefoto kamerom od 10 MP i ultraširokom kamerom od 12 MP kako biste uvijek mogli da dobijete najkvalitetnije slike.

Napredna VDIS tehnologija kod oba modela umanjuje vibracije tako da dobijate glatke i oštre snimke čak i u pokretu. A Portrait mode će učiniti da vaše fotografije izgledaju kao da su fotografisane profesionalnim aparatom.

Snaga i performanse koji drže korak sa vašim životom

I na poslu i kod kuće, Galaxy S22 i S22+ dizajnirani su da vam pruže podršku čak i tokom najužurbanijih dana pomoću prvog 4nm procesora u Galaxy telefonu. On pokreće najnaprednije procese vještačke inteligencije i mašinskog učenja te obezbjeđuje performanse bez premca za sav striming i potrebnu produktivnost. Dodatno, analiza ponašanja mreže pojednostavljuje performanse aplikacija tako što automatski

otkriva koju aplikaciju koristite i usmjerava najviše energije u nju - tako da korištenje, surfanje vebom i navigacija nikada nisu bili lakši.

Galaxy S22+ ima supermoćnu bateriju, koja uz jedno punjenje može da traje i duže od jednog dana. Galaxy S22+ takođe nudi superbrzo punjenje od 45 W, tako da nema čekanja kada je baterija pri kraju.

Strimovanje filma ili omiljene emisije izgledaće još bolje na prelijepim ekranima modela Galaxy S22 i S22+. Oba uređaja opremljena su Dynamic AMOLED 2x displejom, dizajniranim za najbolje iskustvo gejminga i gledanju sadržaja.

Savršen dizajn stvoren da traje

Galaxy S22 i S22+ posjeduju prepoznatljiv konturisani dizajn S serije, omiljen među fanovima, koji kameru neprimjetno spaja sa kućištem. Kako bi stvorio uglađeniji i prefinjeniji izgled, Samsung je napravio oba uređaja sa prepoznatljivim ravnim ekranom, upotpunjenim luksuznim staklom i završnom obradom. Sada je kućište kamere serije S dizajnirano da odgovara boji tijela uređaja sa tankim i simetričnim metalnim okvirom za besprijekoran izgled. Rezultat je uravnotežen, jedinstven dizajn koji je savremen, moderan i elegantan. Galaxy S22 serija je takođe prvi pametni telefon koji ima Corning® Gorilla® Glass Victus®+. Uređaji serije S22 opremljeni su ovim čvrstim staklom sa prednje i zadnje strane, tako da slučajni padovi nisu problem.

Izgradnja održive budućnosti kroz projekat Galaxy for the Planet

Dijelovi uređaja sadrže 20% reciklirane plastike iz okeana. Galaxy S22 serija takođe u svojim zvučnicima sadrži reciklirani materijal, kao i u unutrašnjim dijelovima tastera za napajanje i jačinu zvuka. Pored plastike iz okeana, za pakovanje Galaxy S22 koristi se 100% reciklirani papir i uključujemo zaštitnu foliju od reciklirane plastike.

Bezbjednost kojoj možete vjerovati

Galaxy S22 serija obezbjeđena je moćnom Knox Vault bezbjednosnom platformom, koja uključuje siguran procesor i memoriju koja u potpunosti izoluje osjetljive podatke poput vaših lozinki, biometrijskih podataka ili Blockchain ključeva od glavnog operativnog sistema telefona. One UI i Indicator olakšavaju da vidite koje aplikacije pristupaju vašim podacima i kameri, tako da možete da odlučite da li da dodijelite ili odbijete dozvolu svakoj od aplikacija. Galaxy S22 serija takođe uvodi nekoliko novih bezbjednosnih funkcija, uključujući ARM mikroarhitekturu, koja pomaže u sprečavanju sajbernapada na vaš operativni sistem i memoriju.

DOPUNA

NOVA TARIFNA OPCIJA ZA NEOGRANIČEN PRISTUP DRUŠTVENIM MREŽAMA

UŽIVAJ U NEOGRANIČENOM PRISTUPU SVOJIM OMILJENIM
DRUŠTVENIM MREŽAMA 7 DANA ZA SAMO 2 KM

PIŠE: JELENA MAKSIMOVIĆ

Nova tarifna opcija Društvene mreže, namijenjena korisnicima m:tel prepaid tarife Dopuna i korisnicima tarife Kombinuj, omogućava ti da 7 dana za samo 2 KM uživaš u neograničenom pristupu društvenim mrežama Facebook, Instagram i TikTok.

Ovu novu tarifnu opciju možeš da koristiš dok se nalaziš u m:tel mobilnoj mreži, ali i u regionu zapadnog Balkana, jer kupovinom i aktivacijom ove tarifne opcije dobijaš bonus od 400 MB mobilnog interneta po maksimalnoj

brzini koji ti omogućava korištenje i dok se nalaziš u nekoj od mreža regiona zapadnog Balkana.

Aktivaciju tarifne opcije Društvene mreže možeš izvršiti putem m:tel veb-sajta, m:go aplikacije, servisa Moj meni pozivom broja *100# ili putem slanja SMS-a na broj 065/1199 slanjem ključne riječi FACEON7.

Za više informacija pozovi 066 10 10 10.

M:I

M:TEL PRIZNANJA ZA 2021.

PRIPREMILA: SANDRA STANIĆ

I OVE GODINE M:TEL-U NAGRADA PRIVREDNE KOMORE RS

Na 18. Izboru najuspješnijih u privredi Republike Srpske, najuspješnijom u oblasti doprinosa razvoju korporativne društvene odgovornosti proglašena je kompaniji m:tel

U organizaciji Privredne komore Republike Srpske, i ove godine održan je Izbor najuspješnijih u privredi Republike Srpske. Ovo je 18. godina zaredom kako se oko manifestacije izbora na jednom mjestu okupljaju privredna društva, najuspješnija velika, srednja i mala preduzeća koja su u prethodnoj godini ostvarila zapažene poslovne rezultate.

Već tradicionalno, manifestacija je održana u Kulturnom centru Banski dvor, 30. mart 2022. godine. Kompanija m:tel proglašena je najuspješnijom kompanijom u kategoriji doprinosa razvoju korporativne društvene odgovornosti u 2021. godini, a ovo je čak osma nagrada u istoj kategoriji za ovu kompaniju u prethodnih 14 godina.

Manifestacija Privredne komore RS, koju realizuje godinama unazad, za cilj ima promociju privrednih subjekata koji ostvaruju značajne rezultate u svom poslovanju, čime doprinose razvoju privrede u zemlji i regionu.

DODIJELJENA „ZLATNA POVELJA“ VLADIMIRU LUČIĆU, GENERALNOM DIREKTORU TELEKOMA SRBIJA

U okviru manifestacije „Dan fudbala Republike Srpske“, 17. marta u Banjaluci, Vladimiru Lučiću, generalnom direktoru Telekom Srbija, dodijeljena je „Zlatna povelja“ za popularizaciju i afirmaciju fudbalskog sporta i doprinos njegovom progresu.

Povelju je u ime Telekom Srbija grupe preuzeo Milosav Parezanović, izvršni direktor kompanije m:tel za marketing i prodaju.

Manifestaciju, tradicionalno, 11. godinu zaredom organizuju Fudbalski savez Republike Srpske i Sportski žurnal.

PRIZNANJE ZA DRUŠTVENU ODGOVORNOST JELENI TRIVAN, GENERALNOJ DIREKTORKI KOMPANIJE M:TEL

Svečani program pod nazivom „Od kapetana Miše do Nikole Tesle“, u okviru kojeg su najistaknutijim privrednim subjektima, ličnostima i obrazovnim ustanovama iz Republike Srpske dodijeljena priznanja „Kapetan Miša Anastasijević“, održan je u Banskom dvoru u Banjaluci, 8. decembra 2021. godine, pod pokroviteljstvom privrednih komora Srbije i Republike Srpske, u organizaciji Media Inventa.

Ovom prilikom, generalna direktorka kompanije m:tel dr Jelena Trivan dobila je priznanje za lidera društvene odgovornosti.

Svečana akademija u Banjaluci realizovana je uz stručnu podršku univerziteta iz Novog Sada, Beograda, Istočnog Sarajeva i Banjaluke.

Priznanje „Kapetan Miša Anastasijević“ nosi ime velikog srpskog zadužbinara i dobrotvora i ustanovljeno je s ciljem afirmacije preduzetništva i spajanja privrednog, obrazovnog i kulturnog sektora.

PRIZNANJE ZA NAJPOŽELJNIJEG POSLODAVCA U 2021. GODINI

Na osnovu istraživanja koje je u toku 2021. godine sprovela kompanija Kolektiv - MojPosao.ba, kompanija m:tel našla se u top deset najpoželjnijih poslodavaca u BiH, a u top tri kada je u pitanju sektor telekomunikacija.

Ovo priznanje dokaz je koliko kompanija m:tel ulaže u svoje zaposlene, što je jedan od glavnih faktora kojim su se vodili ispitanici ovog istraživanja.

Među drugim faktorima koji su uticali na izbor poslodavca tokom 2021. godine bili su: dobar odnos poslodavca prema zaposlenima, pozitivno radno okruženje, sigurnost zadržavanja na poslu, visok kvalitet usluga, mogućnost povećanja plate i sl.

Kompanija m:tel svoje liderstvo u oblasti telekomunikacija u BiH stavlja u ravan sa razvojem i ostvarenjem punog potencijala zaposlenih, smatrajući te segmente neodvojivim.

Upravo zato je primjer dobre korporativne prakse te nosilac brojnih nagrada za poslodavca godine, ali i za društveno odgovorno poslovanje, što je u najčvršćoj vezi sa odnosom, kako prema društvu i zajednici u kojoj posluje, tako i interno, prema svakom zaposlenom.

KORISNIČKA PODRŠKA

**KAKO DA ODABERETE
TV USLUGU KOJA NAJVIŠE
ODGOVARA VAŠIM
POTREBAMA?**

PIŠE: JELENA MAKSIMOVIĆ

TV u paketu sa netom, fiksnom ili mobilnom telefonijom ili možda satelitska televizija, šta je ono što mi treba?

m:tel IPTV

Živate sa porodicom u urbanom naselju, imate m:tel optiku?

Za vas je idealna kombinacija m:tel televizija integrisana sa optičkim internetom te fiksnom i mobilnom telefonijom (**TV + NET + TEL + MOB**). Za svakog člana porodice obezbijedićete potpunu zabavu. U ovoj m:tel kombinaciji sa četiri usluge možete da odaberete dodatne TV pakete i videoteke, broj TV priključaka, brzinu interneta te bonuse za fiksnu i mobilnu telefoniju.

Živate sami, volite serije, a za posao vam je neophodan dobar net?

Vama preporučujemo pakete sa dvije (**TV + NET**), odnosno tri (**TV + NET + TEL**) usluge. Možete da kombinujete televiziju sa dodatnim videotekama, kao što su Superstar, Pickbox NOW, Apollon ili HBO, te brzi internet, a uz to možete da dodate i fiksnu telefoniju.

Za one malo starije generacije, preporuka su paketi sa televizijom i fiksnom telefonijom (**TV + TEL**).

U fiksnoj telefoniji očekuju ih neograničeni razgovori u fiksnoj mreži m:tel-a, a pored toga, tu su i raznovrsni televizijski sadržaji sa preko 250 kanala, koji će svakoj osobi kvalitetno upotpuniti vrijeme.

Ono što je uvijek isto za sve su pouzdan net, moderne funkcionalnosti IPTV-ja, neograničeni razgovori u m:tel fiksnoj mreži, prijatelj brojevi u fiksnoj i mobilnoj mreži, neograničeni SMS-ovi, sjajni bonusi te usluga televizije za ponijeti - **TV To Go**.

m:tel satelitska televizija - m:SAT

Ukoliko živite na području BiH u kojem nema tehničkih uslova za m:tel IPTV, za vas je idealno rješenje **m:SAT** usluga. Riječ je o satelitskoj televiziji koju takođe možete uzeti u paketima sa internetom, fiksnom i mobilnom telefonijom, ali i samostalno.

Recimo, ukoliko tražite savršeno rješenje za vikendicu, onda je naša preporuka paket satelitske televizije sa mobilnom telefonijom (**m:SAT + MOB**) ili **m:SAT TV** sa pretplatom od 0,99 KM prvih šest mjeseci, a uz koju ćete uživati uz najbolje sportske, filmske i zabavne TV sadržaje.

Tražite li najbolje rješenje za roditelje koji žive na selu, preporučujemo vam kombinaciju satelitske televizije i fiksne telefonije (**m:SAT + TEL**).

Naravno, satelitska televizija može da se spoji i sa internetom za sve one kojima je potrebna internet veza (**m:SAT + NET**). To je prednost ukoliko bakama i dekama dolaze unuci, ukoliko odlučite da radite sa vikendice ili jednostavno želite da pređete u „Pobjednički tim“ i od sada koristite m:SAT uslugu sa najboljim sportskim i svim ostalim vrhunskim sadržajima i TV kanalima.

Naši monter i obaviće sve za vas. Vaše je samo da pozovete, napravite pravu odluku i gledajte sve bilo gdje!

Adresa je poznata **m:tel - imate prijatelje!**

Želite li da se dodatno informišete o paketima koji odgovaraju vašim potrebama, pozovite **0800 50 000** za **m:tel IPTV**, odnosno **0800 50 905** za uslugu **m:SAT** televizije.

Dnevnik prijateljstava

PRIPREMILA: SANDRA STANIĆ

*m:tel pokrenuo veliki društveno odgovorni
projekat „Niste sami, imate prijatelje“*

Simboličnim nazivom projekta „Niste sami, imate prijatelje“, kompanija m:tel, koja je dio Telekom Srbija grupe, još jednom je pokazala čvrsto opredjeljenje da posluje društveno odgovorno i da bude oslonac i podrška svima kojima je pomoć neophodna.

Povratnicima u opštinama Bosanski Petrovac, Drvar, Glamoč i Bosansko Grahovo, ali i Odžak, Mostar i Vukosavlje, m:tel je od decembra prošle godine pa do danas donirao, odnosno pružio adekvatnu pomoć u onom što im je najneophodnije za opstanak i život, bilo da su u pitanju osnovne životne namirnice, drva za grijanje, donacija mašina, šporeta, kreveta, vrata, prozora, popravke krovova ili renoviranje cijelih kuća, kupatila, odnosno škola, ili novčane pomoći za funkcionisanje važnih organizacija koje se bave upravo ovim kategorijama stanovništva u tim opštinama.

Početak akcije obilježila je velika donacija stanovnicima opštine Bosansko Grahovo. Generalna direktorka kompanije m:tel dr Jelena Trivan posjetila je ovu opštinu te uručila donacije u vidu ogreva i paketa sa hranom i higijenskim proizvodima.

„Dolazeći na mjesto direktora m:tel-a, bilo mi je jasno da tu kompaniju svi prepoznaju kao nekoga ko sponzorise velike sportske i kulturne događaje, ali moj cilj je da nas prepoznaju kao nekoga ko pomaže običnim ljudima, ko je na terenu, ko je uvijek ondje gdje treba da bude. Odlučila sam, upravo zato, da će naša prva akcija biti da pomognemo srpskim povratničkim porodicama u Federaciji BiH. Danas smo u Bosanskom Grahovu, a povod je podjela ogreva i hrane socijalno ugroženim porodicama, jer oni koji su trebali da im pomognu, nisu to učinili i nisu im obezbijedili ogrev“, rekla je Jelena Trivan te naglasila da je danas tu upravo kako bi rekla da su Srbija i Republika Srpska uz ove ljude i da oni nisu sami.

„Zato se ova akcija zove 'Niste sami, imate prijatelje'. Naša namjera je da budemo tu svaki put kada povratnicima u opštinama Bosanski Petrovac, Drvar,

Glamoč i Bosansko Grahovo ili bilo kojoj drugoj nešto zatreba, drugim riječima, da budemo interventna pomoć bilo da im treba ogrev, krov ili igralište. Kompanija m:tel ima prostora, vremena i novca da pomogne običnom čovjeku“, dodala je Jelena Trivan.

Akcija „Niste sami, imate prijatelje“, u prethodna četiri mjeseca u potpunosti je opravdala svoje ime, a kompanija m:tel nastavlja da pomaže svima kojima je pomoć neophodna.

Donacija m:tel-a vrtiću „Beograd“ u Brčkom

Jelena Trivan, generalna direktorka kompanije m:tel, posjetila je krajem decembra vrtić „Beograd“, koji djeluje u okviru Javne ustanove obdanište „Naša djeca“ u Brčkom. Tom prilikom vrtiću je donirana vrijedna računarska oprema te projektor i projekciono platno i prateća oprema namijenjena za edukaciju mališana koji pohađaju ovaj vrtić.

„Naša donacija je veoma skromna u odnosu na donaciju za izgradnju ovog vrtića koju je dala Republika Srbija. Mi smo, takođe, htjeli da učinimo lijep gest za vrtić ‘Beograd’, a rukovodstvo vrtića je poželjelo da ima tehničku opremu koja će im omogućiti da sa djecom bolje rade i da ih uče novim znanjima. Dakle, danas je to tehničko opremanje vrtića, a bićemo tu za njih i ubuduće, za sve ono što budu zatražili, jer želimo da ovaj vrtić ima pravu svrhu, da se djeca rađaju i da se o njima adekvatno brinemo. Ja, svakako, ovim gestom pokazujem i interes Republike Srbije da se ovdje i dalje ulaže. Osoblje vrtića i djeca dobili su

projektor i potrebnu opremu, a mi smo dobili crteže od djece za Novu godinu i jednako smo zadovoljni i s osmijehom ćemo pamtiti današnji događaj”, izjavila je Jelena Trivan.

Događaju je prisustvovao i Siniša Milić, predsjednik Skupštine Brčko distrikta, kao i Jasna Jovičić, direktorka Javne ustanove obdanište „Naša djeca“ - vrtić „Beograd“.

Na veliku radost prisutnih, mališani su pripremili priredbu i poklone za goste.

„S ljubavlju hrabrim srcima“

Tradicionalno, kraj još jedne godine obilježila je velika humanitarna akcija „S ljubavlju hrabrim srcima“, pod visokim pokroviteljstvom predsjednice Republike Srpske Željke Cvijanović.

Krajem prethodne godine, tradicionalno, 12. put realizovana je humanitarna kampanja „S ljubavlju hrabrim srcima“, koja je imala za cilj prikupljanje novca koji će biti iskorišten za nabavku prevoznih sredstava za djecu sa intelektualnim poteškoćama.

Kao i svake godine, kompanija m:tel donirala je sredstva za ovu akciju te ustupila humanitarni broj 1411, putem kojeg su takođe prikupljana sredstva za ovu humanu namjenu, a u iznosu od jedne KM po jednom pozivu.

U želji da se olakša pristup korištenju usluga najmlađim članovima Saveza udruženja za pomoć mentalno nedovoljno razvijenim licima Republike Srpske, poput dnevnog zbrinjavanja, školovanja, radno-okupacionih radionica, sportskih i kulturnih aktivnosti i omogućiti veća uključenost u društveni život zajednica u kojima žive, novac prikupljen u okviru ovogodišnje akcije će omogućiti nabavku prevoznih sredstava za 33 udruženja u okviru ovog saveza.

Tradicija nikoljdanskog darivanja

Zbirka ovogodišnjih najboljih priča koje su pristigle na konkurs koji organizuje portal *mondo.ba*, promovisana je 28. septembra 2021. godine u Banjaluci.

Tradiciju darivanja nikoljdanskih paketića kompanija m:tel nastavila je i u 2021. godini. Paketići su i ovoga puta otišli na adrese Doma za djecu i omladinu bez roditeljskog staranja „Rada Vranješević“, Zavoda za fizikalnu medicinu „Dr Miroslav Zotović“ u Banjaluci, kao i predškolske ustanove „Sveta Evgenija, carica Milica“ u Trebinju.

Kako su i dalje na snazi posebne mjere u smislu zaštite od virusa korona, i ovoga puta nije bilo posjeta štićenicima navedenih ustanova, ali su im paketići svakako dostavljeni.

M:tel podržao obilježavanje Dana sigurnijeg interneta

Dan sigurnijeg interneta (Safer Internet Day – SID) je međunarodni dan koji se, na inicijativu Evropske komisije, globalno obilježava već dugi niz godina, a promovišu ga brojni akteri iz oblasti obrazovanja, zaštite djece, medija, politike i telekomunikacija.

Kao društveno odgovorna kompanija, m:tel se i ove godine nalazi na listi onih koji podržavaju obilježavanje ovog dana u BiH.

Ove godine, Dan sigurnijeg interneta obilježava se 8. februara uz slogan „Zajedno za bolji internet“ (Together for a better internet) uz organizovanje takmičenja za učenike osnovnih i srednjih škola na temu sigurnosti na internetu.

Takmičenje se sastojalo od onlajn kviza sa pitanjima u vezi sa sigurnim korištenjem interneta, a koji je bio dostupan putem veb-stranice www.sigurnodijete.ba.

Pobjednici su nagrađeni adekvatnim nagradama - tablet uređajem, pametnim telefonom, slušalicama, baterijama za punjenje mobilnih telefona i drugim nagradama.

Podrškom projektu bezbjednog korištenja interneta kod djece i omladine, kao i ulaganjem u sopstvene mehanizme za njihovu zaštitu u okviru modernih tehnologija, m:tel aktivno učestvuje u izgradnji bezbjednijeg i sigurnijeg društva.

Dodijeljene stipendije 12. generaciji m:stipendista

Svečana dodjela stipendija, koje kompanija m:tel već 12. godinu zaredom uručuje najuspješnijim studentima elektrotehničkih fakulteta iz BiH, održana je u 8. februara, na Elektrotehničkom fakultetu u Istočnom Sarajevu.

Ove godine stipendije će primati ukupno devet studenata, jedan stipendista je student Elektrotehničkog fakulteta Banjaluka, a čak osam stipendista su studenti Elektrotehničkog fakulteta u Istočnom Sarajevu.

Stipendije 12. generaciji m:stipendista uručila je Jelena Trivan, generalna direktorka kompanije m:tel, koja je izrazila zadovoljstvo što su i ove godine najbolji studenti elektrotehnike postali m:stipendisti, te im je uputila iskrene čestitke.

„Ovo je 12. put da m:tel dodjeljuje stipendije najboljim studentima elektrotehnike. Razlog za to je jednostavan. Hoćemo da im damo podršku za vrijeme studiranja, hoćemo da im damo posao nakon studiranja, hoćemo da im damo stručnu praksu za vrijeme studiranja, a sve sa razlogom da ostanu i žive u zemlji koju vole. m:tel je prestižna kompanija koja se brzo razvija, a Telekom grupacija radi na području EU i na teritoriji Balkana, tako da svi oni ovdje mogu naći svoje mjesto, pristojnu platu, a za vrijeme studiranja pravu i pristojnu podršku. Već više od 30 stipendista samo sa ETF-a iz Istočnog Sarajeva radi u kompaniji m:tel i očekujem da će današnji m:stipendisti takođe biti dio naše porodice“, istakla je Jelena Trivan.

Svečanoj dodjeli stipendija prisustvovao je i Božidar Popović, dekan Elektrotehničkog fakulteta u Istočnom Sarajevu, koji je u ime fakulteta domaćina izrazio naročito zadovoljstvo dosadašnjom saradnjom kompanije m:tel i ove obrazovne ustanove.

Podsjećamo, m:stipendije dodjeljuju se u okviru društveno odgovornog poslovanja kompanije m:tel i to studentima fakulteta sa primarnom vezom sa djelatnošću kompanije koji imaju prosjek ocjena osam i iznad osam. Stipendisti će do kraja prvog ciklusa studija od m:tel-a dobijati mjesečni iznos od po 300 KM, ali i šansu da u kompaniji provedu mjesec dana na stručnoj praksi te priliku za zaposlenje u ovoj kompaniji po završetku studija.

izabrani pobjednici Regionalnog m:tel app takmičenja

Timovi iz BiH ove godine dobili su čak dvije nagrade na Regionalnom app izazovu. Najboljim programerima na Regionalnom takmičenju proglašeni su timovi iz Modriče, Sente, Podgorice i Banjaluke.

Telekom Srbija, m:tel BiH i m:tel Crna Gora, kao članice Telekom Srbija grupe, organizovale su peto takmičenje u izradi aplikacija za mobilne uređaje Regionalni app izazov. I ove godine, zbog epidemiološke situacije, pobjednici nacionalnih takmičenja svoje aplikacije predstavili su putem video-konferencije.

Nakon što je svoje aplikacije predstavilo ukupno 15 timova srednjoškolaca iz tri zemlje, stručni žiri je kao najbolje regionalne aplikacije proglasio: Dnevnik pčelarstva, tima „Widgetry“ iz Srednjoškolskog centra „Jovan Cvijić“ Modriča, 6Sense, tima „Mirage“ iz Srednje elektrotehničke škole „Vaso Aligrudić“ Podgorica, i SmartWater, tima „GardenerZ“ iz Gimnazije sa domom učenika za talentovane učenike „Boljai“ - Senta. Specijalna nagrada za inovativnost „Snaga inovacije - Igor Osmokrović“ ove godine pripala je timu „Fokus Pokus“ iz Gimnazije Banjaluka i njihovoj aplikaciji SteamGate.

Pobjednik ovogodišnjeg Regionalnog app takmičenja iz BiH je Andrej Vujić, učenik trećeg razreda Srednjoškolskog centra „Jovan Cvijić“ iz Modriče, koji je svojom aplikacijom Dnevnik pčelarstva, oduševio ovogodišnji žiri i zaslužen se našao na vrhu.

„Na ovogodišnjem takmičenju konkurencija je bila izuzetno jaka te čestitam svim učesnicima, a posebno pobjednicima. Učestvujem drugu godinu zaredom i mnogo sam napredovao u odnosu na prošlu godinu. App takmičenje je izvanredna prilika da mladi programeri pokažu svoja znanja, razmijene iskustva sa ostalim mladim programerima iz regije, kao i da unaprijede postojeća znanja“, rekao je Andrej Vujić.

Čestitku na uspjehu svim učesnicima poslala je i Jelena Trivan, generalna direktorka m:tel-a BiH, koja je zahvalila svim takmičarima na učešću i izrazila zadovoljstvo što Telekom Srbija grupa realizuje ovu kreativnu priču.

„Drago mi je što Telekom, kao grupacija u čitavom regionu radi s mladim ljudima, što im pruža šansu da pokažu svoju viziju i svoje znanje u IT tehnologijama i što ćete vi sa ovim svojim proizvodima, za koja smo pomogli da do njih dođete, moći da konkurišete na nekom velikom i svjetskom tržištu. Naravno da bismo voljeli da vas zadržimo kod nas, u našim kućama, m:tel-u, ili Telekomu Srbija ili m:tel-u Crna Gora, svejedno, ali bi nam bilo jednako veliko zadovoljstvo da postanete neka velika imena u svjetskoj IT ili telekomunikacionoj industriji i da se sjetite da smo mi bili ti koji su vam pružili ruku“, poručila je Jelena Trivan.

Specijalna nagrada koja se svake godine dodjeljuje timu za naročitu inovativnost aplikacije, ovoga puta pripala je timu iz Gimnazije Banjaluka. Nikolina Gatarić, Sava Malinović i Nikola Vujković učenici su četvrtog razreda, a o takmičenju i aplikaciji kojom su zaslužili ovu prestižnu nagradu kažu: „Ovogodišnje app takmičenje zaista je bilo izazov za naš tim, posebno jer smo željeli da isprobamo rad sa novim tehnologijama. Isprobavanje novih stvari uvijek nosi rizik, ali u našem slučaju taj rizik se isplatio i na svoju aplikaciju smo izuzetno ponosni. Drago nam je da je i stručni žiri prepoznao inovativnost našeg projekta i dodijelio nam specijalnu nagradu za inovativnost, koja za nas predstavlja značajno priznanje.“

Predstavnici Telekom Srbija grupe izrazili su zadovoljstvo zbog velikog interesovanja za Regionalni app izazov, kako u Srbiji, tako i u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori, uprkos otežanim radnim uslovima zbog epidemiološke situacije. Na ovaj način pokazana je želja i odlučnost naših srednjoškolaca da sve što su naučili u školi primijene i u praksi i da ponude gotova IT rješenja koja olakšavaju svakodnevni život.

Glavna nagrada za pobjedničke timove je vrijedna informatička oprema, dok će članovi tima koji je žiri ocijenio kao najinovativniji dobiti prestižne mobilne telefone.

Kompanije u okviru Telekom Srbija grupe nastavljaju sa podrškom svim mladim talentovanim ljudima kroz društveno odgovorne projekte poput ove i sličnih aktivnosti koje promovišu istinske vrijednosti.

Podsjećamo, u petom ciklusu m:tel app takmičenja za srednjoškolce iz Bosne i Hercegovine u kreiranju

mobilnih aplikacija za android ili iOS, ove godine su na državnom nivou za najboljih pet odabrane aplikacije iz Banjaluke, Modriče, Visokog, Gradiške i Doboja, a nagrađeni su odličnim OnePlus Nord N10 6/128 mobilnim telefonima, te su stekli pravo učešća na regionalnom takmičenju, gdje su se takmičili sa svojim vršnjacima iz Srbije i Crne Gore.

Praktična nastava u m:tel-u za učenike Elektrotehničke škole „Nikola Tesla“ iz Banjaluke

Kompanija m:tel decenijama pruža podršku STEM obrazovanju te nesebično ulaže sve svoje raspoložive resurse u prenos kako teorijskih, tako i praktičnih znanja mladim ljudima željnim učenja, novih saznanja i interesovanja. Dugogodišnja saradnja sa srednjom Elektrotehničkom školom „Nikola Tesla“ Banjaluka i ove školske godine ogledala se u uspješnom programu prakse za učenike.

U decembru 2021. godine kompanija m:tel ugostila je već 30 učenika ove banjalučke srednje škole, koji su uspješno obavili svoju stručnu praksu te imali priliku da prođu kroz detaljno definisan program teorijskih i praktičnih vještina na temama kao što su: širokopojasni pristup internetu; napajanje, zaštita i nadzor u telekomunikacionom centru; optičke pristupne mreže i optička transportna mreža; klimatizacija i mašinska energetika. Mentori, inženjeri kompanije m:tel sa dugogodišnjim iskustvom, ovim mladim ljudima bili su na raspolaganju i prenijeli svoja znanja i iskustva na najbolji mogući način.

Praktična nastava u m:tel-u namijenjena je savremenim generacijama koje su na neki način naviknute da je sve užurbano, da se znanja usvajaju brzo i da su uvijek u potrazi za što više praktičnog rada, često zapostavljajući značaj teorijskog dijela učenja. Upravo posebno osmišljeni programi prakse koji se izvode u kompaniji m:tel imaju za cilj praktikantima da ukažu na to da je temelj svakog kvalitetnog i uspješno obavljenog zadatka, projekta i na kraju posla upravo kvalitetno teorijsko znanje.

Kompanija m:tel drugu grupu srednjoškolaca iščekuje već na proljeće, uz konstantnu poruku da je ulaganje u buduće mlade profesionalce naša, prije svega, društvena obaveza i zajednički zalag za bolju i kvalitetniju budućnost.

Nacionalni teatar Srbije u posjeti Narodnom pozorištu RS

Narodno pozorište Republike Srpske, uz prijateljsku podršku kompanije m:tel, ugostilo je od 8. do 11. februara 2022. godine Narodno pozorište iz Beograda, koje je tokom svoje posjete za banjalučku publiku odigralo predstave „Ožalošćena porodica“ i „Sedam smrtnih grijehova“, u obliku savremene baletske predstave.

U okviru gostovanja ove pozorišne kuće iz Srbije, upriličeno je i potpisivanje Protokola o poslovno-tehničkoj saradnji između NP RS i Narodnog pozorišta Beograd, koji je potvrda i produžetak dosadašnjih odnosa između dva nacionalna teatra.

Kompanija m:tel, tradicionalni prijatelj, sponzor i donator Narodnog pozorišta Republike Srpske iz Banjaluke, i ovoga puta pomogla je realizaciju ovog kulturnog događaja u gradu na Vrbasu.

“Zagrļaj” Nataša Konjević

"Zagrlijaj, za sve dame

Kako bi ove godine na poseban način obilježila Međunarodni dan žena te s ciljem popularizacije ženskog umjetničkog stvaralaštva, kompanija m:tel ostvarila je saradnju sa mladom banjalučkom umjetnicom Natašom Konjević. Nataša je za tu priliku kreirala rad simboličnog naziva „Zagrlijaj“, koji predstavlja zajedničku poruku o važnosti uzajamne podrške i prijateljstva za rast, razvoj i procvat svake osobe.

Tim povodom, kompanija m:tel je damama 8. marta poklonila primjerak iz ograničene serije reprodukcija djela „Zagrlijaj“, sa željom da se ideja ovog djela širi i živi svakog dana.

Koncerti i pokloni povodom Dana zaljubljenih i Dana žena

Povodom Dana zaljubljenih, uz podršku kompanije m:tel, banjalučka publika imala je priliku da uživa u koncertu koji je u Sportskoj dvorani „Borik“, 14. februara, održao Massimo Savić.

U odličnoj atmosferi i kvalitetnoj muzici, takođe uz svesrdnu podršku kompanije m:tel, publika je mogla da uživa i na Dan žena, kada je, u istoj dvorani u ovom gradu, koncert održala Marija Šerifović.

Nastavlja se saradnja između kompanije m:tel i košarkaškog kluba Igokea

Kompanija m:tel će i naredne tri godine biti generalni sponzor Košarkaškog kluba Igokea. Tim povodom u Banjaluci je, u decembru prošle godine, održana konferencija za medije kojom je ozvaničen nastavak saradnje između kompanije m:tel i Košarkaškog kluba Igokea, koji je najuspješniji košarkaški klub u Bosi i Hercegovini.

Konferenciji za medije prisustvovali su Jelena Trivan, generalna direktorka kompanije m:tel, i Igor Dodik, generalni menadžer Košarkaškog kluba Igokea. Događaju je prisustvovao i Dalibor Ilić, igrač Košarkaškog kluba Igokea, koji je dobio priznanje za najboljeg igrača ABA lige.

Košarkaški klub Igokea, učesnik ABA lige i FIBA Lige šampiona, dobio je veliku podršku u svojim nastojanjima da na regionalnoj i međunarodnoj sceni ostvari što bolje rezultate.

S ciljem da nastavi dobru praksu podrške sportu i stane rame uz rame uz najbolje, kompanija m:tel nastavlja da ulaže u sport i one koji su u njemu uspješni.

20 godina saradnje kompanije m:tel i rukometnog kluba Borac m:tel

Konferencijom za medije u Banjaluci ozvaničen je nastavak saradnje između kompanije m:tel i Rukometnog kluba Borac m:tel, trofejnog i najuspješnijeg rukometnog kluba u Bosni i Hercegovini. Kompanija m:tel podržava ovaj klub već 20 godina, a vrijednost ugovora za narednu godinu iznosi 150.000 konvertibilnih maraka.

Na konferenciji za medije prisustvovali su Milosav Parezanović, izvršni direktor za marketing i prodaju kompanije m:tel, Igor Jovanović, predsjednik Rukometnog kluba Borac m:tel, i Vladimir Branković, direktor Rukometnog kluba Borac m:tel. Konferenciji su, takođe, prisustvovali Vedran Škoro, potpredsjednik kluba, i Luka Knežević, prvotimac Rukometnog kluba Borac m:tel.

Kompanija m:tel uz džudistu Nemanju Majdova do sljedeće olimpijade

Na konferenciji za medije koja je održana u Banjaluci, Jelena Trivan, generalna direktorka kompanije m:tel, najavila je nastavak podrške Nemanji Majdovu, dvostrukom svjetskom prvaku u džudu iz Istočnog Sarajeva i reprezentativcu Republike Srbije.

Ozvaničena je dugoročna saradnja, kojom je najavljena podrška kompanije m:tel Nemanji Majdovu do naredne Olimpijade.

Kompanija m:tel u okviru društveno odgovornog poslovanja posebnu pažnju poklanja uspješnim sportskim klubovima, ali i pojedincima koji svojim sportskim umijećem promoviraju našu zemlju i region u pozitivnom svjetlu.

Iz kompanije m:tel poručili su da su svjesni značaja sporta i pravih vrijednosti koje sport podrazumijeva i koje se sportom promoviraju te da vjeruju da će se kroz podršku koju pružaju sportistima i sportu stvoriti još bolji uslovi za razvoj, afirmaciju i promociju sporta među najmlađima.

m:

POSLOVNI SVIJET

SVJETSKI
DOGAĐAJI

TEMA BROJA

METAVERS – BUDUĆNOST KOJA STIŽE... VEĆ 20 GODINA

PIŠE: NENAD BOSNIĆ

Zašto su virtuelni svjetovi odjednom oživjeli

„Imamo komičarske klubove, disko-klubove, meditacije, ljude koji organizuju ture obilaska našeg svijeta. Imamo sastanke anonimnih alkoholičara i mreže vršnjačke podrške.“

Instruktorica meditacije Kirnan Pirs (Kiernan Pearce) ovim riječima u razgovoru za američku kuću CBS opisala je život u metaversu. Iako mnoštvo stanovnika realnog svijeta još ne zna ni značenje ovog pojma, stotine hiljada Zemljana već su se odselile u sasvim drugačiji, virtuelni univerzum.

Teško je kriviti ikoga zbog nerazumijevanja ove pojave, jer ne postoji njena tačna definicija. Najplastičnije rečeno, metaversom se naziva svaka mreža virtuelnih 3D svjetova u kojima postoji neki oblik razvijene socijalne interakcije između likova. Svakako najpoznatiji je Horizon Worlds, pokrenut od strane kompanije Meta, nekadašnje korporacije Facebook, koja je sve svoje uloge stavila na razvoj upravo ovog projekta - toliko da su i ime promijenili u tom pravcu.


~~~~~  
*AR i VR tržište je početkom tekuće decenije  
vrijedilo oko 14,5 milijardi dolara. Prema  
prognozama, do kraja decenije će premašiti  
450 milijardi.*  
~~~~~

No, daleko od toga da je Metin metavers jedini koji uveliko funkcioniše. Na ovogodišnjem sajmu Mobile World Congress, većina velikih tržišnih „igrača“ ponudila je neku vrstu ovakvog 3D iskustva. Tako su posjetioci štanda južnokorejske kompanije SK Telecom „odletjeli“ u svemirsku vožnju, u Qualcomm kutku mogli su da nauče kuvati i mlatiti predimenzionirane insekte, dok su ih kompanije kao što su HTC i Orange vodile u obilasku virtuelnih muzeja ili na vrh katedrale Notr Dam.

Ako vam sve ovo zvuči pomalo već viđeno - pomalo ste i u pravu.

INOVACIJA KOJA TO NIJE...

Još 2003. godine pojavio se Second Life, tada revolucionarna onlajn zajednica, inicijalno doživljena kao video-igra koja je, iz današnje perspektive gledano, bila „metavers prije metaversa“. Iako je sve izgledalo mnogo kockastije, Second Life je imao ključne komponente koje određuju jedan metavers. Korisnici su mogli napraviti svoj avatar, stupati u manje ili više slobodne interakcije, obilaziti svjetove i nadograđivati ih, kupovati u prodavnicama, posjećivati koncerte, izrađivati svoje proizvode...

Mogu to i dalje, jer je Second Life aktivan, ali je njegov nagli početni rast podjednako brzo pretvoren u ono što sada već djeluje kao doživotna stagnacija oko brojke od milion članova. Tehnički problemi same platforme, opterećenje koje stavlja na korisnički hardver, kontroverze u pogledu autorskih prava za digitalne proizvode, prevare među korisnicima, problem zaštite podataka, internet nasilje - Second Life je proživio manje-više sve što se (nije) moglo predvidjeti kao opasnost.

... IZAZOVI KOJI NISU NOVI...

Stoga ljudi upoznati sa Second Life sudbinom nisu bili iznenađeni kada se pojavilo potresno iskustvo Nine Džejn Patel (Nina Jane Patel). Krajem 2021. ona je objavila blog u kojem je prepričala verbalno i seksualno uznemiravanje koje je doživjela unutar Horizon Worlds metaversa, i to svega 60 sekundi nakon pridruživanja. Njen avatar naprasno se našao okružen nekolicinom muških avatara, a rečenice koje su joj potom upućene i postupci koji su se dogodili u fiktivnom kontaktu postali su predmet ozbiljnih analiza.

~~~~~  
*Južnokorejska prijestonica Seul započela je  
izgradnju sopstvene virtuelne replike.  
Digitalni građevinski projekat trajaće  
skoro cijelu deceniju.*  
~~~~~


Patel je pritom osoba svjesna rizika koje onlajn zajednice nose sa sobom, jer je i sama suosnivačica kompanije koja se bavi razvojem metaversa. Njen Kabuni promoviše se kao bezbjedno virtuelno okruženje za najmlađe, ali Patelino iskustvo u Metinom univerzumu aktualizovalo je ionako vruću temu zlostavljanja u veb-zajednicama. Pojedine metavers komponente odavno egzistiraju u multiplayer video-igrama, kao što su Fortnite ili Minecraft, koje okupljaju stotine miliona igrača, a u praksi se susreću sa istim poteškoćama različitih štetnih ponašanja koja se podvode pod termin cyberbullying.

~~~~~

Španska kompanija Owo razvija haptičku jaknu koja će korisnicima omogućiti da na svojoj koži osjete vjetar, zagrljaj, ali i pogodak iz vatrenog oružja. Veliki broj razvojnih timova širom svijeta trenutno radi na sličnim projektima, čiji je cilj integracija čula dodira u metavers iskustvo.

~~~~~

Druga ključna tema jeste privatnost, odnosno zaštita korisničkih podataka na ulasku u doba nikada imersivnije, ali i nikad invazivnije tehnologije. Posebnu brigu stvara činjenica da je predvodnik kompletne metavers industrije upravo Meta, kompanija koja je, u svojim Facebook

vremenima, zbog brojnih kontroverzi baš iz ovog domena plaćala drakonske kazne i vansudska poravnanja te stigla do već čuvenog saslušanja pred američkim Kongresom.

Nameće se, dakle, realno pitanje - ako ni u postojećoj eri nismo našli efikasna rješenja za brojne izazove, koliko smo svi zajedno spremni za sljedeću, u kojoj se brišu granice između virtuelnog i realnog, uređaji prate svaki pokret zjenica i ruku, a naše digitalne replike tumaraju svjetovima koji ne poznaju ograničenja?

... I POTENCIJAL KOJI JESTE OGROMAN!

Iako su svi svjesni prepreka, malo ko ima dilemu da li je metavers budućnost. Diskutuje se samo o količini internet protoka koji je potrebno obezbijediti, ograničenjima koja je neophodno implementirati, vremenskim okvirima za ispunjenje svih preduslova... Objašnjenje je vrlo jednostavno - potencijal koji metavers donosi daleko nadmašuje potencijalne nedostatke.

Meta od starta akcentuje korporativnu dimenziju, odnosno mogućnost organizovanja virtuelnih sastanaka koji neće patiti od potrebe da se bude na istom fizičkom mjestu niti od „Da li me čujete?“, „Malo si se zamrznuo“ i ostalih rečenica na koje smo navikli u periodu pandemijskih video-poziva. Istovremeno, Horizon Venues, Metin svijet zabave, u svakom trenutku nudi raznovrstan program koji korisnicima omogućava da se nađu „na“ različitim dešavanjima - od komičarskih nastupa Pita Dejvidsona (Pete Davidson) do NBA utakmica.

Fortnite je u tom pogledu nekoliko koraka ispred. Nakon što je DJ Marshmello u februaru 2019. ispisao istoriju održavajući prvi Fortnite koncert, uslijedili su slični spektakli sa muzičarima Trevisom Skotom (Travis Scott) i Arijanom Grande (Ariana Grande). Nastupi od svega 10-15 minuta privlačili su i više od milion gledalaca u pojedinim trenucima, a desetine miliona posjetilaca u periodu od prvog do posljednjeg tona.

Prodaja metavers nekretnina je eksplodirala. Postoje specijalizovani servisi koji se bave posredovanjem u kupovini, a krajem prošle godine jedan Decentraland plac prodat je za 2,4 miliona dolara. Smješten je u Modnoj ulici, a novi vlasnici planiraju na njemu da izgrade prodavnicu avatarske garderobe te da organizuju virtuelne modne revije.

Svijet umjetnosti i zabave možda je prvi uvidio potencijal metaversova, ali ni brendovi ne zaostaju. Na gejming platformi Roblox vaš avatar može postati lutka iz izloga, šetati se Gucci Gardenom i usput stvarati jedinstvene kreacije ili se upustiti u posebnu Hyundai avanturu. Balenciaga već pravi high-end modne skinove za Fortnite igrače, Nike je akvizirao NFT kompaniju kako bi lansirao digitalne patike, a Coca-Cola je već izbacila svoj Friendship Box u metavers Decentraland.

Džejson Rubin (Jason Rubin), potpredsjednik Mete za metavers sadržaje, smatra da puni potencijal ovakvih platformi leži u mogućnostima koje se otvaraju korisnicima da sami stvaraju digitalne proizvode i prodaju ih na virtuelnom tržištu. „Time ćemo promijeniti svijet“, njegova je rečenica koja se citira u razgovorima o neograničenom prostoru za kreaciju, interakciju i monetizaciju.

PARALELNI UNIVERZUM KOJI SE (NE) ŠIRI PREBRZO

Metaversovi uveliko egzistiraju i svakim danom postaju brojniji, bogatiji i naseljeniji. Bez sumnje su oni već sadašnjost, ali tako je već nekoliko decenija. Na pravi bum, kakav najavljuju Meta, Microsoft i drugi giganti, još ćemo sačekati.

Da bi se ostvarile enormne ambicije investitora, vizije kreativnih timova i očekivanja milijardi potencijalnih korisnika, postojeća IT infrastruktura mora napraviti značajne iskorake. Ni najmoćniji svjetski telekomi trenutno nisu u stanju da odgovore na njihove zahtjeve. Neophodna je nova generacija kompjuterskih čipova koji će biti manji, brži i trošiti manje električne energije. VR uređaje treba unaprijediti te ih učiniti jeftinijim i praktičnijim. I to je samo djelić tehničkih kočnica, na koje se nadovezuju već pominjane pravne, sociološke i mnoge druge.

Na prvi pogled, duge su to i strme stepenice kojima se metavers ideja zaputila ka vrhu. Sa druge strane, ako je svijet tehnologije do sada dokazao nešto - to je sposobnost da izmisli lift kojim će cijeli svijet preko noći transportovati u potpuno novu dimenziju. Pa i u novi univerzum.

BIZ&TECH

PREKLOPNI TELEFONI OSVAJAJU SVIJET

POTRAŽNJA NEZAUSTAVLJIVO RASTE

*Modelima Galaxy Z Fold3 5G i Galaxy Z Flip3 5G kompanija Samsung
napravila revoluciju na tržištu mobilnih telefona*

PIŠE: BLAŽENKA CUCA

Popularnost preklopnih mobilnih telefona raste iz dana u dan. To se „na terenu“, pogotovo kod nas, još toliko ne vidi, jer su oni poprilično skupi, ali s obzirom na to da ih je na tržištu sve više, očekuje se da će već ove godine njihove cijene početi da padaju.

I predviđanja kompanije Counterpoint Research to potvrđuju. Naime, oni prognoziraju da će se prodaja preklopnih telefona do 2023. godine udesetostručiti, a kao jedan od glavnih razloga za to navode upravo snižavanje cijena. Vjeruju da će se prvo telefoni sa horizontalnim preklopom, kao što su Samsung Galaxy Z Flip 3 ili Motorola Razr, cijenom približiti, a možda čak i izjednačiti sa običnim telefonima visoke klase. Sa druge strane, telefoni sa vertikalnim preklopom mogli bi zadržati visoke cijene još neko vrijeme zbog velikih ekrana koji nude poseban doživljaj.

I kompanija Canalys iznijela je podatke prema kojima će godine pred nama biti izuzetno uspješne za proizvođače inovativnih sklopivih pametnih telefona. Naime, predviđaju da će ovi telefoni dostići 30 miliona godišnjih isporuka do 2024. godine, što znači kombinovanu godišnju stopu rasta (CAGR) od 53% između 2021. i 2024. Istovremeno, Canalys očekuje da će prosječna prodajna cijena ovih telefona pasti na polovinu vrijednosti iz 2019, odnosno na oko 1.000 dolara u 2024. godini.

ZA POČETAK, EKRAN

Inače, o nezaustavljivom skoku potražnje preklopnih telefona najbolje govori podatak da je sklopivi segment u prošloj godini imao rast od 148%, sa procijenjenim ukupnim brojem isporuka od 8,9 miliona. Poređenja radi, u istom periodu redovno tržište pametnih telefona poraslo je za samo sedam procentnih poena.

Šta je to što ih čini toliko privlačim? Jedan od odgovora je - veliki ekran koji se preklapanjem smanjuje i praktičniji je za nošenje. Mnogi preklopne telefone opisuju kao praktičniju i bolju zamjenu za tablete. Nije slučajno to što je baš Samsung sa dva nova modela na preklapanje - Galaxy Z Fold3 5G i Galaxy Z Flip3 5G napravio revoluciju na tržištu mobilnih telefona. Zahvaljujući tim modelima, ova kompanija prošle godine prodala je četiri puta više preklopnih telefona nego u 2020. godini.

Jedan od najvećih razloga je taj što su modeli Galaxy Z Fold 3 i Z Flip 3 znatno jeftiniji od svojih prethodnika, a poboljšani su im mehanizmi preklapanja i softver. Takođe, pokazalo se da su preklopni telefoni mnogo interesantniji korisnicima od njihovih flagship monoblok modela.

Vjeruje se i da su mnogi bili spremni da izdvoje malo više novca za Z Flip 3, koji je cjenovno malo skuplji

od modela Samsung Galaxy S21 te da je i ta približna visina cijena išla u korist preklopnim telefonima. U kompaniji Samsung nadaju se da će i u narednom periodu, zbog očekivanog povećanja konkurencije, ali i mogućeg ulaska Apple-a u ovaj segment, uspjeti da zadrže bar tri četvrtine tržišta.

Kad smo već kod Apple-a, podsjetićemo da se sve češće spominje da i ova kompanija sprema sklopivi iPhone, ali da se taj telefon neće uskoro naći na tržištu. Nije poznato ni da li će to biti tablet-telefon hibrid ili pak uređaj koji liči na Samsung Galaxy Z Flip 3. Iako je Ros Jang, analitičar za industriju mobilnih panela, krajem prošle godine najavio da bi fleksibilni iPhone mogao da se pojavi do kraja 2023. godine, većina stručnjaka smatra da je 2030. godina realniji rok za novi model.

Prvi preklopni mobilni telefon Motorola StarTAC pojavio se 1996. i godinama je bio najmanji na tržištu. Prodat je u rekordnih 60 miliona primjeraka. U odnosu na današnje najmoćnije modele ovog proizvođača, StarTAC izgleda prilično zastarjelo, ali ipak ostaje jedan od najznačajnijih mobilnih telefona do sada. Telefon koji je mogao stati u džep bio je veoma tražen iako je koštao 1.000 dolara.

NOVI PROIZVOĐAČI

Za razliku od Apple-a, na tržište preklopnih telefona ove godine trebalo bi da uđu i neki novi proizvođači, kao što su Oppo i Vivo. I Huawei je već predstavio svoj novi preklopni pametni telefon, a u pitanju je P50 Pocket, koji bi trebalo da ima potpuno ravan ekran kada se rasklopi, bez vidljivog pregiba.

Ovaj model će, zapravo, biti jedini pravi konkurent Samsungovom Galaxy Z Flip3. Zbog problema koje ova kineska kompanija ima s američkom administracijom, P50 Pocket nema mogućnost 5G povezivosti, niti ima službenu podršku za Googleove aplikacije i sisteme. Međutim, postoje načini na koje se to može prevazići da bi uređaj mogao da radi kao i drugi android telefoni.

~~~~~

Isporuke premium android telefona zabilježile su 2021. godine pad od 18% u poređenju sa vrijednostima iz 2019. godine tako da će proizvođači android modela pokušati da povećaju potražnju novim ponudama preklopnih telefona. Istovremeno, Apple je zabilježio povećanje od 68%.

~~~~~

Honor je takođe najavio svoj prvi preklopni telefon - Magic V. Iako nisu poznati nikakvi zvanični detalji o novom uređaju, prema nezvaničnim informacijama, on bi mogao da bude sličan Samsung Galaxy Fold 3 modelu.

Na kineskoj društvenoj mreži Weibo krajem januara pojavile su se informacije o sljedećoj generaciji sklopivog pametnog telefona kompanije Xiaomi. Digital Chat Station objavio je da je Xiaomi već počeo da radi na novom uređaju. Inače, to će biti njihov drugi preklopni mobilni telefon. Prvi je predstavljen prošle godine i u pitanju je model Xiaomi MIX Fold. Pošto je izgledom pomalo podsjećao na Samsung Galaxy Z Fold 3, pretpostavlja se da kineski tehnološki div

ovoga puta radi na telefonu koji se preklapa horizontalno.

Dakle, iako se donedavno činilo da su preklopni telefoni samo davna prošlost, sada možemo biti sigurni da će oni obilježiti i godine koje su pred nama. Baš kao i prije tridesetak

godina, kada su se pojavili i zaludjeli svijet, tako je sada bombastičan i njihov povratak. Naravno, ovoga puta radi se o sjajnim, modernim verzijama nekad omiljenog modela na preklapanje sa vrhunskim performansama.

BIZ&TECH

BEZBJEDNOSNA ZAKRPA

FLASTER ZA SOFTVERSKU RANJIVOST

PIŠE: BLAŽENKA CUCA

Nijedan softver nije savršen i zato je ova vrsta zaštite od neprocjenjive vrijednosti

Ko radi taj i griješi. Tako je u svakom poslu, pa i onom koji se odnosi na kreiranje digitalnog svijeta. Ipak, kao što za svaki problem postoji rješenje, tako i za svaki propust u kreiranju softvera, poznat kao bezbjednosna rupa, postoji patch ili bezbjednosna zakrpa.

Naime, nijedan softver nije savršen. Svaki od njih stvarao je čovjek i moguće su greške koje bi nekim zlonamjernim ljudima mogle biti put do naših podataka. Naravno, razvojni programeri reaguju čim uoče grešku, stvarajući bezbjednosnu zakrpu - mali komad softvera koji služi kao „flaster“.

Problem je ako ih neko drugi preduhitri i iskoristi tu slabost njihovog programa. Takva pojava naziva se nulti dan napada - jer samo haker zna za propust i niko ne može da ga spriječi da radi ono što je naumio, a da ga pri tome niko i ne otkrije. Naziv „nulti dan“ uzet je jer programer koji je stvorio softver u tom slučaju nema ni dan vremena da reaguje da to spriječi, pošto je šteta već napravljena.

Napadnuti softver ostaje ranjiv sve dok korisnici ne primijene zakrpu, što može potrajati nekoliko dana.

KAKO IZBJEĆI RANJIVE SOFTVERE?

Stručnjaci savjetuju izbjegavanje onih softvera koji su jednom ili više puta imali nulti dan. Vjeruju da su najpopularniji programi i najsigurniji, mada, ako su složeniji, često imaju i najviše zakrpa. Iako ništa nije 100% sigurno, redovno ažuriranje softvera, koliko god nekada bilo dosadno, pomoći će da problem bude popravljen što prije. Savjetuje se, takođe, da se riješimo softvera koje ne koristimo i koji nam nisu potrebni, jer se time smanjuje mogućnost da preko njih bude izvršen hakerski napad, a nećemo morati gubiti vrijeme i na njihovo ažuriranje.

Takođe, od pomoći može biti i antivirusna zaštita. Zahvaljujući njoj, moguće je koliko-toliko zaštititi se od nultog dana, dok ne bude objavljena bezbjednosna zakrpa. Ovu vrstu zaštite, savjetuju stručnjaci, poželjno je koristiti na sistemu Windows, čije su zakrpe ili hitne ispravke (hotfix) dostupne preko Windows Update-a. Poznato je da Microsoft jednom mjesečno objavljuje bezbjednosne zakrpe. U pitanju je drugi utorak u mjesecu, žargonski nazvan „zakrpljeni utorak“ ili Patch Tuesday. Njihov

Očekuje se da će globalno tržište upravljanja zakrpama dosegnuti od 589 do 979 miliona dolara od 2019. do 2024. godine. Kompanija Consoltech navodi da svake godine bude hakovano više od 60% malih preduzeća. Istraživanja pokazuju da su neotkrivene ranjivosti softvera razlog svakog trećeg upada hakera.

Security Response Center objavljuje bezbjednosni bilten u kojem se navode uočeni propusti i nude softverske zacrpe koje ih otklanjaju.

Zanimljivo je da je upravo Microsoft početkom ove godine morao da zakrpi pokvarenu zakrpu koja je srušila brojne servise. Naime, kompanija je objavila zakrpu za onu koja je pokvarila dio Windows-a, kao i ispravke problema koji su prouzrokovali restartovanje servera i gašenje VPN-ova.

OPREZA NIKAD PREVIŠE

Na ovom primjeru možemo vidjeti da i zakrpa može napraviti problem, pa je stoga opravdano pitanje da li je neophodno i dovoljno sigurno preuzimati svaku. Očito, u oba slučaja postoji rizik, ali je svakako, prema mišljenju stručnjaka, bolje rizikovati i instalirati zakrpu.

Nisu sve zacrpe jednako važne, ali ni jednako velike. Dok su neke male, od svega nekoliko KB, druge mogu imati stotine MB. Ipak, svakako su poželjne, jer pored toga što saniraju grešku, one omogućavaju dodavanje novih funkcija softveru. Ukoliko bi se izbjegavalo instaliranje pojedinih zakrpa, softver bi mogao zastarjeti. Što se tiče vremena potrebnog za instaliranje zakrpe - ono zavisi upravo od toga kolika je i kakvu popravku vrši.

Tu je još jedna zanimljiva nedoumica korisnika. Zar objavljivanjem bezbjednosne zakrpe kompanije zapravo ne otkrivaju ranjivo mjesto softvera i tako dodatno „pomažu“ hakerima da saznaju da postoji greška u sistemu? Odgovor je potvrđan. Ipak, to je i dodatno upozorenje korisnicima da upravo zbog toga što hitnije treba da preuzmu zakrpu, jer je sigurno da i programeri zlonamjernog softvera prate te objave kako bi uvidjeli slabost i iskoristili je. Tada u opasnosti mogu biti mnogi lični podaci korisnika.

NAGRADA ZA „DOBRE MOMKE“

I to se, naravno, dešava da „loši momci“ budu brži. Ipak, nije sve tako crno. Desi se često i da „dobri hakeri“ uoče grešku i prijave to kompaniji, za šta bivaju bogato nagrađeni. Poznato je da je Google 2020. godine sa više od 6,7 miliona dolara nagradio 662 istraživača bezbjednosti iz 62 zemlje, koji su toj kompaniji otkrili ranjivosti na njenim proizvodima. Godinu ranije, u iste svrhe uložili su 6,5 miliona dolara.

Na sličan način funkcioniše i takmičenje u hakovanju Pwn2Own, koje se održava od 2007. godine, a čiji prošlogodišnji nagradni fond je iznosio 1,5 miliona dolara. Cilj takmičenja je da se ukazivanjem na greške pomogne razvojnim programerskim timovima browser-a da uspješnije implementiraju strategije bezbjednosti.

Prema pravilima Pwn2Own, prošle godine u Kini je održano takmičenje u hakovanju pod nazivom Tianfu Cup, a pobjedu je odnijela bezbjednosno-istraživačka kompanija Kunlun Lab, koja je nagrađena sa 654.500 dolara. Takmičari su uspjeli da osvoje 13 od ukupno 16 meta, što je ocijenjeno kao veoma uspješno.

Nisu uspjeli da hakuju Synology DS220j NAS, Xiaomi Mi 11 smartfon i kinesko električno vozilo čiji naziv nije otkriven. Između ostalih, najviše (pet puta) je hakovan Windows 10, po četiri puta hakovani su Adobe PDF Reader i Ubuntu 20, a iOS 15 tri puta.

Time je ponovo potvrđeno da povoda za rad na unapređenju bezbjednosti od strane kompanija i te kako ima, ali i da korisnici treba da slijede savjete stručnjaka i iskoriste sva dozvoljena raspoloživa sredstva da zaštite svoje podatke.

Allianz, njemačka osiguravajuća kuća, objavila je prošle godine da su kompanije sve češće na udaru hakerskih napada. Samo pet godina ranije, hakeri su najčešće tražili manje od 10.000 dolara, dok su 2020. njihovi zahtjevi rasli i do više desetina miliona dolara.

BIZ&TECH

HIPERBAJK ERA

PIŠE: ALEKSANDRA ŠKRBIĆ

Električni bicikli postaju prevozno sredstvo budućnosti

Kompanija VanMoof lansirala je e-bike koji može da dostigne brzinu i do 66 km/h. Dolazi sa najnovijom tehnologijom, uključujući Turbo Boost, Kick Lock, automatsko mijenjanje brzina i sistem protiv krađe.

Razvojem tehnologije prevozna sredstva dobijala su posebne komponente koje su omogućile da potrebu za lakšim i bržim transportom pretvorimo u hobbije, pa čak i profesionalne sportove.

U posljednje vrijeme posebna pažnja pridaje se očuvanju životne sredine i kreiranju vozila koja nemaju emisije izduvnih gasova. Shodno tome, ne čudi podatak da sve veća popularnost dostižu i električni bicikli - za strastvene vozače oni su poseban izazov, jer dostižu brzinu koju ne mogu dostići obični bicikli. Tehnički gledano, od običnog bicikla e-bike razlikuje integrisan sistem koji olakšava iskustvo upravljanja.

JEDNOSTAVNOST, BRZINA I UŠTEDA

Električni bicikli postaju sve popularniji u gradovima, jer su posebno pogodni za izbjegavanje gužve u saobraćaju te dodatno štede vrijeme. Mnoge države jugoistočne Azije preuzele su vodeću ulogu u korištenju e-bikalala kao održivog načina prevoza.

Tehnologija omogućava dodatnu snagu koja je potrebna kako bi se prešao put sa što manje napora. Kada je u pitanju sticanje kondicije, vožnja električnim biciklom jednako je efikasna kao i vožnja klasičnim. Iako je integrisan elektromotor koji olakšava vožnju, pokretanje je svakako uslovljeno snagom koju upotrebljavate za okretanje pedala.

Važan benefit je svakako ušteda. Ako umjesto automobila koristite e-bicikl, dugoročno ćete uštedjeti novac. Benzin i dizel su skupi u većini zemalja, a povremeni skokovi cijena mogu zaista uticati na troškove. Upotrebom električnog

bicikla možete pokriti do 120 km jednim punjenjem baterije, koje obično traje od šest do osam sati.

Ako ste ipak osoba kojoj je dizajn presudan, kod ove vrste vozila ni to neće predstavljati problem. Sve veća ekspanzija električnih bicikala dovela je do toga da kompanije posebnu pažnju posvećuju izgledu te je gotovo nemoguće da ne pronađete neki baš po vašem ukusu.

VRHUNSKA OPREMA

Kada je u pitanju težina, e-bike jeste nešto teži od običnog. Ipak, oni koji ih redovno voze, vjerovatno neće ni osjetiti razliku, jer su jednako pogodni za vožnju po ravnom terenu, kao i za penjanje pod nagibom. Jedina otežavajuća okolnost bila bi ukoliko bicikl treba da nosite uz stepenice ili na neko drugo uzvišenje.

Težina električnog bicikla zavisi od modela odabranog za upotrebu. Opremljeni su udobnim sicerem, gumama zaštićenim od bušenja, blatobranima, nosačem, svjetlima, štitnikom i zbog toga je sasvim razumljivo što imaju veću težinu od standardnih.

Pandemija je izazvala poseban skok proizvodnje i prodaje ove vrste vozila, a milijarde su već uložene u biciklističku infrastrukturu. Međutim, i dalje poseban problem predstavljaju nedovoljno razvijeni gradovi koji nisu u potpunosti prilagođeni biciklistima. Pažnja bi mogla da se usmjeri na ovaj problem u budućnosti, jer je sve veća zainteresovanost stanovništva da četvorotočkaše zamijeni drugačijim prevoznim sredstvima.

BIZ&TECH

SEDEF, ŠEĆER, RIBARSKE MREŽE...

I KAKVE VEZE SVE TO IMA SA TELEFONIMA

PIŠE: JELENA PRALICA

Jedan telefon sadrži oko 60 sirovina. U budućnosti će neke od njih zamijeniti (možda) pomalo neočekivani materijali...

Novacije u materijalima, projektovanju, izradi i tehnologiji ekrana... Ovo je samo „grubi“ uvod u budućnost proizvodnje pametnih telefona koja nam se - dešava.

Iz dana u dan pristižu informacije iz svih krajeva svijeta o novinama kada je riječ o mobilnim uređajima koji su postali neraskidiv dio naše svakodnevne. Unapređenja su brojna i razna; veliki igrači na globalnom tržištu pametnih telefona utrkuju se sami sa sobom, međusobno, ali i sa vremenom.

Staklo i aluminijum su, uz plastiku, materijali koji se najviše koriste u izradi ovih uređaja. Ipak, nisu jedini, a u budućnosti će tih materijala biti sve više. I to ne onih standardnih, uobičajenih, koje u dobroj mjeri možemo naći i u prirodnoj okolini, već i onih koji nastaju (i nastajuće) u laboratorijama širom planete. Govorimo o modificovanim komponentama, o recikliranim ili razvijenim materijalima, koji će zbog pojedinih posebnosti pronaći mjesto u ovoj industriji. Tako bar tvrde stručnjaci.

EKRANI

Silicijum, bakar, cink, kositar, tantal, srebro... Jedan telefon sadrži oko 60 sirovina. I tu dolazimo do, recimo, one za koju kažu da je „jaka kao čelik, a laka poput plastike“. To je materijal koji su razvili istraživači sa Tehnološkog instituta Masačusetsa (MIT), za koji kažu da se lako proizvodi u velikim količinama i da je primjenjiv pri izradi mnogo čega, pa i telefona. Prema njihovim navodima, višestruko je jači

Pametni telefoni i vještačka inteligencija (AI)? Pa, sve je prisutnija, ali opet i dalje nije maksimalno iskorištena u svakodnevnom životu. To će se vremenom mijenjati, pa će AI u dogledno vrijeme biti u središtu upravljanja aplikacijama, opcijama i informacijama na telefonu. Sve to ide do BCI (Brain-Computer Interface) tehnologije, koja se zasniva na upravljanju uređajima pomoću misli. Govori se o posebnim napravama koje će direktno da šalju impulse u audio i vizuelne receptore i tako stimulišu ljudski mozak. A onda stiže i nanotehnologija, pa govorimo o pametnim sočivima koja nam sve podatke donose bukvalno u oko. Operativni sistemi budućnosti učiniće da s AI komuniciramo baš kao sa drugom osobom.

od neprobojnog stakla, a da biste ga razbili, potrebna je dvostruko veća sila u odnosu na čelik.

Veliku otpornost stakla za ekrane telefona obećavaju i naučnici sa Univerziteta McGill iz Montreala, a čija bi osnovna komponenta bio unutrašnji sloj školjki mekušaca, odnosno sedef. Osnovna karakteristika ovog materijala je ta da je on u suštini staklo, zbog čega ga je i moguće koristiti za panele. Ipak, njegova otpornost je sličnija plastici, zato što je sedef vrlo savitljiv i stoga se ne raspada pri udarcu, pa je pet puta otporniji na udarce.

Njihove kolege sa kineskog Univerziteta Jilin otišle su korak dalje, pa tvrde da su razvile staklo koje je toliko čvrsto da ga je gotovo nemoguće razbiti! Ovaj materijal je, prema njihovim riječima, čvršći od dijamanta i bolje provodi toplotu od bilo koje poznate vrste stakla, zbog čega u njemu i vide potencijal u sferi izrade pametnih telefona.

BATERIJE

Osim ekrana, novi materijali se sve više spominju i kada je riječ o baterijama. Tako sa Monash Energy instituta stiže informacija da su razvili dugotrajniju, lakšu i ekološki prihvatljiviju alternativu konvencionalnim litijum-jonskim baterijama. Ovu priču „zasladio“ je šećer, na način da bi upotrebom aditiva na bazi glukoze na pozitivnoj elektrodi bilo moguće stabilizovati ovu tehnologiju, što u praksi znači da govorimo o baterijama budućnosti.

Ipak, baterije sljedeće generacije mogle bi da koriste materijal dobijen od drveća. Tim sa Univerziteta Brown, naime, razvio je materijal od drveta koji se koristi u čvrstim baterijama, koje su sigurnije i manje štete po životnu sredinu od sadašnjih baterija.

Istraživači s Univerziteta Michigan su, takođe, razvili snažniju i održiviju litijum-sumpornu bateriju, čija bi proizvodnja mogla da se bazira na recikliranju pancirnih prsluka i drugih proizvoda od kevlaru. Takva baterija ima pet puta veću energetska gustinu, a prednost litijum-sumpornih baterija je i u tome što tolerišu ekstremne temperature, u minusu i plusu. Uz to su održivije, a sirovine za njihovu proizvodnju lakše je nabaviti.

RECIKLAŽA

Mnogo toga na temu novih materijala u izradi pametnih telefona vrti se oko - reciklaže. U nastojanjima da dođu do efikasnih, a ujedno i ekološki prihvatljivijih rješenja, mnoge kompanije i brendovi sve više okreću se upravo recikliranju. Jedno od takvih rješenja stiže iz kompanije Samsung, gdje su za nedavno predstavljenu S22 seriju smartfona korištene odbačene plastične flaše, ali i ribarske mreže.

„Galaksija za planetu“ naziv je njihovog petogodišnjeg plana s ciljem uklanjanja plastike u ambalaži i smanjenja proizvodnog otpada koji završava na deponijama. Korištenje odbačenih mreža za ribolov, od kojih prave pelete od

poliamidne smole koje potom koriste u izradi nekih tastera na telefonima, samo je dio ove njihove zelene inicijative.

GRAFEN

Istovremeno je tanak i fleksibilan, a odličan je provodnik. U pitanju je grafen, materijal koji „obećava“ revoluciju svijeta tehnologije. Napravljen od čistog ugljenika, grafen je zapravo mreža načinjena od tog elementa koja je dvije stotine puta jača od čelika. Istovremeno, ljudskim okom je gotovo nevidljiv!

Kao jeftina alternativa silikonskim i metalnim provodnicima, grafen s pravom važi za „čudo od materijala“ - vrlo je lagan te pogodan za primjenu u tehnološkoj i elektronskoj industriji. Kada je riječ o pametnim telefonima, njegova primjena je moguća pri izradi baterija, ali još više za fleksibilne ekrane i čipove, s obzirom na to da se njegovom upotrebom, a zahvaljujući sposobnostima samohlađenja, izbjegava pregrijavanje procesora.

Mada, ovdje ne smijemo zaboraviti ni jednu njegovu veliku „manu“ - grafen je materijal koji se teško proizvodi u velikim količinama. Rješenje možda leži u dvodimenzionalnim kristalima, umjesto samo u grafenu. Naime, prema riječima Konstantina Novoselova, koji je dobio Nobelovu nagradu upravo za otkriće grafena, pomenuti kristali zajedno imaju veliku moć i potencijal, za koji su jako zainteresovani i proizvođači pametnih telefona.

BIZ&TECH

BRZO PUNJENJE JE SVE BRŽE

GRANICE SE POMJERAJU IZ DANA U DAN

PIŠE: BLAŽENKA CUCA

Predstavljajući punjač koji bateriju od 0% do 100% napuni za manje od osam minuta, Xiaomi je zadao ozbiljan zadatak konkurentskim kompanijama

Život bez mobilnog telefona danas je potpuno nezamisliv. Od buđenja do odlaska na spavanje zatreba nam nebrojeno puta. Sa druge strane, telefon je nezamisliv bez punjača (bar zasad), i to brzog. Zbog toga tehnologija punjenja baterija sve više napreduje te su one i punjači u posljednje vrijeme značajno evoluirali.

Ranije su kompanije muku mučile s problemom kako u mala kućišta da stane više električne energije, ali onda su došle na ideju da fokus, umjesto na bateriji, bude na punjaču, odnosno unapređenju njegove brzine i kvaliteta.

HYPERCHARGE TEHNOLOGIJA

Zahvaljujući tome, uređaje čija baterija može da se napuni za oko pola sata danas koriste stotine miliona ljudi širom svijeta, mada se to prije nekoliko godina činilo nevjerovatnim. Još nevjerovatnije je zvučala prošlogodišnja objava Xiaomija na društvenim mrežama o novom rekordu u brzom punjenju mobilnog telefona koji iznosi nepunih osam minuta.

Naime, oni su punjač snage 200 W spojili na posebno modifikovani telefon Mi 11 Pro sa baterijom kapaciteta 4.000 mAh i prikazali kolika je najviša brzina punjenja koju mogu postići. Baterija je na početku punjenja bila gotovo potpuno prazna, da bi za samo 44 sekunde dostigla 10% napunjenosti. Za nešto više od tri minuta bila je puna 50%, da bi do 100% stigla za samo sedam minuta i 56 sekundi.

Nakon toga prikazan je i sličan proces brzog punjenja, ali putem bežičnog punjača. Indukcijski punjač imao je snagu od 120 W, pa je bio malo sporiji od žičanog, ali i dalje veoma brz. Baterija je 10% napunjena za malo više od jednog minuta, 50% punjenja dostigla je za sedam minuta, a 100% za samo 15 minuta.

Tako je tehnologija koju nazivaju Xiaomi HyperCharge postigla neslužbene svjetske rekorde, kako za žičano, tako i za bežično punjenje. Svjetski mediji prenijeli su informaciju da bi taj punjač od 200 W mogao da debituje ove godine sa sljedećim flegšip uređajem - modelom Xiaomi Mi 12 Ultra.

TRKA MEĐU BRENDOVIMA

„Za dlaku“ sporija tehnologija punjenja viđena je na ovogodišnjem MWC sajmu u Barseloni. Tu je Oppo ponosno predstavio svoj 240 W SuperVooc Flash Charge koji bateriju od 0% do 100% napuni za samo devet minuta. Pored toga, predstavili su i tehnologiju brzog punjenja SuperVOOC od 150 W, pomoću koje se baterija od 0% do 50% puni za pet, a od 0% do 100% za samo 15 minuta.

SuperVOOC debitovaće na novom pametnom telefonu OnePlus, koji bi na tržištu trebalo da se nađe u drugom tromjesečju ove godine. Navodno je u pitanju nadolazeći model OnePlus Nord 3.

Kineska kompanija Oppo osmislila je i Battery Health Engine, koji garantuje da će baterija, uprkos ovako brzom punjenju, i nakon 1.600 ciklusa punjenja zadržati 80 odsto svog inicijalnog kapaciteta.

Kao što je i najavila, i kompanija Realme na MWC 2022 predstavila je svoju tehnologiju punjenja UltraDart od 100-200 W. Pokazali su da će njihov GT Neo3 od 0% do 50% moći da se napuni za samo pet minuta.

Takođe, MediaTek Pump Express marka procesora ima sopstvenu tehnologiju brzog punjenja, koja omogućava punjenje 75% baterije između 20 i 30 minuta.

JEDINSTVENI PUNJAČ

Danas, dakle, na tržištu postoje razne vrste brzog punjenja, kao i razni modeli brzih punjača. Upravo je važnost punjača jedan od razloga zbog kojih ih neke firme ne „poklanjaju“ uz svoje mobilne uređaje, nego ih korisnici moraju kupiti odvojeno. To znaju kupci novih pametnih telefona brendova kao što je Apple.

Zanimljivo je da se upravo taj američki gigant protivi ideji Evropske komisije da se proizvode univerzalni punjači, kako jedan korisnik više uređaja ne bi morao imati i više punjača. Apple svoje protivljenje, između ostalog, pravda pitanjem kreativnosti. Naime, smatraju da bi jedinstveno rješenje ugušilo inovativnost i da bi se to negativno odrazilo i na korisnike.

~~~~~

Brzo punjenje funkcioniše tako da na njegovom početku punjač daje maksimalnu snagu i na taj način brzo puni bateriju. Nakon što napuni od 50% do 80% baterije, brzi punjač mora smanjiti protok energije u bateriju kako ne bi došlo do njenog uništenja. Brzi punjači uglavnom garantuju 50% napunjenosti u vrlo kratkom vremenu, a kasnije to malo duže potraje.

~~~~~

OČUVANJE BATERIJE

Brzina punjenja nije jedino o čemu bi korisnici mobilnih telefona trebalo da razmišljaju. Veoma bitno je i očuvanje baterije i njenog trajanja. Jedan od načina je izbjegavanje pražnjenja telefona do 0%, odnosno do njegovog gašenja. Često potpuno pražnjenje baterije može izazvati reakcije koje vremenom skraćuju njeno trajanje. Zato bi telefon trebalo puniti čim nivo baterije padne na oko 30 odsto, što je iznad kritičnog nivoa.

HMD Global, ekskluzivni nosilac licence za telefone i tablete marke Nokia, navodi da i punjenje telefona do 100% punjačem visokog napona može opteretiti bateriju te savjetuje prekidanje punjenja na 80-90%. Tvrdi da je idealno držati bateriju telefona punom između 30% i 80%.

Takođe, korisnicima savjetuju da telefone pune danju. Naime, kako objašnjavaju, kada je telefon ostavljen na punjenju preko noći, baterija će se ponovno početi prazniti, a nakon što nivo napunjenosti padne ispod određenog praga koji je postavio proizvođač, ponovno će se početi puniti, što nije dobro za bateriju.

Jedan od korisnih savjeta za uštedu energije je i isključenje lokacije/GPS ili blokiranje određenih aplikacija koje prate vašu lokaciju. Takođe, prelazak na tamni režim produžiće trajanje baterije tokom dana, kao i ulazak u Smart Battery Mode na android uređajima.

Poznato je da je i toplota neprijatelj baterije, pa nije na odmet podsjetiti da mobilni telefon treba držati što dalje od sunca i izvora toplote kako bi se spriječilo pregrijavanje koje u ekstremnim slučajevima može rezultirati eksplozijom.

Xiaomi je najavio još jednu revolucionarnu inovaciju u svijetu punjenja elektronskih uređaja. Naime, predstavili su inovativni Mi Air Charge Technology, odnosno tehnologiju bežičnog punjenja na udaljenosti od nekoliko metara. Ovaj punjač navodno bi trebalo da puni više uređaja istovremeno tako što bežično odašilje električnu energiju do maksimalno 5 W, koja bi do uređaja stizala bez obzira na fizičke prepreke.

NASLOVI

PIŠE: JELENA PRALICA

SAMSUNG

„Zajedno za budućnost“ naziv je nove Samsung-ove poslovne vizije koju su iz kompanije predstavili početkom godine. Bazira se na većoj održivosti te uvođenju novih, prilagodljivijih tehnologija. Upotrebu recikliranih materijala podižu na viši nivo, pa će ona podrazumijevati i unutrašnju ambalažu. Najavljeno je i širenje Eco-Packaging programa, što u praksi znači da će njihove kartonske kutije, ne samo za telefone i slične proizvode, već i za kućanske uređaje, ubuduće služiti i kao kućice za mačke ili pomoćni stolovi. Ujedno su najavili da SolarCell Remote postaje ekološka tehnologija otvorenog tipa.

xiaomi

Kineski tehnološki gigant Xiaomi najavio je novu tehnologiju koja će povećati kapacitet baterije za 10%. Već ove godine trebalo bi da budu proizvedene prve takve baterije koje ipak neće biti veće zapremine. Njihov veći kapacitet će omogućiti povećanje silikona u elektrodi te poboljšana tehnologija pakovanja, pa tako dobijamo više snage u manjem pakovanju. Sve to prati i poseban čip, koji su u kompaniji razvili s ciljem povećanja sigurnosti i dugotrajnosti ćelija baterije.

Iako je globalno tržište preklopnih telefona sve bogatije (o čemu smo detaljnije pisali i u ovom broju), u kompaniji Apple još ne planiraju da predstavite svoj model takve vrste. Naime, prvo je bilo riječi da preklopni iPhone možemo očekivati naredne godine, ali je sve izvjesnije da se to ipak neće desiti prije 2025. U kompaniji smatraju da za jedan takav telefon još nije vrijeme i trenutno su više fokusirani na sklopive prenosne MacBook uređaje. U centru pažnje je mogućnost razvoja prenosnog računara, koji će u stvari biti jedan veliki ekran od 20 inča i koji bi trebalo da se presavija.

Lenovo

ThinkPad slavi 30. rođendan! Tim povodom iz kompanije Lenovo predstavili su novu Z seriju pomenutih prenosnih uređaja. Snaga je ono što krase ThinkPad Z13 i ThinkPad Z16 modele, ali ne samo to! Naime, izdvajaju se i na osnovu materijala od kojih su napravljeni, s obzirom na to da govorimo o veganskoj koži izrađenoj od 100% reciklirane plastike, kućištu koje sadrži 75% recikliranog aluminijuma, dok je kutija u kojoj dolaze načinjena od 100% kompostiranog bambusa i vlakana šećerne trske. Inače, u kompaniji Lenovo ova godina je u svečarskom duhu, s obzirom na to da slave i deceniju svojih Yoga uređaja.

U saradnji sa kompanijom Blackdove, LG donosi napredne displeje za prikazivanje digitalne umjetnosti. Ova tehnološka rješenja spajaju digitalne umjetničke galerije i NFT (nezamjenjivi token) platforme sa vrhunskim ekranima iz LG radionica. Ovi LED proizvodi najprije su izrađeni za umjetničke instalacije, ali ta digitalna platna odlično se uklapaju i u svaki ambijent koji nosi korpo predznak, kao i u galerijske, muzejske i druge slične javne prostore.

SVJETSKI DOGAĐAJ

CES 2022

USPJEH UPRKOS IZAZOVIMA

PIŠE: BLAŽENKA CUCA

I pored toga što je pandemija bila u jeku i što je oko 200 kompanija „u posljednji čas“ odlučilo da se ne pojavi u Las Vegasu, ovogodišnji sajam je uspješniji od prethodnog

~~~~~

Prvi računar predstavljen je na CES-u 1979. godine. Proizvela ga je kompanija Atari. Bio je to personalni računar od osam bita, a među proizvođačima računara te godine bila je i kompanija Apple, danas jedna od najpopularnijih u oblasti tehnologije. Samo dvije godine kasnije pojavili su se CD (compact disc) i personalna video-kamera. Kućno izdanje konzole za video-igre prvi put predstavljeno je 1985. godine.

~~~~~

~~~~~

Jedno od tehnoloških čuda koja su privukla posebnu pažnju je novi BMW iX Flow, automobil koji mijenja boje. Naime, ovaj nevjerovatni četvorotočkaš može u sekundi potpuno promijeniti izgled karoserije. Zanimljivo je da na njoj može prikazivati poruke o statusu punjenja ili može da treperi kako bi ga vlasnik lakše pronašao na parkingu.

~~~~~

Iako borba s pandemijom još nije završena, organizatori Consumer Electric Show-a (CES), najvećeg svjetskog sajma potrošačke elektronike, ove godine napravili su rizičan potez te su izlagače i ljubitelje tehnoloških trendova u januaru ponovo okupili u Las Vegasu.

Istina, mnogi najavljeni učesnici otkazali su dolazak i odlučili se za učešće onlajn, u sajamskim prostorima nije bilo prevelikih gužvi kao u dobra stara vremena, a CES 2022 trajao je i dan kraće. Ipak, i te kako je imao šta da ponudi te se pokazao uspješnijim od prošlogodišnjeg - virtuelnog.

Čak 2.300 izlagača predstavilo je svoje štandove na 1,8 miliona metara kvadratnih u Las Vegas Convention Center-u, Venetian Expo-u te na drugim lokacijama. Posjetioci, njih nešto više od 40.000, od kojih je bilo 1.800 registrovanih novinara, mogli su uživo da vide novitete kompanija LG, Samsung i Sony, a neki su se predstavili u hibridnom obliku, onlajn prezentacijama i ograničenim prisustvom na sajmu.

Jedna od takvih je kompanija Hisense. Ona je svoje proizvode ponudila na sajamskom štandu, ali je konferenciju za štampu preselila u virtuelni prostor. Slično je uradio i Panasonic.

Uprkos tome što je oko 200 kompanija odlučilo da se ne pojavi uživo, kao što su npr. Amazon, General Motors, Google, Microsoft i Twitter, ljudi koji su iz svih krajeva svijeta došli u Las Vegas sigurno se nisu pokajali. Svakako su mogli da prisustvuju hiljadama debija inovativnih

proizvoda iz područja vještačke inteligencije, digitalnog zdravlja, automobilske tehnologije, pametnog doma...

O tome kakve je proizvode na sajmu CES 2022 predstavio Samsung, najbolje govori njihova objava da su čak 43 nagrađena. Prestižnu nagradu za najbolju inovaciju dobio je Samsung Galaxy Z Flip3 Bespoke Edition.

Inače, što se pametnih telefona tiče, ova godina nije bila toliko bogata, ali tu su se istakli Samsung Galaxy S21 Fe, OnePlus 10 Pro i neki uređaji iza kojih stoji TCL. Sa druge strane, predstavljeno je mnoštvo novih slušalica, pametnih satova i drugih nosivih uređaja.

Asus je predstavio neobičan prototip Zenbook 17 Fold OLED. U pitanju je savitljivi laptop koji izgleda kao džinovski telefon od 17,3 inča. Sa tastaturom se spaja pomoću magneta, a može funkcionisati i bez nje. Tada laptop radi kao veliki tablet.

Što se tiče procesora za računare i laptope, tu su se inovacijama istakli Intel i AMD. Intel je najavio dvanaestu generaciju „alder lake“ procesora za laptope, garantujući bolje performanse u odnosu na Apple-ove M1 Max čipsete zbog povećanog broja jezgara.

AMD je na ovogodišnjem sajmu najavio čak 30 novih proizvoda, među kojima su AMD Ryzen 7000 za dekstop računare, novi Ryzen 7 5800X3D gejming procesor, kao i Ryzen 6000 serija procesora za laptope.

Što se tiče gejming industrije, pažnju je privukao prototip gejmerskog hardvera singapursko-američke kompanije Razer nazvan Sophia. U pitanju je futuristički igrački sistem koji liči na radni sto sa ugrađenim OLED ekranom dijagonale 65 inča.

S obzirom na to da je pojavom pandemije vježbanje kod kuće postalo popularno, na CES-u 2022 predstavljeni su impresivni proizvodi iz te kategorije, među kojima je Clmbr, samostojeća mašina sa digitalnom bibliotekom različitih vrsta treninga koja se pokreće pomoću aplikacije. Pošto ne zauzima mnogo prostora, Clmbr je ocijenjen savršenom teretanom za one koji nemaju mnogo prostora za trening.

U području pametnih uređaja skoro svi su imali da ponude ponešto, ali je najdalje otišao Amazon svojim Matter rješenjem, čiji cilj je da objedini sve pametne uređaje i učini ih kompatibilnima međusobno.

Predstavljeno je i rješenje za one koji posjetioce na kućnom pragu žele da vide „od glave do pete“ ili koji

imaju problem sa krađom poštanskih paketa ostavljenih pred vratima, a nudi ga brend Eufy. Naime, njihov izum je dualna kamera na baterije sa rezolucijom 1.080 piksela. Radi tako što jedna kamera snima posjetioce u vidnom polju od 160 stepeni, a druga paket, sa opsegom od 120 stepeni. Zahvaljujući vještačkoj inteligenciji, uređaj pomaže da budu prepoznate isporučene pošiljke ostavljene ispred vrata, a u stanju je čak i da identifikuje prijatelje i članove porodice.

Stvorena sa gotovo istim ciljem, a možda i praktičnija su ulazna vrata M-Pwr Smart Door, koja su takođe privukla pažnju posjetilaca ovogodišnjeg CES-a. Proizvod su kompanija Masonite, Ring i Yale, a njihova moć je da su superbezbjedna. Na vratima se nalaze kamera, LED osvjetljenje koje se aktivira pokretom i pametna brava, a prednost je što će sve te komponente moći kasnije da se nadograđuju.

Proizvođač pametne rasvjete Sengled predstavio je proizvod pod nazivom Smart Health Monitoring Light. Radi se o sijalici povezanoj na Wi-Fi ili Bluetooth koja koristi radarsku tehnologiju za mjerenje kvaliteta sna, otkucanja srca i drugih biometrijskih podataka. Nagradu je dobila i kompanija Satisfyer, koja je proizvela uređaje i dizajnirala aplikaciju koja kombinuje senzualna zadovoljstva sa digitalnom intimnošću.

U konferencijskom dijelu sajma govorilo se i o prehrambenom aspektu tehnologije, kao i neizostavnim kriptovalutama te NFT-u. Veliku pažnju na CES-u privukla je kompanija koja organizuje trku Indy Autonomus Challenge, u kojoj učestvuju električne replike Formule 1 koje se pokreću daljinskim upravljačima. Trka je održana 7. januara na speedway stazi u Las Vegasu, naravno, uz livestream.

O ovogodišnjem sajmu i važnosti razvoja tehnologije i njenom predstavljanju govorio je i Geri Šapiro, glavni direktor udruženja Consumer Technology Association (CTA), organizatora CES-a.

„CES 2022 pokrenut je kolektivnim entuzijazmom. Zajedno pokazujemo kako tehnologija može osnažiti snagu ljudskih kapaciteta i realizovati snagu koja će svijet promijeniti nabolje. Kroz svaku tehnološku kategoriju koju predstavljamo, uključujući vještačku inteligenciju, robotiku, virtuelnu stvarnost, zdravlje, 5G i druge, očito je da tehnologija utiče na bolju održivost, pristupačnost i ima sve veću važnost u našim društvima“, kazao je Šapiro.

BRENDOVI KOJIMA VJERUJEMO

XIAOMI 11T ZA POTPUNU BIOSKOPSKU MAGIJU

PIŠE: DARKO BAJIĆ

Vrhunski telefon potražite u m:tel ponudi uz Redmi 9c na poklon

m:agazin

Izvanredni **Xiaomi 11T** sa glavnom kamerom od **108 MP**, naprednom vještačkom inteligencijom i profesionalnim specijalnim efektima koji se nalaze ispod vrhova vaših prstiju, omogućiće vam da trenutke iz svakodnevnog života pretvorite u zadivljujuće snimke.

Magiju filmskog platna i video-snimke poput studijskih pruža vam izuzetna hardverska snaga i profesionalno podešavanje algoritama za nevjerovatnu rezoluciju i teksturu u svijetlom ili tamnom okruženju.

Glavni aduti **Xiaomi 11T** telefona su svakako i veliki AMOLED ekran od **6,67 inča** sa brzinom osvježavanja od 120 Hz za uživanje u svemu što radite ili gledate, kao i baterija od 5.000 mAh sa turbopunjenjem od **67 W**, sa kojom će vam uređaj uvijek biti spreman i na raspolaganju.

Opremljen Dolby Atmos® standardom za bioskop i dvostrukim zvučnicima za proizvodnju visokokvalitetnog surround zvuka, koji je kristalno jasan i precizan, Xioami 11T pruža prvoklasni audio-doživljaj.

Uz atraktivan dizajn i povoljniju cijenu, **Xiaomi 11T** nudi mnogo poželjnih opcija iz najreprezentativnije grupe pametnih telefona. Sa moćnim hardverskim specifikacijama, lako će obaviti sve zadatke koje mu postavite.

Ovaj vrhunski uređaj potražite u m:tel ponudi, a uz njega ćete dobiti i **Redmi 9C** pametni telefon na poklon.

Više informacija o **Xiaomi 11T** telefonu potražite na najbližem m:tel prodajnom mjestu, besplatnim pozivom na 0800 50 000 ili na adresi www.mtel.ba.

Izvor: Akio Kon / techcrunch.com

PRICA O USPJEHU

TALMON MARKO

CEO VIBER-A I... LJUBAVI

PIŠE: BLAŽENKA CUCA

Bivši glavni informatički službenik za izraelske odbrambene snage i osnivač aplikacija iMesh i Juno danas je na čelu kompanije H2Pro

Politika bezbjednosti

S obzirom na prošlost osnivača Viber-a vezanu za vojsku, mnogi su sumnjali da je ta aplikacija stvorena za potrebe špijuniranja, što je demantovano. Takođe, „sporno“ je još jedno pitanje politike privatnosti – kopija imenika. Naime, Viber čuva kopiju svačijeg imenika na svom serveru, za razliku od drugih aplikacija.

Konkurencija pokreće inovacije, izjavio je svojevremeno Talmon Marko, osnivač i CEO Viber-a, planetarno popularne komunikacione platforme, koju danas koristi više od milijardu ljudi. Ipak, na stvaranje ove aplikacije navela ga je i druga snažna pokretačka sila - ljubav.

Ko je u stvari Marko, to je tek priča o uspjehu koja inspiriše. Rođen je u Izraelu 1973. godine, a odrastao u SAD-u. Sa diplomom iz kompjuterskih nauka i menadžmenta, devedesetih godina prošlog vijeka bio je glavni informatički službenik za izraelske odbrambene snage.

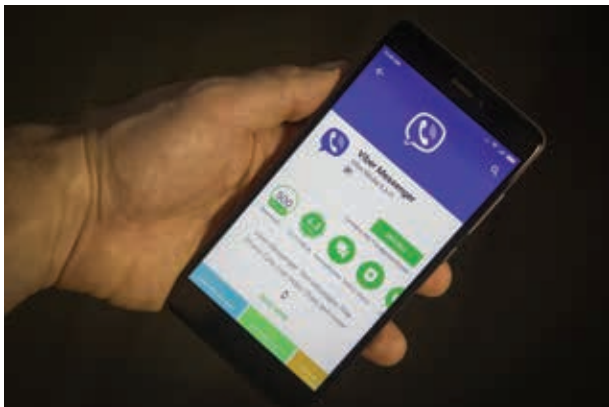
Godine 1997. osnovao je kompaniju Expand Networks, a već naredne kreirao je i razvio iMesh - program za besplatno skidanje muzike. Tu aplikaciju pokrenuo je sa svojim prijateljem Igorom Magazinikom, a projekat je bio vrlo uspješan i kasnije je odigrao ključnu ulogu, jer su zaradom od njega finansirali osnivanje Viber-a.

Ovdje se javlja pitanje - gdje je tu ljubav? U Kini! Naime, Marko je u to vrijeme živio u Njujorku, a njegova tadašnja djevojka, današnja supruga, u Hongkongu. Dugi, svakodnevni telefonski razgovori rezultirali su visokim računima te je počeo da istražuje na koji način bi mogli stalno biti u kontaktu, ali bez troškova. Tako se rodila ideja o mobilnom mesindžeru - Viber-u.

Da je pretvori u djelo, pomogao mu je Magazinik, provjereno dobar saradnik i prijatelj iz vojske, čija biografija započinje 1975. godine u Rusiji, gdje je živio do 16. godine, da bi tada sa roditeljima emigrirao u Izrael. Tu je završio školu i upisao se na studije. Kao i svaki izraelski državljanin, i on je služio vojsku i tamo se upoznao s Markom. Očekivano, povezala ih je ljubav prema tehnologiji.

Tako je počelo stvaranje analoga Skype-a koji se mogao koristiti na mobilnim uređajima. Ono što su Marko i

Magazinik stvorili bilo je vrlo slično američkoj aplikaciji WhatsApp, jer korisnik odmah nakon instaliranja aplikacije može da vidi sve kontakte iz svog imenika koji koriste istu aplikaciju. Ipak, Viber i WhatsApp razlikuju se u tome što se prva platforma zasniva na glasovnim pozivima, iako je predviđena mogućnost besplatnog slanja tekstualnih poruka. Upravo o tome je Marko govorio u citatu s početka teksta - Viber, koji je zvanično nastao u decembru 2010. godine, razvijen je kao konkurentna alternativa drugim dostupnim uslugama tog tipa.

„Sumnjam da bismo sa stanovišta opsega funkcija bili tamo gdje smo danas da nije bilo naše konkurencije“, kazao je on.

Iako svi programeri koji su radili na stvaranju Viber-a imaju izraelsko državljanstvo, sjedište mu nije u toj zemlji, nego na Kipru, a samo jedan od razvojnih centara je u Izraelu. Ipak, na početku je Viber bio ograničen samo na izraelski iPhone App Store. Ubrzo nakon toga, ohrabreni lokalnim uspjehom, Marko i Magazinik odlučili su da predstave svoju novu aplikaciju cijelom svijetu. Za manje od mjesec dana od debija, Viber, konstruisan sa fokusom na pametne telefone, imao je 1,8 miliona korisnika.

„Na samom početku razvoja Viber-a znali smo da imamo nešto veliko, jer u tom prostoru nije bilo konkurencije. Skype je zamišljen kao desktop program, što mu predstavlja problem, jer nikako ne uspijeva biti dovoljno dobro prihvaćen od korisnika pametnih telefona. Da biste bili dostupni za poziv na Skype-u, morate pokrenuti program i biti prijavljeni. Ako niste prijavljeni ili ako je program ugašen, niko ne može kontaktirati s vama“, govorio je Marko.

Otkrio je i da je jednostavnost korištenja Viber-a bila jedan od primarnih ciljeva.

„Željeli smo aplikaciju koju vaš djed može lako, bez pomoći da koristi“, opisao je slikovito ovaj izraelsko-američki biznismen.

Zanimljivo je da je Viber održalo upravo to što je finansiran isključivo novcem od iMesh-a, i uz podršku prijatelja i članova porodice osnivača, s obzirom na to da prve dvije godine nije donosio nikakav prihod. Kako je korištenje aplikacije bilo i ostalo besplatno, morali su naći drugi način za zaradu, a to su postigli razvojem nekih plaćenih usluga, poput Viber Out-a.

Kompaniju Viber Media Marko je 13. februara 2014. godine prodao japanskoj kompaniji Rakuten za 900 miliona dolara.

„Ova kombinacija predstavlja izvrsnu priliku za Viber da unaprijedi brzi rast broja korisnika i na postojećem i na novom tržištu. Dijeleći iste ciljeve kao Rakuten, naša vizija je da budemo najbolja komunikaciona platforma na svijetu i naša kombinacija sa tom kompanijom je važan korak u tom smjeru“, rekao je tada.

S obzirom na veliki potencijal kompanije, taj potez je mnoge iznenadio. Ipak, to je za njega bila samo još jedna prilika za novi početak. Pažnju javnosti privukao je i 2016. godine, kada je s aplikacijom Juno ušao na tržište taksi usluga u Njujorku. Danas, u 49. godini, je milijarder, na čelu je vrlo uspješne kompanije za vodonična goriva H2Pro, tako da njegovo vrijeme možda tek dolazi.

Komunikacija bez granica

Tokom godina, aplikacija je radila na mnogim unapređenjima, pa vremenom dolazimo do širenja u fintech i plaćanja putem chatbot-a. U kompaniji u narednim godinama planiraju da se fokusiraju i na saradnju različitih komunikacionih platformi. Interoperabilnost će, vjeruju, omogućiti korisnicima da komuniciraju s kim god žele, bez obzira na to koju aplikaciju koriste.

TESTIRAMO

LOVAC NA SAVRŠENE FOTOGRAFIJE - VIVO Y72

Novi popularni brend u m:tel ponudi

U Kini, jednom od najkonkurentnijih tržišta pametnih mobilnih telefona u svijetu, gdje se prodaja brendiranih telefona mjeri u milionima, kompanija vivo je tokom prošle godine nekoliko puta izbila na čelnu poziciju liste proizvođača po izboru kupaca.

Kompanija vivo posvećena je dizajnu i inovaciji pametnih telefona i pratećih uređaja kao i uslugama koje integrišu tehnologiju na jedinstven i kreativan način. Na našem tržištu predstavili su nekoliko telefona, od kojih izdvajamo kompaktni model Y72, kvalitetan i pristupačan uređaj dobro zaokruženih karakteristika.

Na prvi pogled oduševiće vas njegov tanak, lagan i sofisticiran dizajn, kao i osjećaj udobnosti pri korištenju, a estetska rješenja, poput zadnje kamere sa metalnim okvirom i kontrasta na površini, privući će pažnju svih zainteresovanih.

Veliki ekran od 6,58 inča vivo Y72 telefona podržava visoku zasićenost boja, nudeći vam još jasniji i živopisniji kvalitet slike za uživanje u video-sadržaju i igranju igrica.

Glavni adut ovog uređaja su njegove kamere. Trostruka kamera od 64 MP odlično će poslužiti za sve vrste scena i sa bilo koje udaljenosti. Sistem za snimanje sastoji se od tri objektiva i ima četiri glavne funkcije: ultra-HD, ultraširoki ugao, bokeh i makro, a sa njima ponovo otkrijte umjetnost fotografisanja.

Glavna kamera ima široki raspon funkcija za obradu slika koje će vam pomoći da napravite savršene fotografije i da sa izvanrednom jasnoćom zabilježite dragocjene trenutke, kako danju tako i noću. Super HDR automatski naglašava boje u označenim dijelovima, dok istovremeno izoštrava detalje u sjenkama, a krajnji rezultat je slika koja je savršena do posljednjeg piksela.

U režimu portreta, prednja kamera od 16 MP sa posebnim algoritmom stvara impresivne selfije. Direktno smanjenje šuma RAW podataka omogućava vam da snimate nevjerovatno živopisne snimke tokom noći, a posebno će vas privući neki od četiri kompleta elegantnih noćnih filtera, koje su profesionalni fotografi dizajnirali isključivo za vivo.

Telefon je opremljen baterijom od 5.000 mAh, koja obezbjeđuje dovoljno energije za dva dana autonomije. U paketu se dobija i brzi punjač od 18 W, kojim se baterija u potpunosti može napuniti za oko dva časa.

Upravo Y72 model pokazuje zašto su vivo telefoni našli svoje mjesto među najprodavanijim brendovima telefona, jer u pristupačnom cjenovnom rangu nudi sjajne performanse, odličnu kameru i dugotrajnu bateriju. Kao i većina vivo telefona, i ovaj model daje premijum utisak, pa smo sigurni da će privući veliki broj kupaca.

Pametne telefone popularnog vivo brenda potražite u m:tel ponudi.

SAMSUNG

Galaxy Z Fold3 | Flip3 5G

Galaxy Z Fold3

Pretplata: XXL+
72,90 KM mjesečno

Galaxy Z Flip3

Pretplata: XXL+
24,21 KM mjesečno

Slika je simulirana.
S Pen Fold olovka se prodaje posebno i kompatibilna je samo sa Z Fold3 5G uređajem.
Dostupno samo za 4G/LTE i starije verzije mreža. Povezivanje na 5G može biti moguće nakon implementacije 5G softvera i mrežne infrastrukture.

imate prijatelje!

www.mtel.ba

korisnički servis 0800 50 000

mtelbih

mtelimateprijatelje

NOTIFIKACIJE

PIŠE: MARINELA TALIC

” Instagram

Instagram je nedavno najavio novu funkciju, a u pitanju su titlovi za Reals video-snimke. Radi se o opciji gdje je na dnu snimka ispisano sve ono što neko izgovori sa ciljem da platforma postane pristupačnija i onima koji imaju oštećenja sluha. Korisnici titlove mogu da isključe ukoliko im nisu potrebni, a nova mogućnost je korisna i kada je zvuk na telefonu ili nekom drugom uređaju iz nekog razloga utišan.

” Telegram

Ova društvena mreža, naročito popularna u Rusiji, ali i dijelovima Azije (u Uzbekistanu, Kazahstanu ili Iranu), u posljednje vrijeme rapidno povećava broj korisnika. Početkom januara ove godine Telegram je imao oko 500 miliona korisnika i nalazi se u grupi deset najpopularnijih aplikacija na svijetu. Ova društvena mreža ima slične opcije kao i druge aplikacije za kontakt, s tim da posebno privlače pažnju popularni tzv. kanali koji okupljaju pratioce, tj. publiku, i dijele određeni sadržaj.

” Google

Google ažurira svoju Google Drive platformu kako bi korisnicima omogućio da prate eksterne aktivnosti u svojim logovima. Nove funkcionalnosti administratorima će pomoći da primijete sumnjive aktivnosti od strane eksternih korisnika, uključujući pokušaje da se kopiraju, premještaju ili mijenjaju podaci. Na ovaj način bitne poslovne informacije će se održavati bezbjednim.

” Facebook

Facebook, odnosno Meta, nedavno je objavio planove za izgradnju virtuelnih svjetova, odnosno sistema za prevođenje sa vještačkom inteligencijom (AI) koji radi za sve jezike u svijetu. Ovaj projekat uključuje i univerzalnog prevodioca, kao bitan dio prilikom izgradnje metaverzuma, za koje se očekuje da metaverzum bude nasljednik mobilnog interneta. Vrste iskustava koja će korisnici imati u metaverzumu su izvan onoga što je danas moguće. Umjesto običnog prikaza na ekranu, korisnici će moći da se teleportuju kroz virtuelne svjetove i doživljavaju stvari s ljudima iz različitih sredina te će imati osjećaj kao da su i fizički zajedno.

” TikTok

TikTok je uveo veliku promjenu u aplikaciji, a tiče se dužine videa. Ova društvena mreža popularnost je stekla kratkim videima od maksimalno jednog minuta. Vremenom se broj minuta povećavao, a sada su napravili korak dalje i produžili maksimalno trajanje video-zapisa na čak deset minuta. Kreatori će sigurno zarađivati više novca, jer će im duži video-zapisi omogućiti više prostora za reklame. Ostaje da vidimo u praksi kako će reagovati krajnji korisnici, odnosno oni što samo skrolaju video-zapise.

” WhatsApp

WhatsApp konstantno nadograđuje svoju komunikacijsku platformu novim opcijama i mogućnostima, a jedna od takvih opcija koju priprema odnosi se i na - ankete. Mogućnost postavljanja anketa već postoji na nekim konkurentskim platformama, a u budućnosti moći će se koristiti i na WhatsApp-u. Opcija anketa na WhatsApp-u još je u ranoj fazi razvoja i nije poznato kako će izgledati, ali sigurno je da će proći još neko vrijeme dok postane dostupna svim korisnicima.

SOCIAL SPACE

TIKTOK

ILITI KAKO SE POSTAJE NAJPOPULARNIJI

Platforma je na kraju 2021. zabilježena kao globalno najpopularniji internet domen i društvena mreža

PIŠE: JELENA PRALICA

Nova svjetska čuda

Na osnovu podataka prikupljenih i na TikTok-u, formirana je lista novih svjetskih čuda u 2022. godini. Naime, Next Vacay sproveo je istraživanje kombinujući najtraženije atrakcije na TikTok-u sa rezultatima pregleda TripAdvisor-a, uzimajući u obzir vrijeme, pristupačnost i gužve, te načinio listu trenutno najtraženijih turističkih atrakcija širom svijeta. Nju čine:

Diznijev svijet – više od 8,6 milijardi pregleda,

Burdž Kalifa – više od 1,9 milijardi pregleda,

Ajfelov toranj – više od 719 miliona pregleda,

Tadž Mahal – više od 377 miliona pregleda,

Veliki kanjon – više od 273 miliona pregleda,

Bulevar Strip – više od 259 miliona pregleda,

Golden gejt – više od 118 miliona pregleda,

Huverova brana – više od 70 miliona pregleda,

Nacionalni park Josemiti – više od 59 miliona pregleda,

Stounhendž – više od 52 miliona pregleda.

Njena potpuna dominacija slijedi u oktobru i novembru, a potom i u decembru, kada tiktok.com i zvanično postaje najpopularniji internet domen, ostavivši iza sebe Google, Facebook, Microsoft, Apple, Amazon... Veliki je to skok, ako znamo da je godinu ranije završio na sedmom mjestu.

Ipak, tu pojam „najpopularniji“ ne staje. Naime, TikTok je u 2021. postao i najpopularnija društvena mreža, prestigavši Facebook. Iza njih su se smjestili YouTube, Twitter i Instagram, a potom slijede Snapchat, Reddit, Pinterest, LinkedIn i Quora.

Ako nam, kao dokaz njegove popularnosti, treba još statističkih podataka, oni kažu sljedeće: TikTok je u periodu od januara do marta 2020. godine zabilježio 315 miliona preuzimanja. Tadašnje istraživanje Sensor Tower-a pokazalo je da je u pomenutom periodu bio aplikacija koja je najviše puta preuzeta. Na kraju 2021. godine TikTok je premašio dvije milijarde preuzimanja. Time je postao treća mobilna aplikacija po broju preuzimanja na svijetu (ako zanemarimo video-igre), a ispred njega su samo dvije platforme za razmjenu poruka, obje u vlasništvu Facebook-a - WhatsApp i Messenger.

I tu dolazimo do jednostavnog pitanja: U čemu je tajna tolike popularnosti TikTok-a?

Aplikacija kratkih videa, koju je 2016. lansirala softverska kompanija ByteDance, sa sjedištem u Pekingu, od prvog dana njeguje svoj prepoznatljiv senzibilitet. Upravo se na osnovu toga nastoji razlikovati, ali i izdvojiti od konkurencije, što TikTok-u, očito, polazi za rukom. U prilog tome govori i sve prethodno navedeno, odnosno činjenica da se pretpostavka da će kratka video-forma, koja je i dalje njihov prepoznatljiv i zaštitni znak, uspješno pronaći put do srca i uređaja korisnika širom svijeta, pokazala tačnom.

Izvor: Akio Kon / techcrunch.

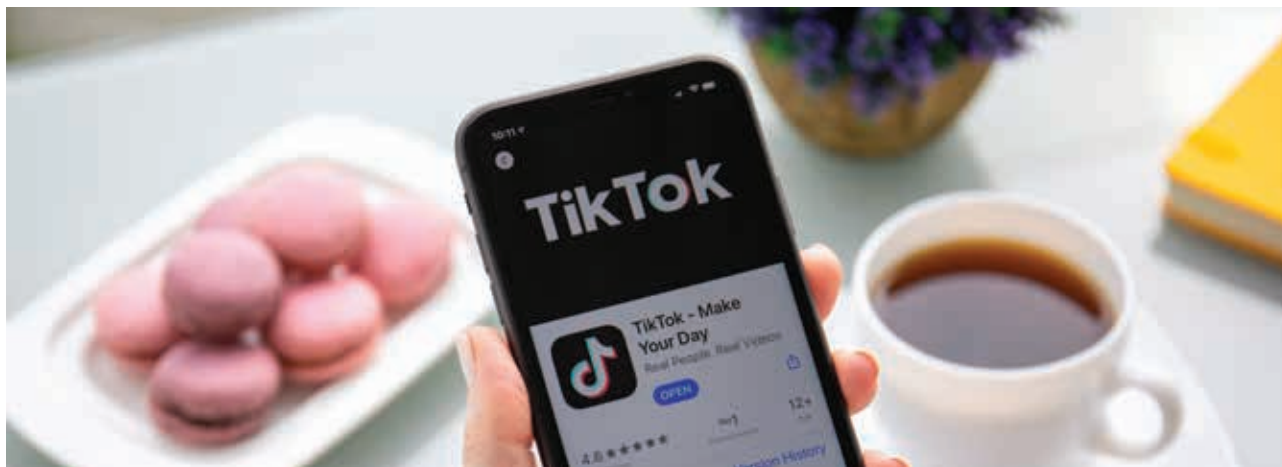

Google, YouTube, Facebook... Wikipedia, Twitter, Yahoo...

Ovo su neke od najpopularnijih internet adresa u prethodnim godinama. Među njima, koliko vidimo, nema aplikacije TikTok.

A onda je krajem 2021. godine saopšteno da je ova aplikacija kratkih video-zapisa prestigla žestoku konkurenciju i zaposjela tron kao najpopularnija stranica na internetu. Kompanija Cloudflare tada je objavila da je TikTok pretekao čak i Google te pružila uvid u njegovu gradaciju tokom prošle godine. Naime, iz ove kompanije tada su podsjetili da je TikTok prvi put zauzeo vrh ove liste 17. februara 2021. godine, ali samo na jedan dan. Na prvom mjestu aplikacija se potom našla i u martu i maju, ali opet jednokratno, da bi tek u avgustu uspjela na čelu da se održi nekoliko dana.

TikTok je od prvog dana igrao na sigurno. Oni nisu društvena mreža isključivo namijenjena profesionalcima. Ne, ovdje su i amateri dobili priliku da iskažu svoje ambicije i talente, ili makar želju da se okušaju u priređivanju i plasiranju kratke video-forme. Doduše, neki s manje, pojedini s mnogo više uspjeha. U svakom slučaju, upravo takva, kratka forma omogućava da manje-više sve objavljeno izgleda poprilično profesionalno.

Ova aplikacija, uz to, igra i na kartu zadržavanja korisnika upravo reprodukcijom video-zapisa. U prilog tome ide podatak da se, iako prosječan video na TikTok-u traje 15 sekundi, korisnici dnevno na ovoj mreži zadržavaju oko 52 minuta. Sve to dodatno je intenzivirano dolaskom pandemije, kada su ljudi svakako više vremena provodili u virtuelnom svijetu, a ujedno i tražili bijeg od informacija o bolestima i globalnoj krizi, sa zabavnim predznakom.

I tako je TikTok u posljednje dvije godine stekao, ne samo armiju novih korisnika, nego je pomjerena i starosna granica onih koji preferiraju ovu platformu. Naime, ranije je uglavnom okupljao tinejdžere, kojima je služio za postavljanje video-snimaka plesa i sličnih izazova. Danas su tu mnoge globalno poznate ličnosti, a TikTok je iz dana u dan sve više medij koji u nerijetko sumornu svakodnevicu donosi onaj prijeko potreban dašak humora i ironije, ali i apsurdna.

Kenet Goldsmit, autor časopisa Wasting Time on Internet, to je dobro opisao riječima da smo na „Instagram-u pripitomljeni i veseli, na Twitter-u glasni i strogi, ali na TikTok-u možemo biti samo čudni“.

Različiti izazovi, recepti, savjeti o uređenju doma, modne preporuke... dugačak je spisak tema i oblasti koje TikTok pokriva, nudeći ne samo autorima zabavu i povezanost u izazovnim vremenima. Na ruku mu ide i to što je, moglo bi se reći, stvoren kao platforma za sadržaje iz zatvorenih

prostora, pa je u vrijeme pandemije, opet bi se moglo reći, bio kao stvoren za novonastalu situaciju, koja i dalje traje...

TikTok nam nudi mogućnost da budemo sami i zabavimo se. Da budemo kreativni. Da postanemo viralni. Jednostavan je za upotrebu. Iziskuje malu količinu pažnje. Donosi brzu zabavu. Na osnovu želja korisnika, nudi im prilagođen sadržaj. Na sve ovo, šta drugo reći nego - nastavi niz...

Zvijezda iz fabrike

Najviše pratilaca na TikTok-u trenutno ima kalifornijska tinejdžerka, plesačica Čarli D'Amelio, njih više od 137 miliona. Ipak, među najzanimljivijim pričama o tome kako se postaje zvijezda na nekoj platformi zasigurno je ona koju potpisuje Kaban Lejm. On je, kao 20-godišnjak, usljed pandemije izgubio posao u jednoj fabrici u Torinu. Dane je provodio u roditeljskoj kući tražeći drugi vid zarade, a onda je skinuo aplikaciju TikTok i počeo snimati i objavljivati video-zapise kao Kabi Lejm. Bukvalno preko noći stekao je globalnu slavu ismijavajući životne trikove koji su, sudeći prema njegovoj reakciji, zapravo jednostavni za izvođenje te je postao prva evropska TikTok megazvijezda.

Rapidan rast i razvoj tehnologije doprinosi razvoju novih sistema i uređaja na tržištu.

Sa jedne strane imamo klijente i aplikacije, a sa druge infrastrukturu koja mora da prati trendove i nove izazove.

Zbog prepoznatljivosti na tržištu Wi-Fi uređaja, u opciji 802.11ax dobili smo i novu nomenklaturu Wi-Fi 6.

Wi-Fi 6, odnosno 802.11ax, predstavlja najnoviji standard u domenu Wi-Fi, koji je dostupan od 2020. godine.

Wi-Fi 6 predstavlja osnovu za prenos velikih podataka (streaming) ili visoke rezolucije (UHD).

Omogućava pristup različitim poslovnim i tehničkim aplikacijama, koje zahtijevaju veću propusnost i niske latencije. Prisutno je značajno povećanje kapaciteta.

U odnosu na prethodnu izvedbu Wi-Fi 5 (802.11ac), nova verzija Wi-Fi 6 obezbjeđuje i nove radio-kanale sa boljim protokom.

Nova izvedba koristi tzv. MU-MIMO i OFDMA tehnologije. Suštinski, pomenutim tehnologijama povećava se protok, smanjuju se smetnje među klijentima i više klijenata simultano može da primi različite tipove podataka kroz isti spektar.

Možda i najvažniji parametar za krajnjeg korisnika je domet, a to u ovom slučaju pokazuju izuzetno dobri rezultati i pokrivenost u odnosu na prethodnika.

Postoji i opcija sa sufiksom „E“, odnosno Wi-Fi 6E tehnologija. U pitanju je dodatak na rad 6 GHz, koji se manifestuje još boljim protokom za povezane uređaje.

Lako rješava prepreke u vidu zidova ili drugih uređaja.

Još je većinski korištena Wi-Fi 5 izvedba, međutim, prema procjenama TrendForce-a, ove godine novi Wi-Fi 6 i Wi-Fi 6E mogli bi nadmašiti prethodnika i dostići oko 58% globalnog tržišta.

Novi pametni telefoni, tableti i ostala tehnička oprema izlaze sa kompatibilnošću Wi-Fi 6. Trenutno je najveća zastupljenost u zemljama kao što su Kina, Australija, Njemačka, Engleska i Brazil.

U percepciji kućnog korisnika, cijena i dalje igra značajnu ulogu, jer stotinak i više evra po komadu može trenutno predstavljati otežavajući faktor.

Međutim, pravna lica, stadioni i hale, koji zahtijevaju visok nivo Wi-Fi-ja, zasigurno bi trebalo da planiraju ovu vrstu investicije.

BRENDOLOGIJA

ANĐELI INVESTITORI

PODRŠKA ZA RAZVOJ I UNAPREĐENJE POSLOVANJA

PIŠE: ALEKSANDRA ŠKRBIĆ

*Osim finansijske podrške, donose iskustvo pokretanja startapa,
mentorstva i poslovnih veza*

m:agazin

Anđeo investitor je osoba koja pruža finansijsku podršku malim startapima ili preduzetnicima, a zauzvrat najčešće dobija vlasnički udio u kompaniji. Sredstva koja ulaže mogu biti jednokratna za pokretanje ili redovna podrška za razvoj i unapređenje poslovanja.

Većina anđela investitora ima na raspolaganju finansije koje žele da ulože u kvalitetne ideje, a za koje druga strana nema mogućnost da ih razvija. Njihova interesna sfera najčešće su startapi u ranim fazama razvoja, kojima nude različite vrste podrške.

KO SVE MOŽE BITI ANĐEO INVESTITOR?

Anđeli investitori su najčešće pojedinci koji su stekli status „akreditovanog investitora“, ali to nije uvijek pravilo. „Akreditovani investitori“ su oni koji imaju neto vrijednost od milion dolara imovine, ili koji su u prethodne dvije godine zaradili 200.000 dolara prihoda, ili imaju kombinovani prihod od 300.000 dolara.

U suštini, anđeli investitori su pojedinci koji imaju sredstva i želju da finansijski podrže ideje. To posebno radije okupljene u startapima koji su u potrazi za ulaganjima i koji smatraju da su anđeli investitori mnogo privlačniji od drugih oblika finansiranja.

IZVORI PRIHODA

Anđeli investitori najčešće koriste lični novac, ali to može biti i društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.), neka kompanija ili investicioni fond. Ovakav vid finansiranja sve je aktuelniji, jer ekspanzijom modernih tehnologija

brojni pojedinci stvaraju kreativne projekte sa velikim potencijalom za koje su potrebna dodatna ulaganja.

PREDNOSTI

Anđeli investitori daju povoljnije uslove u odnosu na druge finansijere, jer oni ulažu u preduzetnika više nego u poslovnu ideju. Oni su, u suštini, suprotnost investitoru rizičnog kapitala po tome što su fokusirani na to da se pokrene startap, a ne samo na ostvarivanje profita.

Oni najčešće koriste vlastiti novac u poređenju sa investitorima rizičnog kapitala koji vrše nadgledanje prikupljenog novca od drugih investitora i plasiraju ga u fond kojim se centralno upravlja. Poseban aspekt ovakve vrste saradnje jeste i nefinansijska podrška koju mali preduzetnici dobijaju od investitora. Naime, oni donose svoje iskustvo pokretanja startapa, mentorstva i poslovnih veza koje dugoročno mogu da budu od koristi.

POTENCIJALNI RIZIK

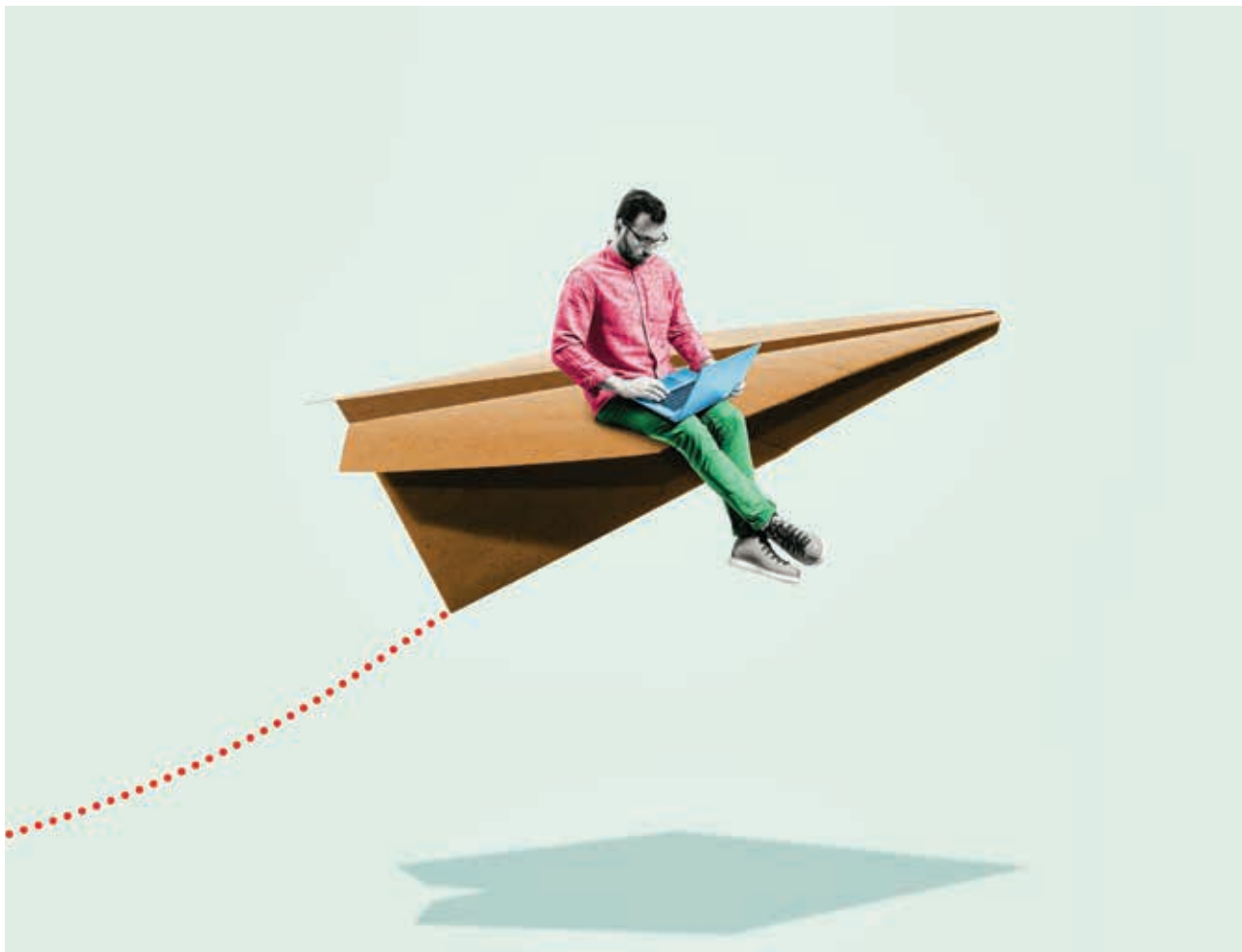
Investicije poslovnog anđela su prilično rizične, jer su u pitanju ulaganja u gotovo nepoznat biznis. Znamo i da u takvim slučajevima najčešće ne postoji garancija da će neki projekat biti uspješan, pa već sam odabir startapa u koji će novac biti uložen iziskuje posebnu pažnju.

Investitor obično u početku ograničava svoj investitorski portfolio na manje od 10%. Iskusniji anđeli investitori rado se oslanjaju na unaprijed razrađenu izlaznu strategiju, opciju kupovine ili IPO, a sve s ciljem ograničavanja rizika koji preuzimaju.

Izraz „anđeo“ potekao je iz Brodveja, kada su bogati pojedinci davali novac za pokretanje pozorišnih predstava. Sam pojam „anđeoski investitor“ prvi je upotrijebio Vilijam Vecel sa Univerziteta u Nju Hempširu, osnivač Centra za istraživanje poslovnih poduhvata.

Posljednjih godina došlo je do porasta investicija poslovnih anđela te sve veći broj mladih traži podršku upravo na ovaj način. Ipak, treba imati u vidu da je to najčešće lični novac i da će investitori biti na oprezu. Većina ulagača opredijeliće se za industrije ili sektore u kojima imaju iskustva. Naravno, ono što je presudno jeste to da poslovna ideja bude inovativna, da ima potencijal za dalji razvoj, ali i da iza nje stoje osobe koje su vrijedne, sposobne, inovativne, kreativne i, što je najvažnije – od povjerenja.

Pojedini poslovni anđeli investiraju isključivo iz finansijskih razloga. Ipak, nije uvijek dobit ta koja ih isključivo pokreće. Naime, neki se na ovaj korak odlučuju kako bi održavali aktivno učešće u datom preduzetničkom procesu, a ima i onih koji jednostavno uživaju u zadovoljstvu usljed nekog novog, uspješnog poslovnog projekta.

DINAMIKA INVESTIRANJA

Kako biznis anđeli ulažu sopstveni novac, sama priroda investicije može više biti lični izbor, nego strogo poslovni.

Zato mnogi od njih nerijetko radije investiraju u neke lokalne „priče“, na domaćem tržištu. Ako govorimo o broju takvih poslovnih poduhvata, najčešće je to jedna investicija godišnje, ali pojedini imaju i više.

U svemu tome najvažnije je da se investitoru dopadne put od ideje do same realizacije, koji treba da bude dobro zamišljen, jer oni ulažu sa ciljem stvaranja dodatne vrijednosti, odnosno sa ciljem da taj novac u budućnosti stvara još veće količine novca kroz projekt u koji je uložen.

Sam proces prihvatanja investicije podrazumijeva da se tek nakon provjere i dogovora potpisuje ugovor, sa čijim stavkama treba da su saglasne obje strane. Tako se štiti ambiciozan preduzetnik, ali i poslovni anđeo, te se definišu troškovi, provizije, vlasnička prava, vlasnički udio i slično.

Nakon što je ulaganje pokrenuto, investitori nastavljaju pratiti, mentorisati i podupirati aktivnosti kompanije svojom stručnošću. U nekim slučajevima oni mogu blisko saradivati kako bi cijeli proces bio što lakši i uspješniji.

m:

S DRUGE STRANE

U DOBROM DRUŠTVU

U DOBROM DRUŠTVU

FOTO: TIHOMIR STANIĆ

NIKOLA PEJAKOVIĆ KOLJA

„SNIMANJE, TO JE NEKA LOPTA KOJA JURI NIZBRDO“

Skoro 26 godina kasnije, ponovo u ulozi Čorbe iz „Složne braće“

RAZGOVARAO: MARKO ŠIKULJAK

m:agazin

Moje devedesete

Kolja se prisjeća da je Nele Karajlić „gurao tu priču“ do trenutka kad je raspustio jednu ekipu i pozvao njega i Olega Novkovića da mu pomognu.

„Mi smo ušli i podijelili taj rediteljski posao. Sjećam se da nam je producent dao uslove i pomagao da ti skečevi uspiju, dali su nam vrijeme, podršku. Ali te devedesete su meni bile vrlo interesantne. Meni je to bilo neko vrijeme koje preživiš, odnosno ako preživiš – pričaćeš o tome. Tako da ja volim to vrijeme. Mislim, volim, hoću da kažem, bilo je tako kako je“, kaže Kolja.

Ovako, kao u naslovu, naš sagovornik opisuje proces stvaranja serije, koji je ubrzan i ne daje umjetniku prostor da se bavi ličnim osjećanjima. A njih, po prirodi protoka vremena, uvijek ima, kao što istovremeno nekih ljudi nema sa nama. Tako je sa „Složnom braćom“, nakon 26 godina, gdje se ponovo oživljava ideja da se čitav jedan svijet može prelomiti u kafani, kao fokusnoj tački onog što čini naše živote.

„Uglavnom su stvari iste. Mi smo stariji, možda malo mudriji, pa zato pažljivije živimo život. Kad je izlazio prvi dio, ljudi su o njemu govorili kao o nastavku ‘Top-liste nadrealista’ i onda su mnogi komentarisali da to nema veze sa ‘Nadrealistima’, nije ni blizu. Mi nismo uopšte razmišljali o ‘Top-listi’, nismo se s tim takmičili“, govori Kolja.

Nikola Pejaković Kolja je osoba sa mnogo talenata, što je ujedno i mnogo razloga zbog kojih je zanimljiv medijima. Možete s njim pričati o glumi, režiji, scenariju, muzici... Većina ga prepoznaje po ulogama u filmovima i serijama „Mi nismo anđeli“, „Složna braća“, „Lepa sela lepo gore“, „Rane“, „Nebeska udica“, „Rat uživo“, „Mrtav ‘ladan“, „Motel Nana“, „Meso“, „Kosti“, „Južni vetar“, „12 reči“ i drugima. Scenarista je i koscenarista filmova i serija „Lepa sela lepo gore“, „Rat uživo“, „Ledina“, „Vratiće se rode“, „Meso“, „Kosti“, „Hotel Balkan“ i drugih. Jedan je od scenarista i reditelja serije „Složna braća“.

Sa bendom „Kolja i Grobovlasnici“ ili samostalno objavio je četiri albuma i longplej ploču. Radi i „u struci“ kao reditelj u Narodnom pozorištu RS, gdje je nedavno postavio novu predstavu „Hrkači“, a prije nje još njih nekoliko, od kojih je „Narodni poslanik“ pobrao brojne nagrade.

No, uvijek postoji povod za razgovor, a u ovom slučaju tu je nova inkarnacija „Složne braće“. Kulturna serija koja je prvi put prikazana početkom 1996. i u kojoj je Kolja bio koscenarista, koreditelj i glumac (eto ponovo priče o svestranosti) sada je dobila nastavak „Složna braća - Next Generation“. Druga sezona, od 12 epizoda, rađena je u zajedničkoj produkciji ETM produkcije i Telekoma Srbija, čime je ova kompanija iznova pokazala sluh za unapređenje ovdašnje kulturne scene, kao i kontinuiranu posvećenost ulaganju u kinematografska ostvarenja koja na ovim prostorima ostavljaju neizbrisiv trag.

Naravno da su se odmah otvorila pitanja, od onih kakav će biti prijem serije kod ljubitelja koji prvi dio smatraju kulturnim, do onih više misaonih, koja zahtijevaju da razmotrimo koliko su se stvari o kojima govori prvi dio promijenile do danas.

Skoro 26 godina kasnije, ponovo u ulozi Čorbe iz „Složne braće“. Šta ste osjetili tokom snimanja, da li je sve pokrenulo neka sjećanja?

Bilo je na momente emotivno. Neki ljudi su tu, nekih nema više među nama. Međutim, snimanje je kao neka lopta koja juri nizbrdo, nema čovjek vremena da se bavi osjećanjima, sve je ubrzano.

~~~~~

Glumac iz nehata

Iako je studirao režiju, Kolja je igrao u vježbama na Akademiji. Onda su ga, kaže, prijatelji zvali da igra u filmovima.

„Ljudi su me prepoznavali i sad kažu: ‘Eno glumca!’ E sad, pošto sam i reditelj, dobro znam kakav sam glumac. Nisam neki format, ja sam polunaturščik, šmirant. U tom smislu moj ‘dobac’ je kamera, već se u pozorištu vide moji limiti, hvala Bogu, nisam ozbiljno igrao u pozorištu, tu bi se vidjelo gdje sam šupalj’. Glumački posao je vrlo težak i zahtijeva jedan ozbiljan rad, tako da ja ne bih mogao da se nazovem glumcem, a da vas gledam u oči“, govori Pejaković.

~~~~~

Jeste li osjetili da se nešto dramatično promijenilo u svijetu oko nas kroz te godine ili je utisak bio da je sve isto?

Uglavnom su stvari iste. Mi smo stariji, možda malo mudriji, pa zato pažljivije živimo život.

Nakon što je prošlo neko vrijeme od završetka snimanja do danas, kako Vam izgleda nova generacija „Složne braće“ kao serija?

Drago mi je da je serija doživjela uspjeh i što će se, eto, snimati i druga sezona. Neki novi glumci su uskočili u „Složnu braću“ i pokazali da su to zaista i zaslužili i da savršeno razumiju gdje smo mi to krenuli devedesetih i kakav je to humor koji gaji Nele Karajlić.

U nastavku su likovi više okrenuti biznisu nego politici. Da li je to zdrava promjena ili između ta dva pojma nema velike suštinske razlike?

Nema tu neke razlike: rat je biznis, politika je ekonomija.

Da li je ova generacija zapravo bolja od prethodne? Vjerujete li i u generacije pred nama?

Vjerujem samo u generacije koje vjeruju. U generacije bez Gospoda ne vjerujem nimalo. Ako sam išta naučio do sada, u ovih 50 i kusur godina, to je da je duhovno stanje čovjeka, porodice i nacije - jedino važno i jedino se pika.

Koliko je nezahvalno raditi nastavak nečega što se smatra kulturnim i gdje je neizbježno da će mnogi reći: „Eh, nije kao ono prije“?

Za to smo znali da će se desiti, ali smo se nadali da će ipak biti više onih koji će ovu seriju gledati drugim, svježim očima i zavoljeti je kao i prvu. Kad je ona izlazila, ljudi nisu o tome govorili kao o seriji, već kao o „Top-listi nadrealista“, kao nekakvom nastavku. To nam je napravilo medvjedu uslugu. I onda su mnogi komentarisali da to nema veze sa „Top-listom“, nije ni blizu... Mi nismo uopšte razmišljali o „Top-listi“, nismo se sa tim takmičili, ili ne daj Bože, pravili nekakav nastavak. Mi smo pravili humorističku seriju, kao „Alo, alo“, „Mučke“... Tako da mi je drago da ima ljudi koji su to naknadno shvatili i sad to gledaju kao svaku drugu seriju.

U takvim reakcijama postoji i jak prizvuk nostalgije za prošlim vremenom. Za kojim periodom ste Vi nostalgični? I kako uopšte gledate na nostalgiju?

Nisam nostalgičan. Niti mi je jasno kako ljudi mogu da budu nostalgični nakon rata koji je pokazao da je sve ono što smo živjeli bila jedna iluzija, smišljena prevara i okrutna diktatura. Kome je do diktature, eno, im Kina i Sjeverna Koreja, nek se prijave za slet i nosanje štafete. Dobiće džaba crvenu maramu.

U „Složnoj braći“ sve se dešava u kafani. Koliko ste često u toj „instituciji“ i da li ima posla koji tamo završavate?

Ja sam svoj kafanski život završio. Popio sam sve što je trebalo. Ne zalazim više u kafane.

SPORT

M:TEL IPTV I M:SAT

ADRESE ZA NAJVAŽNIJE SPORTSKE DOGAĐAJE!

VRHUNSKI SPORTSKI DOGAĐAJI NA ARENA SPORT, EUROSPORT I
DRUGIM SPORTSKIM KANALIMA U NAJBOLJOJ REZOLUCIJI!

*Vrhunski sportski događaji na Arena Sport, Eurosport i drugim
sportskim kanalima u najboljoj rezoluciji!*

PRIPREMIO: PREDRAG LAKETA

Ljubitelji sporta, podsjećamo, putem **m:tel IPTV-ja** i **m:SAT** - satelitske televizije mogu da prate sve važne sportske događaje, oni u vaše domove donose omiljene fudbalske utakmice Lige šampiona, Lige Evrope, Superlige Srbije, Premijer lige BiH, hrvatskog HNL-a, utakmice italijanske Serije A, francusku Ligu 1, špansku, a od ovog ljeta i englesku Premijer ligu. Zatim donose utakmice latinoameričke lige, kao i druge važne sportske susrete, poput rukometnih, vaterpolo i odbojkaških utakmica, borilačkih sportova, NBA košarkaške, ABA lige te Formule 1 i pregršt drugih sportskih manifestacija.

Pređi u pobjednički tim i gledaj najbolje sportske sadržaje putem m:tel IPTV-ja i m:SAT-a bilo gdje u BiH.

TALENTI

APLIKACIJE ZA POBJEDU

REGIONALNI APP IZAZOV:
TIMOVI „WIDGETRY“ I „FOKUS POKUS“

*Žiri je oduševio Dnevnik pčelarstva, dok je SteamGate stigao
do specijalne nagrade za inovativnost*

RAZGOVARALA: BLAŽENKA CUCA

Andrej Vujić, učenik trećeg razreda Srednjoškolskog centra „Jovan Cvijić“ u Modriči, aplikacijom Dnevnik pčelarstva oduševio je žiri ovogodišnjeg Regionalnog app izazova, koji ju je proglasio pobjedničkom. Regionalni app izazov do sada je organizovan pet puta, a u pitanju je takmičenje srednjoškolaca u izradi aplikacija za mobilne uređaje koje, kao članice Telekom Srbija grupe, organizuju Telekom Srbija, m:tel Crna Gora i m:tel BiH.

Pod mentorstvom profesorice Kristine Goranović, talentovani Modričanin, koji se predstavio nazivom „Widgetry“, a koji je i prošle godine nagrađen na m:tel App takmičenju za srednjoškolce iz BiH, ističe da je ova titula, koja ga je svrstala među najbolje mlade programere u regionu, ostvarenje njegovog sna.

Razloga za radost i ponos imaju i učenici četvrtog razreda banjalučke Gimnazije, članovi tima „Fokus Pokus“, čija je aplikacija SteamGate na „Regionalnom app izazovu“ osvojila specijalnu nagradu za inovativnost „Snaga inovacije - Igor Osmokrović“. Ovaj tim, pod mentorstvom profesorice Danijele Štrbac Uletilović, čine Nikolina Gatarić, Sava Malinović i Nikola Vujković. Njihova mobilna aplikacija upotpunjuje iskustvo istraživanja i razumijevanja STEAM oblasti te olakšava usvajanje novih znanja koristeći tehnologiju proširene realnosti (AR).

Na prošlogodišnjem App takmičenju na nivou BiH Vaša aplikacija Foody.ba našla se među pet pobjedničkih, a na ovogodišnjem, regionalnom, aplikacijom Dnevnik pčelarstva nadmašili ste konkurenciju. Koja je „tajna“ Vašeg uspjeha i kakav je osjećaj biti proglašen najboljim?

Andrej Vujić: „Tajna“ mog uspjeha leži u svakodnevnom i predanom radu, u stalnoj želji za usavršavanjem. Za izradu jedne aplikacije, poput Dnevnika pčelarstva, potrebni su znanja i vještine koje nije moguće steći na redovnoj nastavi. To zahtijeva izdvajanje slobodnog vremena i mnogo samostalnog rada. Što se tiče pobjede na ovogodišnjem app takmičenju, izuzetno sam srećan i zadovoljan, za mene je to bilo ostvarenje sna i rezultat devetomjesečnog rada. Pobjeda mi je veoma važna, jer ona predstavlja javno priznanje za uloženi trud.

Kazali ste da je konkurencija bila jaka. Šta mislite, po čemu se Dnevnik pčelarstva izdvojio?

Andrej Vujić: Smatram da je glavni razlog za pobjedu bila primjenjivost i praktičnost aplikacije. Ona je nastala iz realnih potreba pčelara, a dizajnirana je tako da olakša njihov svakodnevni rad, riješi probleme i modernizuje način na koji oni održavaju svoje pčelinjake i košnice. Dnevnik pčelarstva omogućava pčelarima da sve informacije o svojim pčelinjacima imaju nadohvat ruke.

~~~~~  
***Osim vrijednih nagrada, šta još mladim programerima donosi učešće u ovakvim takmičenjima?***

**Andrej Vujić:** Nagrade su neosporno veoma vrijedne, međutim, pored njih app takmičenja nam donose i značajno iskustvo.

*Ovakva takmičenja nas povezuju sa drugim mladim ljudima sa kojima dijelimo interesovanja i predstavljaju savršeno mjesto za razmjenu novih ideja. Takođe, omogućavaju nam i da se za nas čuje van našeg grada, ali i države, i na taj način nas promovišu kao buduće programere.*

~~~~~


Završavate treći razred srednje škole, dakle, imate šansu da i naredne godine učestvujete na ovom takmičenju. Razmišljate li možda već o novom projektu?

Andrej Vujić: Trenutno sam još pod utiskom ovogodišnjeg takmičenja. Nisam imao vremena da ozbiljno razmišljam o ideji za novi projekat, s obzirom na to da imam dosta školskih obaveza. Međutim, moram priznati da preda mnom nije nimalo lak posao, jer, nakon ovogodišnje pobjede, imam zadatak da sljedećim projektom pokušam nadmašiti sam sebe.

Šta je to što Vas inspiriše i kakvi su Vam ciljevi u svijetu programiranja?

Andrej Vujić: Posmatram svijet oko sebe, uviđam probleme i stvarne potrebe ljudi u određenim oblastima i to je ono što me inspiriše i motiviše u radu. Planiram i dalje da se bavim izradom aplikacija, da se upišem na fakultet i da nastavim svoje obrazovanja na ovom polju. Što se tiče moje profesionalne budućnosti, dalje obrazovanje planiram nastaviti na elektrotehničkom fakultetu, smjer softversko inženjerstvo, tako da se sasvim sigurno vidim u IT sektoru.

Kad djecu zainteresovati za programiranje?

Kristina Goranović: *Mislim da je najbolji period da se djeca zainteresuju za programiranje dok su u osnovnoj školi. Trebalo bi prilagoditi programe iz informatike u osnovnoj školi i da učenici izučavaju programiranje, na primjer, u programu Scratch, jer je to vizuelni programski jezik koji sadrži elemente objektno orijentisanog programiranja. Omogućava jednostavno kreiranje niti, sinhronizaciju njihovog rada i međusobnu komunikaciju. Na ovaj način učenici mogu da nauče programiranje putem kreativnog izražavanja.*

Pod Vašim mentorstvom Andrej Vujić je pobijedio na Regionalnom app izazovu. Da li je bio težak vaš zajednički put do uspjeha i koliko Vama znači ta pobjeda?

Kristina Goranović: Mada je Andrej sam napravio pobjedničku aplikaciju, ova pobjeda me je motivisala da sljedeće godine radim sa ostalim učenicima na vannastavnim aktivnostima u izradi mobilnih aplikacija i nadam se da će neki od njih učestvovati na budućem app izazovu. Bilo mi je zadovoljstvo da radim sa takvim učenikom kao što je Andrej, od koga sam imala priliku i ja da naučim nešto novo. Najveća vrijednost u radu sa talentovanim učenicima je razmjena iskustva u znanju i vještinama između učenika i profesora.

Mentor ste tima „Fokus Pokus“, čija je aplikacija nagrađena specijalnom nagradom za inovativnost „Snaga inovacije – Igor Osmokrović“. Koliko je za Vas lično, ali i uopšte za školu, značajna ta pobjeda?

Danijela Štrbac Uletilović: Nagrada za inovativnost je od velikog značaja, i za mene lično kao mentora, ali i za našu školu, jer je ovo prvi put da dobijamo ovakav vid nagrade, a to je samo potvrda da je trud ovih mladih ljudi prepoznat i adekvatno nagrađen.

Uspjeh je ostvaren, kakvi su utisci?

Nikolina Gatarić: Utisci se još nisu slegli i moram reći da je osjećaj stvarno nevjerovatan. Desilo se to da je nešto u što smo svi zajedno uložili mnogo energije, truda i kreativnosti primijećeno i prihvaćeno i zbog toga ne možemo biti ponosniji nego što jesmo. Osim toga, data nam je prilika da se povežemo sa vršnjacima iz cijelog regiona koji dijele naša interesovanja i upoznamo se sa njihovim radom i idejama, pa smo iz ovog projekta izašli prepuni inspiracije za neke nadolazeće izazove.

Izašli ste iz zone komfora, što je bio rizik koji se isplatilo... Kako je izgledao rad na aplikaciji?

Nikola Vujković: Ove godine bavili smo se nečim što je potpuno novo za nas, pa je odluka da li ostati pri tehnologijama na koje smo navikli ili da se udubimo u proširenu realnost i time rizikujemo da uopšte ne uspijemo napraviti aplikaciju bila zaista teška. Bilo je momenata kada ni sami nismo bili sigurni da li smo donijeli

pravu odluku, ali od trenutka kad smo uspjeli završiti aplikaciju, bili smo ubijeđeni da je odluka bila ispravna. Prije zimskog raspusta, od prijave na takmičenje pa do januara, osmislili smo funkcionalnost aplikacije i imali smo generalnu ideju kako želimo da izgleda dizajn. U tom periodu smo takođe testirali dostupne AR tehnologije. Nakon toga nastupio je period napornog rada u trajanju od mjesec dana, kada smo od prve do posljednje linije koda sastavili aplikaciju na koju smo ponosni.

Maturanti ste. Da li ste već odlučili šta ćete studirati i da li je ovaj uspjeh možda uticao na nekoga od vas da se odluči za fakultet koji ima veze sa IT sektorom?

Sava Malinović: Interesovanje za IT je postojalo i mnogo prije samog takmičenja, ali nam je rad na ovom projektu pomogao da budemo sigurniji da je to zaista ono čime želimo da se bavimo. Planiramo da se upišemo na fakultete vezane za IT, konkretno, za softversko inženjerstvo.

Šta biste savjetovali mladima, zašto je dobro da se bave programiranjem?

Danijela Štrbac Uletilović: Mislim da nam je svima očigledno da oblast informacionih tehnologija već neko vrijeme dominira u svim sferama života, a sasvim je izvjesno da će se tako nastaviti i u budućnosti i najvjerovatnije ćemo u dogledno vrijeme imati zanimanja koja danas još ne postoje. Mislim da mladi ljudi to znaju i shvataju bolje od nas i da im nije potreban poseban podsticaj da se zainteresuju za programiranje, već prije svega adekvatni uslovi za učenje i napredovanje, a to podrazumijeva i kvalitetne profesore i savremeno opremljene učionice, ali i podršku van škole, u vidu prakse u vodećim firmama iz ovih oblasti, kao što je npr. m:tel. I zato je ovo takmičenje sjajna prilika da mladi ljudi pokažu za šta su sposobni, a naš zadatak je da to prepoznamo i dalje negujemo i usavršavamo.

HILJADU RIJEČI

RUŽICA PANIĆ

SLIKARSTVO JE NAČIN ŽIVOTA

*Likovi na njenim slikama su u savršenom miru i blagostanju
sa svojim unutrašnjim svijetom, kao i onim oko njih*

PIŠE: JELENA PRALICA

Jedno je gledati, a drugo je vidjeti.

Ovom je rečenicom Ružici Panić, kada je bila djevojčica, otac pokušao dočarati likovni svijet.

„Obožavam taj trenutak. Mogla bih slobodno reći da je to bio trenutak kada sam odlučila da svoj život posvetim slikarstvu. Odaću vam tajnu, tada nisam ni znala šta slikarstvo predstavlja“, njene su riječi.

I da, ova rođena Ključanka je danas akademska slikarka koja je formalno obrazovanje stekla na Akademiji umjetnosti u Banjaluci. Za m:agazin kaže da je su crtanje i lijepe stvari bile centar njenog interesovanja još od malih nogu te da tokom odrastanja ni u jednom trenutku nije pomislila da se bavim nečim drugim.

„Voljela bih da svojim primjerom inspirišem, ne samo slikare i umjetnike, nego sve ljude da preduzmu potrebne korake kako bi se bavili onim što vole. Vjerujem da bi u takvom društvu svi kolektivno bili srećniji i bogatiji. Tokom svog života ni u jednom trenutku se nisam pokajala zbog svoje istrajnosti da se bavim svojim pozivom. Kad se

bavite poslom koji volite, malo vas je briga za mišljenja drugih“, dodaje.

Sa talentom se, kako kaže, rodiš, a tokom života odlučuješ šta želiš napraviti sa njim.

„Slikarstvo je vrsta umjetnosti u kojoj najlakše i najvjerodostojnije mogu da izrazim svoje ideje“, pojašnjava ova mlada umjetnica.

Govori da svojim slikama želi da uljepša kako prostore, tako i dane drugim ljudima. Da prenese određene emocije, a u tome joj, ističe, najviše pomažu ženski likovi. Zato su upravo ti, ženski likovi glavnim motiv na njenim radovima, za koje kaže da su oličenje ženstvenih emocija koje pričaju priču.

„U nastojanju da prikažem blaženu i smirujuću atmosferu, otkrila sam da upravo zatvorene oči najjače oslikavaju takva stanja. Likovi na mojim slikama su u savršenom miru i blagostanju sa svojim unutrašnjim svijetom, kao i onim oko sebe“, pojašnjava.

Sa pratiocima na društvenim mrežama rado dijeli fotografije i video zapise koji dočaravaju svaki segment nastanka njenih radova. Tu se mogu vidjeti slike od samog početka, procesa slikanja i na kraju završnog izgleda.

„Ali, kako ni jedna fotografija sliku ne može vjerodostojno prikazati, moje radove je moguće vidjeti u galerijama u Banjaluci, Palama i od nedavno u Novom Sadu“, kaže ova slikarka i dodaje da se radujem svakoj komunikaciji koju ostvari sa ljubiteljima umjetnosti.

Za samu umjetnost kaže da se kod nas polako, ali sigurno budi svijest o njenoj važnosti u svakodnevno životu.

„Vrijeme je da se poruše zastarjela uvjerenja o tome da je umjetnost samo za privilegovane i izgrade nova koja će utvrditi da svi jednako uvažavamo pravo te duhovne hrane“, poručuje.

Ružica Panić je do sada organizovala dvije samostalne izložbe i učestvovala na više kolektivnih. U iščekivanju neke nove, mi vam donosimo mini-izložbu njenih radova. Uživajte!

MONDO PIŠE

VRAĆAJU SE UREĐAJI SA IZMJENJIVIM BATERIJAMA: LAKŠA POPRAVKA, DUŽE TRAJANJE I MANJE PROBLEMA

Ne samo da bi baterije trebalo da budu bezbjedne, nego očekujemo i da one budu izdržljivije, zamjenjive, višekratne i da se mogu lakše i više reciklirati.

Evropski parlament početkom marta usvojio je izvještaj o tome da bi baterije na uređajima u budućnosti trebalo da budu održivije, da mogu da se popravljaju i mijenjaju, ali i da informacije o njihovom trajanju budu dostupnije kupcima.

Sada se očekuju reakcije država članica kojima je već ranije poručeno kako bi trebalo da se prilagode novim pravilima i kako bi održive baterije u budućnosti trebalo da postanu standard.

Kako je objasnila Monik Gojan, generalna direktorka Evropskog udruženja potrošača, s obzirom na to da baterije napajaju mnoge uređaje, od računara i pametnih telefona do bicikala i električnih automobila, promjena propisa je bila očekivana.

„Ne samo da bi baterije trebalo da budu bezbjedne, nego očekujemo i da one budu izdržljivije, zamjenjive, višekratne i da se mogu lakše i više reciklirati. Potrošači se stalno žale da se, posebno na pametnim telefonima, baterije kvare, tako da bi njihov dizajn u budućnosti trebalo da im obezbijedi sve uslove da ne troše novac nepotrebno“, objasnila je Monik Gojan.

Baterije koje nisu integrisane u uređaje, nego mogu da se popravljaju i mijenjaju, ključne su za produženje životnog vijeka potrošačke elektronike, kao i električnih vozila.

Sa druge strane, baterije koje se teško mijenjaju potrošače lako dovode u poziciju da bacaju uređaj i kupuju novi, a to nanosi veliku štetu samom budžetu korisnika, ali i štetu po

životnu sredinu zbog sve veće količine elektronskog otpada i njegovog neodgovornog odlaganja ili nemogućnosti da se elektronski otpad reguliše na odgovarajući način.

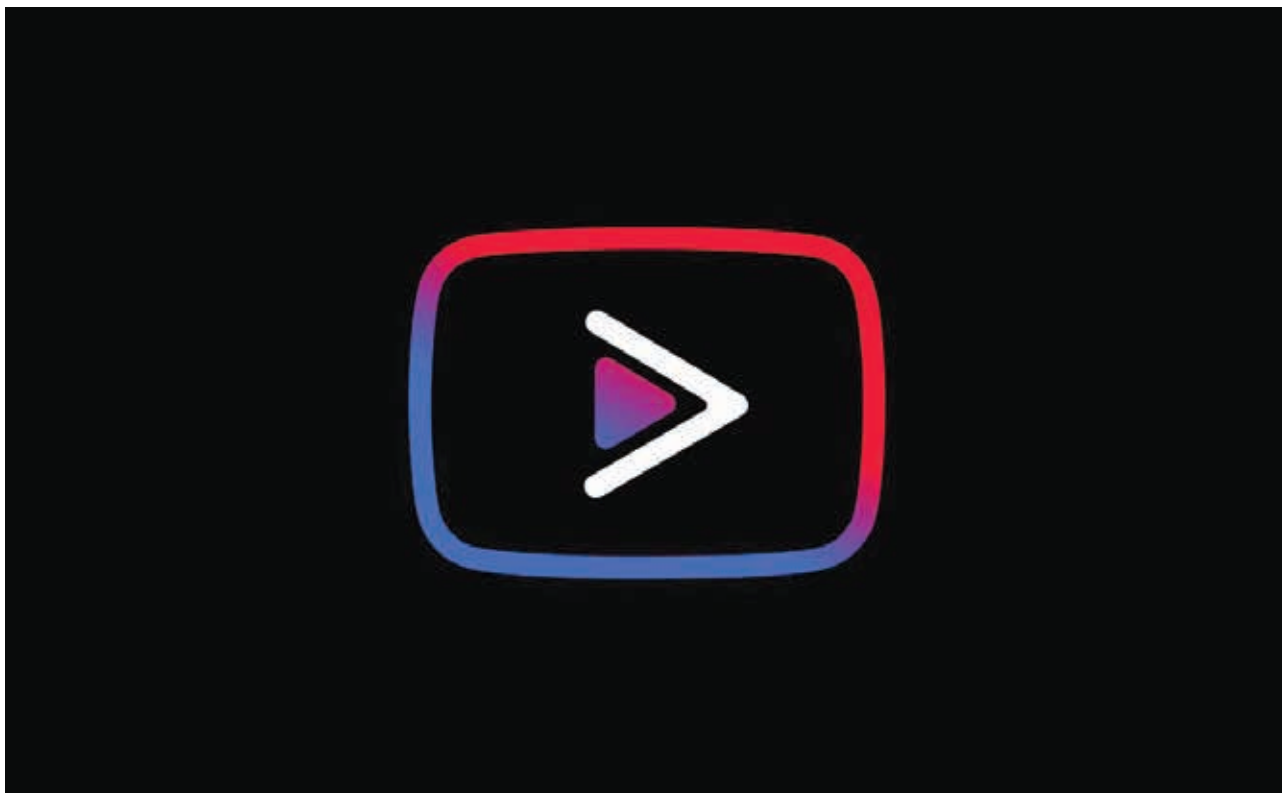
Praktično govoreći, a posmatrajući stara pravila od prije nekoliko godina i nova, koja je Evropski parlament usvojio pomenutim izvještajem, vraćamo se nekoliko godina u prošlost, kad su mobilni uređaji imali lako zamjenjive baterije i kada su uređaji duže trajali, jer su kupci mogli da ih poprave.

Neki proizvođači su već počeli da se vraćaju na izmjenjive baterije, pa Nokia C2 Second Edition i Nokia C21 Plus imaju izmjenjive baterije. Takođe, Nokia C21 Plus omogućuje čak i izbor kapaciteta baterije, 4.000 ili 5.000 mAh, koja će moći da se ubaci u kućište telefona. Kupci će tako direktno moći, ne samo da zamijene bateriju, nego da utiču i na njenu autonomiju, tj. trajanje. Pogledajte kako izgledaju ovi Nokia telefoni:

Dio ovog izvještaja je i nedavno donesena odluka po kojoj se u regionu EU zahtijeva isti punjač za sve uređaje, uključujući mobilne telefone, slušalice, tablete, mobilne konzole, kamere i prenosive zvučnike. To bi trebalo da bude USB Type-C punjač, koji Apple odbija da prihvati, jer bi to, kako kažu iz američke kompanije, „ubilo inovacije“.

Ova odluka predviđa da se ubuduće uređaji ne prodaju nužno sa punjačem i da će ih potrošači kupovati odvojeno, ako im budu potrebni, ali će zato jedan punjač odgovarati svim uređajima.

APLIKACIJE POMOĆU KOJIH MOŽETE GLEDATI YOUTUBE BEZ REKLAMA: SVE RADE SA UGAŠENIM EKRANOM

Otkako je YouTube Vanced objavio da ova platforma prestaje s radom, mnogi korisnici koji su je godinama koristili ostali su razočarani, jer su se navikli na mnoge prednosti. Srećom, alternative postoje.

YouTube je platforma koju svi volimo i koristimo, no ruku na srce, reklame postaju sve češće i češće, ali nema svako od nas da izdvoji dodatni novac, pored pretplate za kablovsku, mobilni telefon, internet i druge servise, kako ne bi gledao reklame. I dok smo stiskali novčanik i gledali četvrtu Glovo reklamu na video-klipu od 20 minuta, Vanced je godinama pružao alternativno rješenje: besplatni YouTube premijum i još poneki dodatak.

Naravno, nepostojanje reklama je glavna stvar Vanced aplikacija, ali tu su i tamni interfejs, koji izgleda bolje nego na YouTube-u, blokiranje sponzora, stari odabir rezolucije video-snimaka umjesto novog, deskriptivnog, ali i reprodukcija preko drugih aplikacija i sa ugašenim ekranom.

Ono čemu su posebno zahvalni vlasnici Huawei telefona je mogućnost logovanja i gledanja YouTube-a na ovim uređajima, iako im PlayStore nije bio dostupan. Nažalost, Vanced tim je odlučio da prestaje sa razvojem ove fantastične aplikacije, što mnoge od nas dovodi u situaciju da potražimo alternativu. Mi smo tu da vam pomognemo da pronađete pravi servis za vas. Šta se desilo sa Vanced servisom?

Kao što smo već pisali, razvojni tim je zaustavio dalji rad na ovom servisu nakon što su dobili zabranu od kompanije Google zbog kršenja mnogobrojnih zakona. Između ostalog, oni ne smiju da koriste YouTube ime, kao i distributivni paket koji krši YouTube uslove korištenja. Sa ovom zabranom nije postojao put kojim je Vanced tim mogao da nastavi da pruža ono što je radio do sada, pa su odlučili da obustave cijeli projekat.

Sada više ne postoji opcija da preuzmete Vanced Manager sa Vanced sajta, preko kojeg se instaliraju ostale aplikacije: YouTube Vanced, Vanced Music i Vanced microG, ali ako imate instaliran Vanced Manager, možete preuzeti sve pomenute aplikacije.

NAJBOLJE VANCED ALTERNATIVE

Kada Vanced bude prestao da funkcionise, mnogi od nas će prvo probati da pronađu alternativnu aplikaciju ili će se prosto vratiti na klasični YouTube, sa pretplatom na premium servis ili bez nje. Ovo su najbolje alternative koje smo mi pronašli.

NEWPIPE

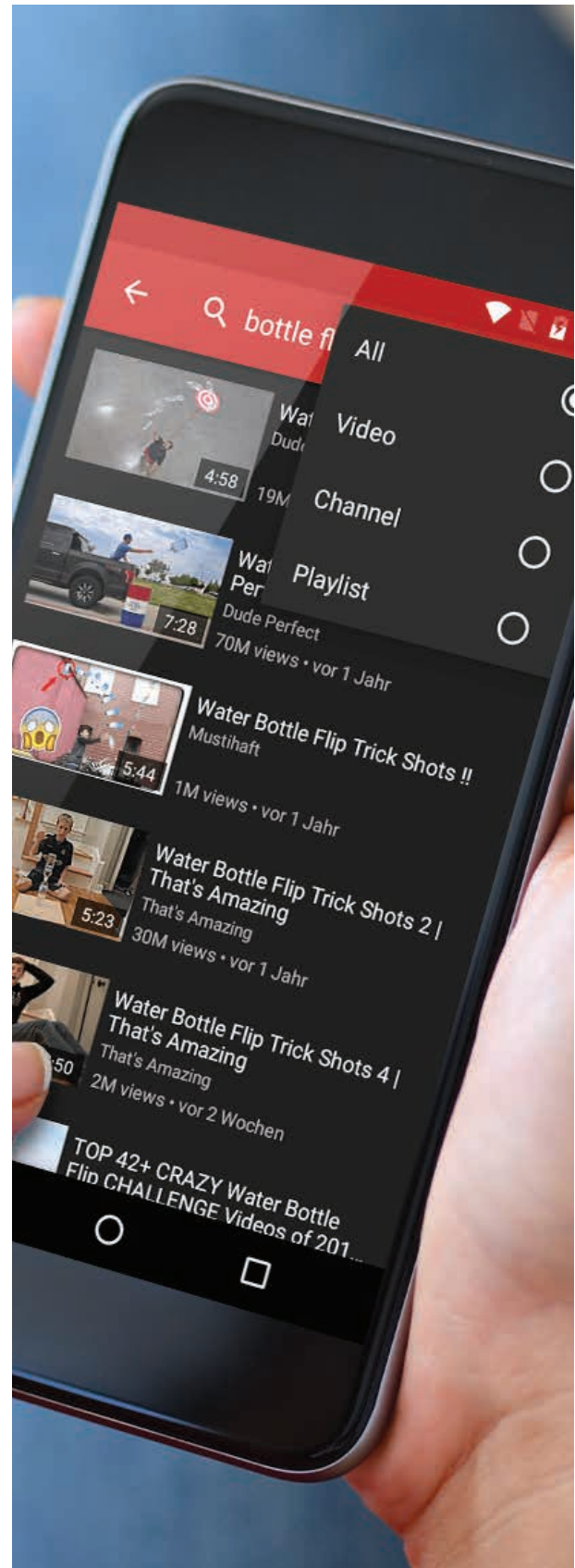
NewPipe je aplikacija koja postoji gotovo kao i YouTube Vanced. U pitanju je potpuno besplatna aplikacija otvorenog koda koja nudi većinu stvari koje je nudio Vanced: rad na uređajima bez Google aplikacija (Huawei), snimke bez reklama, reprodukcija u pozadini, sliku u slici, preuzimanje video-snimaka i još mnogo toga.

Ono što ne radi na NewPipe aplikaciji je prijavljivanje na vaš nalog, a samim tim i reprodukcija na TV-u i drugim uređajima. Ono što radi je dijeljenje video-snimaka sa YouTube aplikacije, čime se na neki način preskače prijavljivanje, jer samo nastavljate da gledate sve ono što želite u aplikaciji bez reklama.

Postoji verzija NewPipe-a koja održava i integriše blokiranje sponzora, iako zvanična aplikacija to ne podržava. Razvojni tim NewPipe aplikacije smatra da je sponzorstvo etički način reklamiranja i dozvoljava ga, ali ne dozvoljava reklame u snimcima.

NewPipe ukratko:

- Besplatna aplikacija
- Radi na uređajima bez Google servisa
- Ne pušta reklame
- Reprodukcija u pozadini
- Slika u slici
- Preuzimanje video-snimaka
- Jednostavnija kontrola rezolucije
- Dozvoljava dijeljenje snimaka sa YouTube aplikacije
- Nema prijavljivanja na nalog
- Nema opcije puštanja na TV-u i drugim uređajima (Cast)
- Nema YouTube Shorts

EPIC POKLANJA NOVU IGRU: POŽURITE I BESPLATNO PREUZMITE „IN SOUND MIND“

Igra je u Epic prodavnici sada potpuno besplatna (inače košta 34,99 evra) i spremna je za preuzimanje.

Epic Games svakog četvrtka nudi novu besplatnu igru, pa korisnici mogu da uživaju, a da za to ništa ne plate.

Danas je u ponudi „In Sound Mind“, neobični survival horor, koji nazivaju blagom među igrama nezavisnih developera.

Izašla je 2020. godine, a radi se o psihološkom hororu koji se igra u prvom licu.

Za igru je odgovoran tim iz studija We Create Stuff, koji je prije petnaestak godina napravio i „Nightmare House 2“.

Igrač dobija ulogu psihijatra koji se budi u podrumu, u bizarnoj verziji stvarnog svijeta. Na početku mu nije jasno šta se dešava, ali ga misteriozni, jezivi glas ubrzo obavještava da je u opasnosti. Čim napusti podrum, terapeutu postaje jasno da će morati da se pozabavi slučajevima starih pacijenata, zbog kojih se i našao u horor univerzumu.

Kritičari je opisuju kao fantastičnu igru, posebno za ljubitelje jezivih stvari. Sada je potpuno besplatna u Epic prodavnici (inače košta 34,99 evra) i spremna je za preuzimanje. Ostaće na repertoaru u narednih sedam dana, kada nas očekuje novi naslov.

KAFE „ZVJEZDICE“ U BANJALUCI: UZ KAFU DOBIJETE I NAJLJEPŠI OSMIJEH

U banjalučkom Domu omladine od prije nekoliko dana kafu služe neka nova, mlada, nasmijana lica.

Ovdje je, naime, otvoren prvi kafe u kojem radne navike stiču mladi sa intelektualnim poteškoćama, a nosi naziv „Zvezdice“. Kafe je dio projekta koji sprovodi Servis centar „Dajte nam šansu - Zvezdice“, a koji je podržan od strane Grada Banjaluka.

Valja napomenuti da se uz ove mlade ljude, koji stiču prve radne navike, uvijek nalazi terapeut ili neka odgovorna osoba, a tu su i starije kolege da im pokažu sve tajne zanata.

U kafeu ne postoji cjenovnik, ništa se ne naplaćuje, nego je gostima ostavljeno na volju da plate koliko mogu i žele, i to u vidu donacije u kutiji na šanku.

Iz Centra kažu da projekat traje do kraja maja, a nakon toga će biti urađena evaluacija i utvrđivanje stvarnih mogućnosti i potreba korisnika Centra koji su uključeni u projekat. Osim kafea, opremljen je i prostor za izradu suvenira, a zaposleni u Ustanovi za stručno obrazovanje odraslih WMTA obučili su četvoro mladih sa intelektualnim teškoćama za izradu suvenira te se ove obuke nastavljaju i dalje. Suveniri će se kasnije naći u „ponudi“ kafea.

Mi smo se iz prve ruke uvjerali da je usluga sjajna, kafa odlična, a atmosfera topla, pa vas sve pozivamo da dođete u „Zvezdice“, uživajte u predahu i podržite projekat i ove vrijedne mlade ljude koji stiču prve radne vještine i navike.

U ROMINGU

Druga luka po veličini u Evropi, očaraće vas svojom arhitekturom, pričom o umjetnosti, modi i dijamantima, ali najviše o tome kako se njeguje raznolikost

PIŠE: JELENA PRALICA

~~~~~

U Antverpenu uvijek budite pomalo na oprezu, jer nikad ne znate iz kojeg ugla vas „vrebati“... Herkul Poaro. Naime, čuvena Agata Kristi je lik ovog vanvremenskog detektiva na neki način smjestila upravo u Antwerpen tako što je taj grad mjesto njegovog rođenja.

~~~~~

DOBRO DOŠLI U ANTVERPEN!

Pozivamo vas u, ono bar literarnu šetnju ovim gradom u Belgiji, dok ćemo istovremeno spomenuti neke od njegovih najprepoznatljivijih karakteristika i atrakcija.

Možda ste ga ranije posjetili, možda to želite učiniti, a možda ništa od toga nije dio vaših planova. Bilo kako bilo, Antwerpen je jedan od onih gradova koji za svakoga imaju dovoljno zanimljivu priču, a koji će svima koji ga posjete zasigurno ostati u sjećanju. Da li zbog njegovih legendi, pomorskih priča, arhitekture, kulturne i umjetničke zaostavštine, vrsne ponude hrane i pića, činjenice da je svjetski centar trgovine dijamentima ili grad u kojem žive pripadnici više od 100 nacija... svako će izabrati neki svoj razlog. Ali, činjenica je da ih zaista ima mnogo...

ŽIVOPISNA LUKA

Antwerpen je jedan veoma živahan i živopisan grad. Kulturna je prijestonica Flandrije i holandski govorni dio Belgije, s flandrijskim naglaskom. Kao drugu luku po veličini u Evropi (nakon Roterdama), krase ga i sve ono što ide uz jedan tipičan lučki grad. Industrija je ovdje dobro razvijena, ali je bogata i njegova istorija u pogledu umjetnosti te različitih zanatlijskih djelatnosti, koje su, doduše, u međuvremenu uhvatile korak s modernim tokovima.

Umjetnost vam je ovdje svuda i uvijek nadohvat ruke. Dovoljno je da kažemo da je ovaj grad svojevremeno bio dom velikim

umjetnicima kao što su Peter Paul Rubens, Antonis van Dijk i Jakob Jordans. Obilazeći Antwerpen naići ćete na brojne umjetničke galerije, muzeje i druga mjesta koja slave umjetnost.

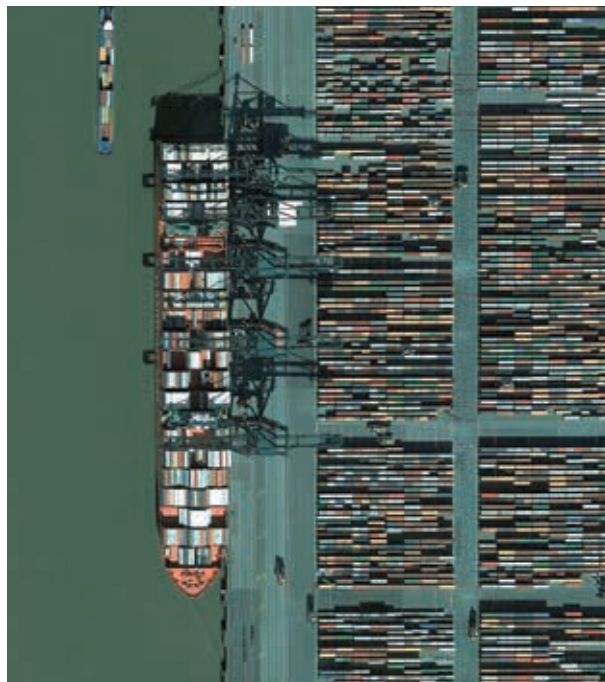
Među njima je, recimo, Rubensova kuća, danas mali muzej, a nekad životni i radni prostor jednog od najpoznatijih flamanskih slikara svih vremena. Ovo zdanje je, samo po sebi, remek-djelo arhitekture i „materijalizovani“ je omaž ovom velikom umjetniku koji je živio u 17. vijeku, a do danas je ostao upamćen po svojim vanvremenskim radovima u baroknom stilu.

Vječno počivalište ovog flamanskog slikara je Sint-Jacobskerk crkva, samo jedna od onih koje bi trebalo posjetiti. Druga je svakako Onze-Lieve-Vronwekathedraal, najpoznatija katedrala u Antverpenu, koja slovi i za simbol grada.

KULTURNA RAZNOLIKOST

Ipak, ono što je zasigurno najveća prepoznatljivost ovog grada jeste njegova kulturna raznolikost. Ovdje ćete, naime, sresti pripadnike brojnih naroda i kultura iz svih krajeva svijeta, pa vam na prvu, ukoliko ne biste, recimo, znali gdje se nalazite, ne bi bilo baš lako spoznati ko je ovdje „domaćin“. U samom gradu živi oko 520.000 ljudi, a kompletno metropolitско područje ima oko 1,2 miliona stanovnika, većinom katolika.

~~~~~

Antwerpen je, između ostalog, i svojevrsna modna svjetska luka. Naime, kao spoj umjetnosti i stila, ovdje možete posjetiti i Muzej MoMu, gdje su stalno izložene postavke o istoriji mode, uz povremene gostujuće izložbe koje donose i predstavljaju „probrane krpice“ iz svih krajeva svijeta. Uz to, ovdje djeluje i Modna akademija.

~~~~~

Lokalnog življa je ipak najviše, ali su ovdje brojne i grupe čiji je maternji jezik francuski, kineski, arapski ili hebrejski. Nakon Pariza i Amsterdama, Antwerpen je treći grad u zapadnoj Evropi u kojem žive brojni pripadnici ultraortodoksnih Jevreja, pa zajednica hasida zapravo čini jednu četvrtinu ondašnjeg stanovništva.

Njih ćete sresti u poznatoj Jevrejskoj četvrti, stjecištu brojnih zanatskih radnji, među kojima su i one gdje možete pronaći dijamantske komade nakita. Antwerpen je stoga poznat i kao svjetska prijestonica trgovine dijamanta, jer se ovdje na godišnjem nivou proda oko

70 odsto „najboljih ženinih prijatelja“. Drago kamenje ovdje uglavnom stiže iz Južne Afrike i u više od 1.500 lokalnih firmi prolazi faze od obrade do prodaje.

Kako većina sebi ipak ne može priuštiti neki od ovih skupocjenih komada, utjeha je da možete uživati bar u pogledu na njih, i to u tamošnjem Muzeju dijamanta. Shodno mjerama predostrožnosti, ovdje su moguće samo grupne posjete, uz neizostavan ranije najavljen i zakazan dolazak.

DOM LEGENDI I HEDONISTA

Brojne legende i dalje stameno obavijaju ovaj belgijski grad. Jedna od najpoznatijih je ona o hrabrom Brabi, a cijela ta priča je, uostalom, poslužila i kao motiv za sam naziv grada. Prema toj legendi, u vrijeme Rimskog carstva, u tvrđavi koja se nalazila na obali rijeke Šelde, na kojoj grad leži, živio je div Duron Antigon. On je naplaćivao putarinu, a svima koji bi to odbili odsjekao bi ruku i bacio je u vodu. Isto to, ali divu, učinio je hrabri vojnik Silvije Brabo, pa je tako naziv grada skovan od holandskih riječi hand - ruka i werpen - baciti.

„Šačice Antverpena“ su i danas simbol ovog grada, a te kolače ćete pronaći na svakom čošku i nešto su što svakako morate probati kad ste ovdje. Takođe, šetajući gradom naići ćete na brojne „šake“ koje, izliven u metalu, podsjećaju na ovu gradsku legendu i služe turistima za stvaranje uspomena.

~~~~~

Ako govorimo o zanimljivostima, valja istaći da je u ovom gradu, recimo, 1460. godine rođena berza, ali i da je Antwerpen dom prvom neboderu u Evropi. Takođe, ovdje se nalazi i najviša evropska katedrala – Naše drage Gospe (Onze Lieve Vrouw), čiji toranj doseže 123 metara.

~~~~~

Ipak, nisu samo pomenuti kolači domaći specijalitet u kojem treba uživati. Kao ulična hrana, pomfrit je ovdje nezaobilazan, a poslužiće vam ga u papirnom fišeku, uz majonezu koja ovdje ima poseban, kiselkast ukus. Ovdje svakako ne možete ostati gladni, jer su Belgijanci poznati kao hedonisti - ugostiteljski objekti, restorani i pabovi nalaze se na svakom koraku, a u tradicionalne specijalitete spadaju i oni od dagnji, jegulja u povrću, zečetine na razne načine... Kao šećer na kraju tu su čuvene belgijske praline, ali i čokolade, po kojima je ova zemlja takođe globalno poznata.

A kad smo već kod prepoznatljivih i najboljih, Belgija je ujedno i zemlja u kojoj se pije najbolje pivo na svijetu. Tako bar kažu znalci i oni koji su pozvani da iznesu takav jedan komentar. Činjenica je da ljubitelji piva ovdje mogu da probaju jednu od 350 vrsta tog napitka, pa svako može lako pronaći neko za sebe. Ako ste i vi hedonista u srcu i duši, možda je najbolja preporuka da Antwerpen posjetite u ljetnom periodu, s obzirom na to da ćete tada duže moći da sjedite u baštama i uživate u dobroj hrani i piću, jer se u tom periodu smrkava tek dva sata prije ponoći.

RADNO VRIJEME

Ipak, ne smijemo zaboraviti da to što su Belgijanci hedonisti znači da oni u svim tim ritualima uglavnom uživaju - napolju. Dakle, manje pripremaju ukusnu hranu i organizuju posjete i druženja u svojim domovima, već radije biraju izlaske u restorane nacionalne i kuhinja drugih naroda te kafee i pabove. Večera u takvom ambijentu ovdje se skoro pa podrazumijeva, s obzirom na to da u to vrijeme i rade samo mjesta gdje možete nešto pojesti i popiti.

Naime, u Antverpenu je radno vrijeme od 10 do 18 časova. Tada vrata otvaraju/zatvaraju sve institucije,

radnje, prodavnice... U ranim jutarnjim časovima ćete naići na brojna dostavna vozila koja dopremaju robu u trgovačke lance te brojne butike i slične radnje. Njih je ovdje zaista mnogo, jer Antwerpen važi i za centar šopingovanja. Brojne svjetske dizajnerske marke ovdje će vam otvoriti svoja vrata, a ako i niste neki pretjerani ljubitelj kupovine, uživati možete već u šetnji centrom ovog grada i pogledu na brojne šarene izloge, ali i očaravajuća arhitektonska rješenja.

Jedno od njih je svakako zgrada glavne željezničke stranice, koja na prvi pogled više ličini na, recimo, neku instituciju kulture. Ovo velelepno zdanje, u neobaroknom stilu, sagrađeno je početkom prošlog vijeka, najveća je i najljepša željeznička stanica u Belgiji. Odavde modernim vozovima možete u brojne gradove, a dok čekate polazak, uživati možete u umjetnosti uličnih svirača koji ovdje redovno nastupaju.

Ako govorimo o novijim objektima, među njima se izdvaja nova lučka upravna zgrada, koja svojim gornjim dijelom podsjeća na dijamant. U pitanju je nekadašnja vatrogasna stanica, preuređana prema projektu slavne Zahe Hadid, a koja danas spaja i istoriju grada i futuristički stil.

Kada sagledamo sve navedeno, uz sve ono lijepo o ovom gradu što nije stalo u ove redove, zaključak je jednostavan - Antwerpen je mjesto koje ima šta da ponudi svakome ko se tamo zaputi. Još ako znamo da su, prema nekim ranijim istraživanjima, stanovnici Antverpena od svih Evropljana najzadovoljniji stanovanjem u svom gradu, ta preporuka djeluje još vjerodostojnije.

I zato, kada vas put nanese u ove krajeve, obavezno spustite sidro u ovoj luci!

INTERVJU MOBILNIM

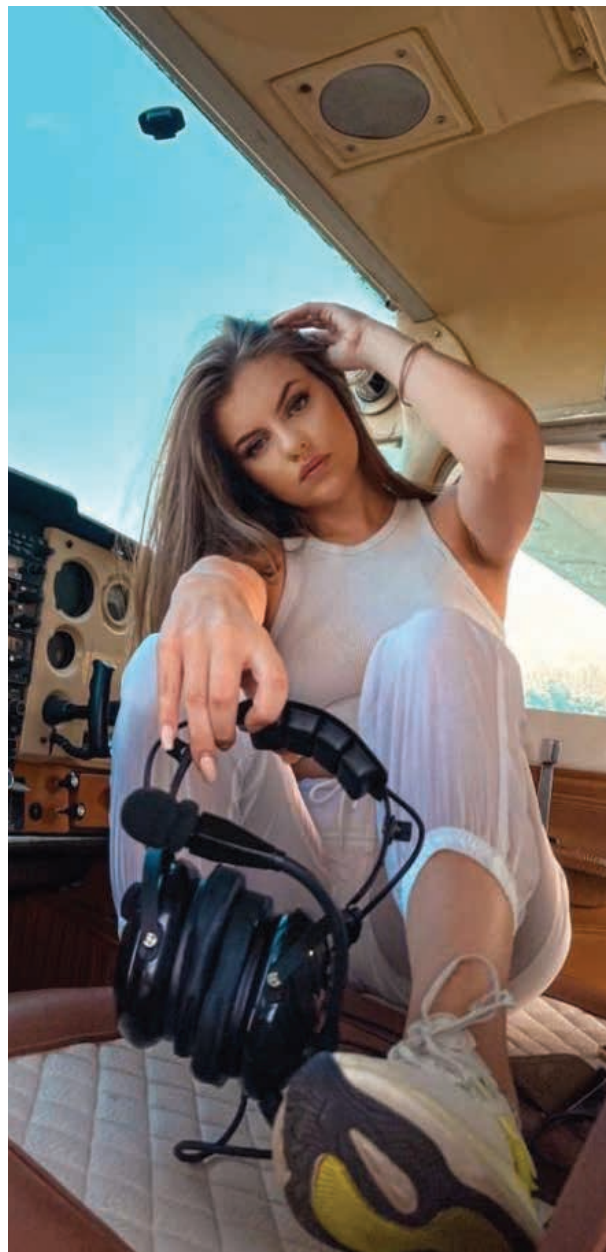
MARIJA NOVIĆ

NAJMLAĐA PILOTKINJA U ISTORIJI AVIJACIJE BIH

*Za nju je najteži dio pilotskog posla izlazak iz aviona
i čekanje sljedećeg leta*

RAZGOVARALA: BLAŽENKA CUCA

Snovi se ostvaruju onima koji u njih dovoljno snažno vjeruju. Jedna od njih je Dervenčanka Marija Nović, koja je sa samo 17 godina postala najmlađa pilotkinja u istoriji Bosne i Hercegovine.

Taj veliki uspjeh zapravo je samo jedna od stepenica do ostvarenja njenog sna - da postane kapetan Airbus aviona. Voljela bi, kaže, da bude i vojni pilot, a nada se da će se jednoga dana okušati i u poslu kontrolora letenja.

Sa samo 17 godina postali ste najmlađa pilotkinja u istoriji avijacije naše zemlje. Šta Vam je taj veliki uspjeh donio, pored velike medijske pažnje?

Ta „titula“ svakako nije bila moj cilj niti motiv, jednostavno se desila. Vjerovatno zato što se trudim da idem prema svom cilju školovanja, tako da paralelno sa školom idem i na ostale obuke. Sa sobom mi je donijela jednu veliku motivaciju da nastavim dalje ka svojim ciljevima. Vjerujem da će mi ovaj nenadani uspjeh donijeti određene prednosti u nastavku ostalih obuka.

Najveća podrška

Ova mlada pilotkinja ističe da joj najveću podršku pružaju roditelji, koji su joj omogućili cijelo školovanje i iskustvo.

„Da nije bilo mojih roditelja, vjerovatno nikada ne bih imala tu priliku da završavam sve ovo i da se jednog dana bavim poslom koji volim. Stalna su mi podrška i ohrabrenje, čak iako je moja majka na početku PPL obuke imala vrlo veliki strah na pomisao da joj maloljetna kćerka samostalno upravlja avionom. Otac je rekao da mu se ne javljam prije leta, samo kad sletim, da mu ne bude stresno“, kaže Marija.

Prvo ste željeli da postanete stjuardesa, zatim da budete kontrolor leta, a onda je ipak prevagnula želja da upravljate avionima? Kako je došlo do toga da promijenite mišljenje, šta je presudilo?

Moje interesovanje za avijaciju se pojavilo sa 14 godina, kada sam odlučila da se upišem na Vazduhoplovnu akademiju u Beogradu. U drugoj školskoj godini otvorila se mogućnost da u mojoj školi pohađam paralelno sa nastavom i teorijski dio nastave za PPL pilota. Teorija obuhvata devet ispita: poznavanje vazduhoplova, meteorologija, navigacija, komunikacija, operativne procedure, teorije letenja, ljudske mogućnosti, performanse i planiranje leta. Nakon položenih ispita u Direktoratu za civilno vazduhoplovstvo u Beogradu i dobijenog ljekarskog uvjerenja sa svojih nepunih 17 godina dobila sam letačku knjižicu i stekla pravo da pohađam praktičnu obuku. Tri mjeseca svakodnevno sam bila na obuci na aerodromu u Subotici, a u oktobru 2021. polagala sam praktični ispit letenja u Novom Sadu i zvanično dobila dozvolu PPL. Svakako i dalje, pored završenog PPL-a, kasnije i ATPL-a, nadam se da ću imati priliku da jednog dana isprobam i posao kontrolora letenja.

Iza sebe već imate mnogo časova provedenih među oblacima. Kako je izgledao Vaš prvi samostalni let?

Moj prvi samostalni let „laširanje“ desio se kada sam imala 13 časova letenja. Instruktor je stekao sigurnost u mene da me pusti samostalno da letim. Nisam očekivala da će se taj let dogoditi baš tog dana. Letenje je počelo rano ujutru i letjela sam školske krugove kad je, nakon završena tri kruga, instruktor rekao da zaustavim avion. Bila sam iznenađena i nisam znala šta se dešava. Kada sam zaustavila avion, instruktor je pitao imam li tremu, jer sljedeća dva kruga idem samostalno. Kada sam poletjela krenule su mi suze od sreće, a slijetanje mi je bilo nikad bolje.

Koji je za Vas najljepši, a koji „najteži“ dio tog posla pilota? Kažu da su polijetanje i slijetanje za pilota mnogo stresniji nego sam put kroz oblake. Kakva su Vaša iskustva?

Definitivno najljepši su pogledi iz aviona kada prelijećem preko bakinog i dekinog grada i kada ih gledam kako mi mašu. Srce mi bude puno. Što se tiče operacija, najviše volim slijetanje, ali je ono i najstresnije. U tom momentu koncentracija je na maksimumu kako bih sletjela što bolje. Ali polijetanje je najopasnija operacija u letenju. Niske visine, nedoradne visine, udari vjetra, avion pod nagibom... neki su od faktora rizičnog polijetanja. Ali to nije najgori dio posla jednog pilota, najgori dio je izlazak iz aviona i period čekanja sljedećeg.

Ispričali ste ranije da Vam do sada put do uspjeha nije bio težak te da kompleksniji dio tek predstoji na putu do sticanja ATPL dozvole. Šta je to što Vas sada čeka?

Trenutno završavam treću godinu Vazduhoplovne akademije u Beogradu. Po završetku treće godine planiram da se upišem na ATPL u Mađarskoj, kad navršim 18. godinu. Završavanje obuke će biti jedan dug i težak proces, ali vrijediće kad sjednem u neki veliki Airbus ili Boeing i počnem ozbiljnije da se bavim avijacijom. Naravno, po završetku Vazduhoplovne planiram da se upišem na Visoku školu strukovnih studija za vazduhoplovstvo, smjer kontrolor letenja. Preda mnom je jedan težak period, ali kad volite nešto i imate neki cilj, neće vam biti tako strašno, nego radite sa zadovoljstvom.

Kakvi su Vam planovi i kako sebe vidite u budućnosti?

Moram priznati da bih voljela da budem i vojni pilot, ali ipak sam se odlučila za civilno vazduhoplovstvo. Vidim sebe kao kapetana u nekom Airbus avionu, domaćih ili stranih kompanija.

DigitArt

MILA PROSAN

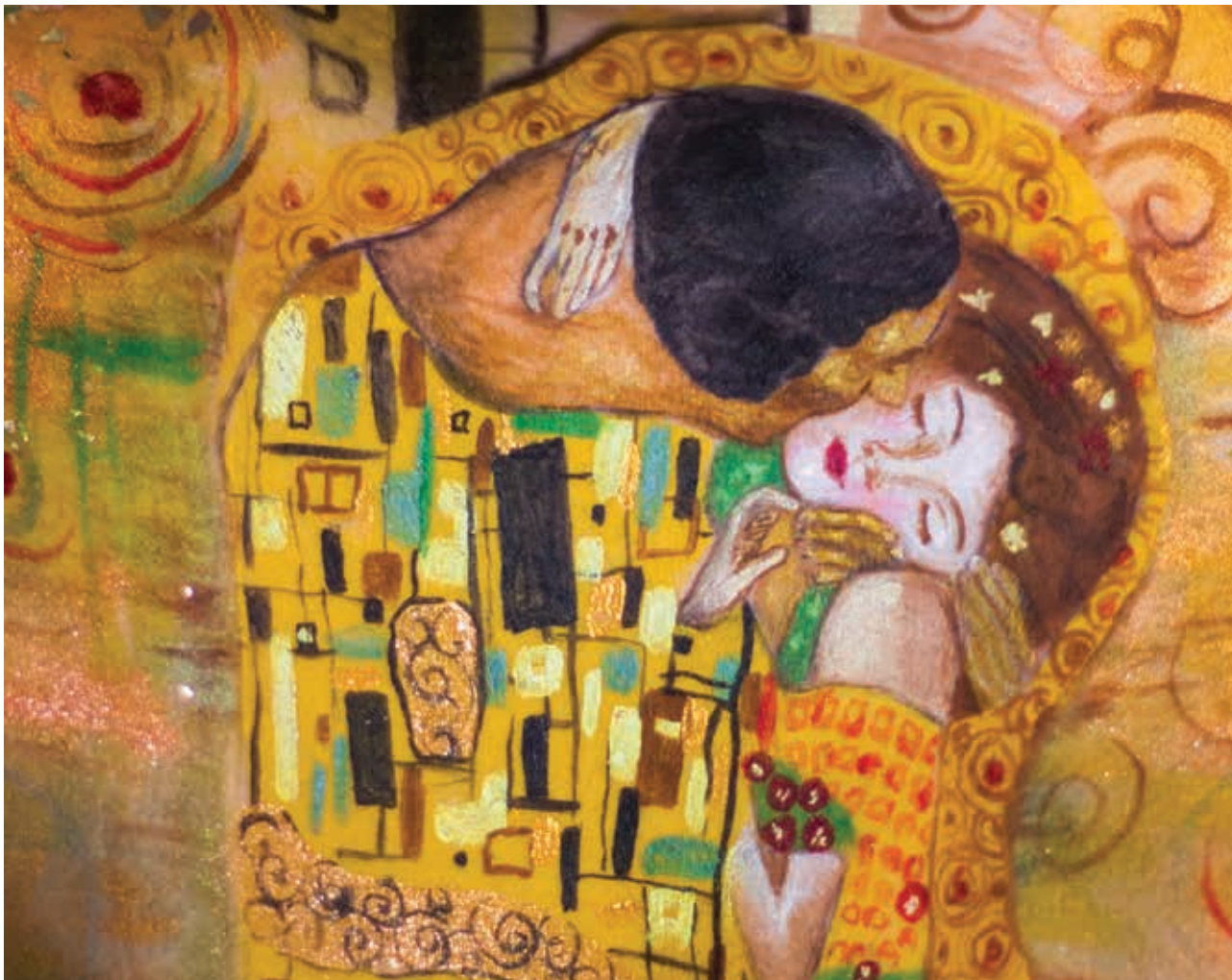
KAD SE SPOJE BODY ART I GLUMA

PIŠE: JELENA PRALICA

Najsrećnija bih bila kada bih odjednom mogla glumiti, šminkati, osmišljavati i praviti kostime i scenografiju. Sve me zanima i sve želim.

Mila Prosan je: jedna od pionirki body art-a u BiH, studentkinja glume, zaljubljenica u šminkanje, kostimografiju i izradu scenografija, ali i lutkarstvo...

Ova mlada umjetnica je - pa, umjetnica na više polja i s različitim sferama interesovanja, jer je, prosto, jedna umjetnička duša.

„Kao mala sam već krenula putem umjetnosti. Sviranje, pjevanje, plesanje, gluma... Nije svaka umjetnost za mene, ali sam se u većini okušala“, pojašnjava za m:agazin.

Body art-om počela se baviti sasvim slučajno. U njenom rodnom Prnjavoru, u kojem je u to vrijeme glumila u amaterskom pozorištu, nedostajao je šminker i tada je zapravo njen talenat došao do izražaja.

„Kako sam imala smisla za crtanje, profesorica mi je predložila da našminkam glumce. Prva, druga, treća

predstava... Tako sam shvatila koja je moć šminke i šta se sve može izraziti njom“, kaže Mila.

Ljudsko tijelo je, dodaje, „zahtjevan“ medij, dinamična je podloga i, samim tim, na njemu je teže raditi. Ali i zanimljivije!

„Sigurno je jednostavnije nacrtati nešto na papiru. Face/body art-om bavim se iz ličnog zadovoljstva, samim tim su radovi inspirisani mojim trenutnim idejama, mislima, stvarima kojima se divim ili koje me tište“, dodaje ova mlada umjetnica.

Za ovu vrstu umjetnosti kaže da je na našim prostorima sve prisutnija i cjenjenija kao zaseban vid izražaja, ali i u kombinaciji s nekom drugom: fotografija, film, scenski nastup... Tako i njoj iskustvo u raznim poljima pomaže da može zamisliti krajnji rezultat iz raznih uglova.

„Iskustvo je važno, ali opet se ne oslanjam na to, već počinjem od nule“, kaže Mila.

Njen najzapaženiji dosadašnji rad je onaj u kojem prikazuje Zmijanjski vez. To pripisuje činjenici da njeno stvaralaštvo, pa i na društvenim mrežama, uglavnom prate ljudi s ovih prostora, zbog čega ih za ovaj rad veže osjećaj „povezanosti“.

„Pored njega, izdvojila bih rad inspirisan Hijeronimusom Bošom, za mene najkompleksnije djelo koje sam uradila“, kaže Mila.

Na pitanje otkud sad u svemu tome gluma, s obzirom na to da je u protekloj akademskoj godini postala student Akademije umjetnosti u Banjaluci, ističe da je adekvatnije pitanje: „Kako sad šminka?“

„Odmalena sam znala da je gluma moj poziv i nikad to nisam dovodila u pitanje. Da nisam odrasla u pozorištu, možda se ne bih bavila ni body art-om, taj odgovor nećemo saznati“, pojašnjava ona.

Mila svoje body art stvaralaštvo rado prikazuje na društvenim mrežama, koje su zapravo njen galerijski prostor. Dok u međuvremenu razmišlja o svim drugim načinima na koje želi da iskaže svoju ljubav prema umjetnosti...

„Najsrećnija bih bila kada bih odjednom mogla glumiti, šminkati, osmišljavati i praviti kostime i scenografiju. Sve me zanima i sve želim. Planiram u skorije vrijeme da se počnem baviti i lutkarstvom, to polje ne smijem zaobići“, nagovijestila je ova talentovana umjetnica.

ŽIVOT U PRIČAMA

NOĆ KAD SAM PREPLIVAO RIJEKU

*Imati prijatelja, koji teče i prolazi a zauvijek ostaje, nemjerljivo je
vremenom i protokom...*

PIŠE: JELENA PRALICA

m:agazin

Jesam li ti ja, mama, ikad pričao o tome kako je to bilo one noći?

Ma, koje noći?

Pa one kad sam odlučio da preplivam rijeku...

Između dvije obale lijeno je tekla rijeka. Najljepša. Na momente ubrza, pa se vrati svom sporom toku, tek da bi podsjetila onoga što u tom momentu gleda u nju da od toga što nekud žuri nema neke pretjerane vajde. Voda nešto nosi, kako je svojevremeno zapisao Lajoš Zilahi, i uvijek će da nosi...

Onaj što je baš u tom času, dok je rijeka pokušavala da mu nešto došapne na samo svom jeziku, gledao u njeno sve bistrije dno, nije ni slutio da će ga ista ta voda uskoro odnijeti daleko. Pa još dalje...

S onu stranu trava je zelenija, a nebo još plavlje. Tamo, sa druge strane je sve ono što želi i za čim žudi dok stoji na toj obali, a zvuk vode koja se kotrlja preko oblutaka odzvanja mu u ušima. Kako stići na onu stranu?

Iza sebe je začuo šušanj. Tek na tren je rasparao tišinu koja se nadvila nad tromim tokom, a valjda samo da bi ga podsjetila da je vrijeme da krene. Hladno je, još nije vrijeme kupača, ali on ne mari. Tkanina je polako skliznula do gležnjeva, pa još dalje, na samu zemlju, a onda je zakoračio.

Bilo je kao u nekom tunelu; vlažno, prohladno i resko. Baš kao hod po ivici. Moglo ga je prevaliti na ovu ili onu stranu, ali on nije ni pokušao rijeku da spriječi u tome. Kome bi to još pošlo za rukom?!

Išao je sve dublje i dublje, a onda je nepodnošljivo hladno skoro u sekundi postalo pretoplo i učinilo mu se da se krug zatvara. Iznad njega je preletjela sova, na mah mu se učini da ih je bilo više, ali nije smio da tvrdi. Ko još u to doba vidi tako i toliko...

Gdje si ti, mali, pošo?

Oдох na rijeku!

Više ti i ta tvoja rijeka! Šta ćeš tamo po cijele dane, de se ti 'vataj kakvog posla, eto, ima tu da se počisti po dvorištu. Isti si onaj tvoj čaća, al' nemoj da sam te čula da si mu rekao ovo, jes' me čuo?

Dosadni ste, oboje. Ne govorim mu odavno bilo šta što ti pričaš, a još manje tebi sve ono što on govori. Oдох na vodu!

Gdje to ima da dijete bude kao neki protočni bojler, pitao se. Ona kaže ovo, on doda ono, pa ti prenesi od jednog do drugog uha. Nije mu padalo na pamet da bude dio te njihove sulude igranke, jer je odavno imao novog najboljeg druga.

U telefonu čuva stotine fotografija. Na svakoj je rijeka, njegov najbolji prijatelj. Ona je uvijek tu, spremna da nikada ne ode. Te fotografije su i slika, i šum, žubor, voda i život, sve u jednom.

Ja noćas odoh preko rijeke.

Molim! Jes' ti lud? Eto te isti ona mater tvoja, tako i ona vazda ima neke fiks-ideje.

Bila fiks il' ne bila, ja odoh.

Ne možeš, dijete drago, s onu stranu, ovdje je sve tvoje!

Stoji na obali i gleda u daljinu. Ne zna tačno u kojoj mu se tački pogled izgubi, a ne pokušava ni da dokuči. Pod prstima osjeća rosu i shvata da je pravi trenutak. Pogleda u telefon i pomisli kako će boje biti nikad ljepše. Uvijek je pravi trenutak za portret najboljeg prijatelja.

Odakle si ti?

Ja s onu stranu. Maloprije došao.

Kažeš s onu stranu? Onu baš, baš?

Nema druge druge, osim one. I baš je ta ona baš, baš druga. Al' sam sve preko rijeke. A iznad mene letjele sove i nebo je bilo najljepše boje.

Ma to ne postoji. To niko do sada uspio nije, pa ni ja tebi, dijete drago, ništa to ne vjerujem.

Evo ga telefon, sve je tu. Ako on laže, lažem i ja.

Aj ti sad pogledaj!

Među hiljadama rasutih boja, bila je i ta jedna, najljepša. A na svakoj ona. Prijatelj. Koji dolazi, odlazi i ostaje. Sve u isto vrijeme. Kao i svaka rijeka koja je vječna. Koja zna sve tajne. Koja štiti i čuva, drži život stiješnjen između dvije obale i ko zna koliko života.

E tako ti je bilo te noći...

Ma koje noći?

One kad sam odlučio da preplivam rijeku. Kako bih otišao, al' samo da se vratim. I kako bih spojio dvije obale. Na zemlji i u sebi. I učinio ih jednom, zasnagda. I sve to ponio sa sobom, gdje god da idem. Jer, imati prijatelja, koji teče i prolazi, a zauvijek ostaje, nemjerljivo je vremenom i protokom. To je kao fotografija otiska na srcu. Plivao sam i svaki zamah bio je otkucaj bliže. I brže. I doplivaov sam u prijateljskom zagrljaju. Sad mogu i nazad...

KOMUNIKOLOGIJA

KOMUNIKOLOGIJA

BUDITE OMILJENI SAGOVORNIK RADIO I TV VODITELJA

PIŠE: DANIJELA MARINKOVIĆ ORLIĆ

Učinite vašu ponudu interesantnijom u odnosu na ostale

O glasi i reklame informisaće potrošače o vašim uslugama i proizvodima, ali tek razgovori o njima daće jasniju sliku svega što nudite. Kroz formu intervjua kao gost potkasta, radio ili TV programa, možete da plasirate sve dodatne informacije koje će vašu ponudu učiniti interesantnijom u odnosu na ostale.

Radio i TV stanice imaju stalnu potrebu za kvalitetnim i interesantnim gostima, tako da ne postoji razlog da i vi svoju temu ne podijelite sa urednicima programa.

Primjenjujući nekoliko smjernica, možete postati omiljeni sagovornik radio i TV urednika i voditelja, ali i sjajna medijska ličnost u očima vaše okoline.

Pripreme za intervju možemo podijeliti u dva dijela - na period prije intervjua i na sam dan održavanja intervjua.

Savjeti prije intervjua:

1. Pripremite se za temu o kojoj govorite, sagledajte je sa svih aspekata kako biste bili sigurni u to što govorite. Tako ste se riješili opasnosti koja vam se može dogoditi za vrijeme intervjua - da ne znate odgovor na pitanje. Samim tim ste zaprijetili i najvećem neprijatelju intervjua: tremi! Naravno, ukoliko ste ekspert u oblasti za koju vas intervjuišu, ovaj korak možete preskočiti.

2. Pripremite pitanja za intervju. Predstavite ih uredniku i voditelju emisije. Ovo je odličan potez, jer ćete svojim domaćinima uštedjeti vrijeme, voditelj će dobiti predstavu o čemu razgovara s vama, a vi izbjegavate neugodna pitanja i pitanja koja nemaju veze sa vašom temom. Izdvojite tri pitanja koja smatrate ključnim, obavijestite voditelja da njih ne bi trebalo da izostavi.

3. Vježbajte odgovore na pitanja. Na taj način ćete prepoznati gdje griješite ili blokirate prilikom odgovora. Zapišite kratke rečenice ili riječi koje će vam biti podsjetnik ukoliko vam se dogodi da se zbunite. Odgovori na pitanja ne bi trebalo da budu predugački da ne biste izgubili pažnju slušalaca i voditelja. I jedni i drugi žele interesantnog sagovornika koji će pružiti zanimljivu informaciju. Stoga se kod odgovora potrudite da ne zvučite kao reklama.

4. Obratite pažnju na neverbalnu komunikaciju. Pokreti tijela treba da budu lagani i ujednačeni, da unesu potrebnu dinamiku u vaš govor. Previše brzih i naglih pokreta stvorilo bi utisak nervoze. Idealna sredina se postiže vježbom - snimite se nekoliko puta i analizirajte.

5. Uvijek pripremite zaključak vašeg intervjua, jer će vas na kraju skoro svakog intervjua voditelj pitati: „Da li imate nešto da dodate za kraj?“ To je upravo vaš trenutak u kojem ćete rezimirati sve o čemu ste govorili i ukratko

još jednom saopštiti ono najbitnije. Naravno, vodite i ovdje računa da vam odgovor ne bude predugačak i izgubi smisao i pažnju slušalaca i gledalaca.

Na dan intervjua:

6. Do ovog koraka vi ste već potpuno spremni. Da li je i voditelj? Dogovorite se s voditeljem da prije intervjua uživo, prodiskutujete i dogovorite tok razgovora. Ovo će pomoći i vama i voditelju da intervju protekne glatko.

7. Voditelj već zna koja pitanja da postavi i vi znate odgovore na njih. Ukoliko se dogodi da voditelj postavi pitanje za koje se niste ranije dogovorili, odnosno pripremili, ne paničite. Pažljivo saslušajte pitanje i odgovorite na njega ukoliko je u vezi sa vašom temom, a ukoliko nije, slobodno recite da ne možete dati odgovor na to pitanje jer nije iz vaše oblasti.

8. Ako do kraja intervjua voditelj nije spomenuo mjesto gdje se može kupiti vaš proizvod ili usluga, pronađite zgodnu pauzu u razgovoru ili zatražite svoj trenutak i izrecite nešto poput: „Važno je da kažemo da više informacija o tome možete pronaći na veb-sajtu ili...“

MINI-SAVJETNIK

KAKO NA NAJLAKŠI NAČIN DA UPRAVLJATE M:TEL POSLOVNIM BROJEM

MOJ M:TEL BIZNIS APLIKACIJA

Smisao svih usluga i mogućnosti koje kompanija m:tel nudi svojim korisnicima je pojednostaviti, upakovati na jedno mjesto i ponuditi pristup 24 časa dnevno, a sve to putem mobilnog uređaja.

PIŠE: SANDRA STANIĆ

Biti u korak s vremenom, kada je riječ o poslovanju, znači ponuditi svojim korisnicima usluge koje prate brzinu promjena koje se dešavaju u vijeku u kojem živimo. Kompanija m:tel svakodnevno unapređuje, osmišljava i uvodi nove i jednostavnije načine ne samo korištenja usluga, nego i pratećih potreba svojih korisnika.

Mobilni telefon više ne služi samo za komunikaciju, on je odavno preuzeo mnogo drugih uloga u našem svakodnevnom funkcionisanju, poput upravljanja bankovnim računom, plaćanja računa, parkinga, kupovine, multimedije... Sve navedeno, podrazumijeva se, najlakše se može učiniti korištenjem različitih aplikacija.

Pored aplikacije m:GO, m:tel korisnicima nudi i Moj m:tel, m:tel Smart Home, ali i Moj m:tel Biznis aplikaciju za poslovne korisnike.

Ovo je još jedan način na koji, kao biznis korisnik usluga m:tel-a, možete pristupiti i upravljati svojim uslugama. Moj m:tel Biznis aplikacija omogućava vam da upravljate svim brojevima u svojoj biznis grupi, naručujete, mijenjate, aktivirate dodatke, pregledate imenik sa brojevima članova grupe i mnogo drugih opcija koje vam mogu zatrebati.

Aplikacija je veoma korisna, kako za nosioca grupe (vlasnika ili ovlašteno lice), tako i za sve članove, odnosno zaposlene koji su članovi jedne poslovne grupe. Primjera

radi, na ovom mjestu svaki član grupe može pogledati svoj m:tel račun, imati uvid u stanje, ugovorene obaveze za telefon, mogućnost aktivacije, plaćanja parkinga, kao i imati uvijek dostupne informacije npr. o isteku perioda plaćanja na rate, broju preostalih rata za mobilni uređaj, ponudu mobilnih uređaja itd.

Moj m:tel Biznis aplikacija vam omogućava da:

- *Imate uvid u pregled svih usluga kao i provjeru trenutne potrošnje bilo kada i bilo gdje.*
- *Na jednom mjestu aktivirate i pregledate tarifne opcije/dodatke.*
- *Imate elektronski uvid u vaše lične račune ili račune vašeg biznisa.*
- *Upravljate brojevima i dodatnim uslugama.*
- *Platite parking sa evidencijom različitih tablica automobila.*
- *Aktivirate dodatne usluge ili podnesete različite zahtjeve.*
- *Koristite imenik svoje grupe i iskoristite još mnogo drugih elektronskih alata i benefita kreiranih prema vašim potrebama.*

Preuzmite Moj m:tel Biznis aplikaciju i uživajte u prednostima digitalizacije vašeg poslovanja.

POSEBNO ZA TEBE!

Biraj po svom i šta te briga! Iskoristi idealnu ponudu minuta i mobilnog interneta kreiranu baš za tebe.

POZOVI
***100*4#**

ILI POSJETI
m:GO app

imate prijatelje!

MOBILNA TELEFONIJA

www.mtel.ba

korisnički servis 066 101010 Dopuna ili 0800 50 000 Pretplata

m:go

 mtelbih

 mtelimateprijatelje

PREPORUKE

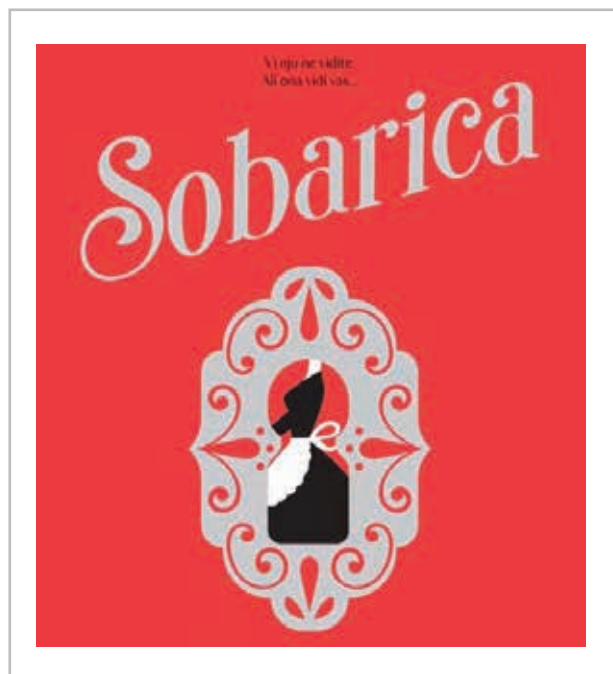
PIŠE: TANJA JURIC

KNJIGA

„Sobarica“ – hit knjiga po kojoj se već snima holivudski film

Ako ste ljubitelj kriminalističkih romana, preporuka je da pročitate bestseller knjigu „Sobarica“ (The Maid) koju je napisala Nita Prouz.

Knjiga „Sobarica“ prati mladu Moli Grej, pomalo netipičnu 25-godišnju djevojku, koja se navikla da bude nevidljiva, u drugom planu i u sjeni ostalih. Nakon što je izgubila jedinu osobu koja ju je razumjela, Moli se potpuno povukla u sebe, a njena nevidljivost savršeno funkcionira jedino u luksuznom hotelu „Regency Grand“, u kojem joj je upravo zadatak da bude tiha, organizovana i pažljiva prema detaljima. Ekscentrični gosti ovog hotela preferiraju da osoblje dobro čuva njihove tajne. U svojoj ulozi sobarice, Moli neizmerno uživa sve do trenutka kad otkrije mrtvo tijelo ozloglašenog gosta Čarlsa Bleka. U hotelu u kojem svako štiti svoj interes, Moli policiji postaje glavna osumnjičena za ubistvo i zbog toga mora da krene u potragu za istinom u kojoj će joj se pridružiti neka neočekivana lica.

MUZIKA

Novi album Adel

Svjetska superzvijezda Adel objavila je dugo očekivani album „30“. Album je najavljen sa nekoliko pjesama, među kojima je i singl „Easy On Me“, koji je odmah zauzeo prvo mjesto na Billboard-ovih Hot 100.

Singl „Easy On Me“ osvojio je streaming servise te radio-stanice i airplay liste u cijelom svijetu.

Rolling Stone je u recenziji albuma (pet zvjezdica) napisao „Adel nikad nije zvučala divlje“ i da je „30“ „najbolji Adelin album do sada“.

SERIJA

„I TEK TAKO...“ one su se vratile

Nakon što smo ih otpratili 2004. godine, a pratili smo ih od devedesetih godina prošlog pa do sredine prve decenije ovog vijeka, i dobili još dva filma, najveću senzaciju prošle godine ipak je izazvala potvrda da se „Seks i grad“ vraća u svom novom poglavlju „I tek tako...“, koje je stiglo u ponudu HBO GO-a i koje možete pogledati u m:tel HBO videoteci.

Nova serija „I tek tako...“ vodi nas opet u živote poznatih prijateljica. Keri Bredšou (Sara Džesika Parker), Miranda Hobs (Sintija Nikson) i Šarlot Jork (Kristin Dejvis) i dalje žive u Njujorku, ali ovoga puta u svojim pedesetima. Još upražnjavaju njihov omiljeni način sastajanja, a to su restorani u kojima zajedno ručaju i komentarišu svakodnevnicu, ali ih u postkovid stvarnosti okupiraju i drugačije stvari.

Prva epizoda počinje tako što Keri i dalje živi svoju idilu u raskošnom stanu u Njujorku sa Facom. Miranda i Šarlot više nemaju klince, već tinejdžere. Samanta Džons (Kim Ketrol) živi svoj biznis san u Londonu i ne pojavljuje se u seriji nakon što je zahladila odnos sa ostatkom ekipe zbog svađe sa Keri. Međutim, ponekim malim gestom Samanta je i dalje u priči. Vraćaju se i drugi sporedni likovi, kao što su Entoni i Stanford, a tu su i Stiv, Mirandin suprug, i Heri, Šarlotin suprug. Pored poznatih likova, upoznaćemo i nove likove koji su savršen podsjetnik na to da ovo nije samo nastavak „Siksa i grada“.

Zanimljiva je i modna strane priče, koja je postavila visoku ljestvicu za sve nadolazeće ženske serije.

Ovo je nova serija, nova priča i nova stvarnost u kojoj gledamo naše protagonistkinje.

BLOG

<http://agrosavjet.com/>

Svjedoci smo da vrijeme u kojem živimo u jednom danu može dovesti do promjena, naglih poskupljenja izazvanih raznim dešavanjima u svijetu te sve lošije ponude proizvoda. Svjedoci smo i kako se sve više ljudi okreće prirodi i bioproizvodima. Iz tih razloga, preporuka je da sa vašim porodicama izađete u prirodu i bar pokušate zasaditi neku biljku te da svakako posjetite portal Agrosavjet.

Agrosavjet je stručni poljoprivredni portal nastao 2019. godine sa namjerom da svim ljudima koji se bave poljoprivrednom proizvodnjom ili počinju i planiraju da krenu u sopstvenu proizvodnju domaćih proizvoda pruži jasne, korisne, stručne i pravovremene savjete kako bi na što lakši način ostvarili dobre prinose.

SAMSUNG

Galaxy S21 Series 5G

Već od 20,73 KM mjesečno uz XXL+

Slika je simulirana.
Dostupno samo za 4G/LTE i starije verzije mreža.
Povezivanje na 5G biće moguće nakon implementacije
5G softvera i mrežne infrastrukture.

imate prijatelje!

www.mtel.ba

korisnički servis 0800 50 000

mtelbih

mtelimateprijatelje

Xiaomi Redmi Note 11 4+128GB

Iznad svakog izazova

HONOR 50

8/256GB

Wonder in one take

imate prijatelje!

www.mtel.ba

korisnički servis 0800 50 000

mtelbih

mtelimateprijatelje